

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ และวิธีสอนแบบปกติ

โดย

นางสาววิริยา วิริยรัมย์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**THE COMPARISON OF THE MATHAYOMSUKSA 2 STUDENTS' LEARNING
ACHIEVEMENT OF CRITICAL READING BETWEEN CLASSES OF
'THE SIX THINKING HATS' TECHNIQUE AND THE TRADITIONAL**

By

Wiriya Wiryarampa

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Curriculum and Instruction

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2006

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมวกหกใบ และวิธีสอนแบบปกติ ” เสนอโดย นางสาววิริยา วิริยารัมภะ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะดังกูร)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณฑนา วัฒนถนอม
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมพร ร่วมสุข
3. อาจารย์ ดร.นงนุช โรจนเลิศ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์อริกมาส มากजूย)
...../...../.....

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณฑนา วัฒนถนอม)
...../...../.....

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมพร ร่วมสุข)
...../...../.....

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.นงนุช โรจนเลิศ)
...../...../.....

..... กรรมการ
(ดร.สุจิตรา คงจินดา)
...../...../.....

47255205 : สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

คำสำคัญ : การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ / เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

วิริยา วิริยารัมภะ : การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ และวิธีสอนแบบปกติ. อาจารย์ผู้
ควบคุมวิทยานิพนธ์ : ผศ. มณฑนา วัฒนถนอม , ผศ. สมพร ร่วมสุข และอ.ดร. นงนุช โรจนเลิศ.
391 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบและวิธีสอนแบบ
ปกติ 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ กลุ่ม
ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียน
บางเลนวิทยา จังหวัดนครปฐม จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 42 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองสอน
โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ กลุ่มควบคุมสอนโดยวิธีสอนแบบปกติ ระยะเวลาในการ
ทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบ คาบละ 60 นาที รวม 12 คาบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการคิด
แบบหมวกหกใบ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิธีสอนแบบปกติ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การ
อ่านอย่างมีวิจารณญาณ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอน โดยใช้เทคนิคการ
คิดแบบหมวกหกใบ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การ
ทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t-test independent) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่เรียนด้วยวิธีสอน
โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ กับกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่ม
ทดลอง สูงกว่า กลุ่มควบคุม

2) นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ
เนื่องจาก นักเรียน ได้ฝึกคิดหลากหลายอย่างเป็นระบบ ทำให้สามารถจับใจความ วิเคราะห์ แสดง
ความคิดเห็นและประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ 1. 2. 3.

47255205 : MAJOR : TEACHING THAI LANGUAGE

KEY WORD : CRITICAL READING / 'THE SIX THINKING HAT' TECHNIQUE

WIRIYA WIRIYARAMPA : THE COMPARISON OF THE MATHAYOMSUKSA 2 STUDENTS' LEARNING ACHIEVEMENT OF CRITICAL READING BETWEEN CLASSES OF 'THE SIX THINKING HATS' TECHNIQUE AND THE TRADITIONAL. THESIS ADVISORS : ASST. PROF. MONTANA WATTANATANOM, ASST. PROF. SOMPORN RUAMSUK ,AND NONGNUCH ROTJANALERT, Ed.D. 391 pp.

The purposes of this research were to: 1) compare the Mathayomsuksa 2 students' learning achievement of Critical Reading between classes taught by 'the Six Thinking Hats' technique and The Traditional, and 2) study students' opinions about the implementation of 'the Six Thinking Hats' technique. The sample in Banglanewithhaya school, Nakhon Pathom province consisted of a total of 84 Mathayomsuksa 2 students divided into an experimental group of 42 students treated by 'the Six Thinking Hats' technique and a controlled group of 42 students treated by the traditional technique. The experiment was conducted in 60 minute period of 3 periods per week, covering 4 weeks' time of 12 periods, during the second semester within the academic year 2006.

The instruments employed to collect data were: 1) lesson plans constructed along with the ideas of 'the Six Thinking Hats' technique, 2) the traditional lesson plans, 3) an achievement test of critical reading, and 4) a Questionnaires inquiring students' opinions about implementation of 'the Six Thinking Hats' technique.

The collect data were analyzed by the statistical means of mean, standard deviation, t-test independent and content analysis.

The findings were as follows:

1. Between the experimental group of 'the Six Thinking Hats' technique and The Traditional, the students' learning achievement of critical reading was found significantly different at the level of 0.05 whereas the learning achievement of students of the experimental group was found higher.

2. The students of the experimental group revealed their positive opinions about the implementation of 'the Six Thinking Hats' technique due to opportunities provided to students to be able to systematically practice various types of thinking process to develop their abilities to form idea, analyze, participate in idea expressing and evaluate the value of the reading texts.

Department of Curriculum and Instruction Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2006

Student's signature

Thesis Advisors' signature 1. 2. 3.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณฑนา วัฒนถนอม ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมพร ร่วมสุข และอาจารย์ ดร. นงนุช โรจนเลิศ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ที่กรุณาใช้เวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะต่างๆ ตลอดจนตรวจแก้ไขงานวิจัยฉบับนี้จนสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังกรุณาให้ความช่วยเหลือด้านอื่นๆอีกด้วย ดร.สุจิตรา คงจินดา กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่างๆแก่ผู้วิจัย อาจารย์อริกมาส มากจ้อย ที่ให้ความกรุณาในการเป็นประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ศศิธร เผลิมรอด ศึกษาพิเศษ 7 อาจารย์สมันดา วิรุณกุล ข้าราชการกลาโหม พลเรือน สังกัดกองบัญชาการทหารสูงสุด โรงเรียนเตรียมทหาร และอาจารย์ ยุทธ โตคติเทพ ศึกษาพิเศษ 7 ที่กรุณาตรวจและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคณะผู้บริหาร ครูและนักเรียน โรงเรียนบางเลนวิทยา อาจารย์ศิริพร สุริยะฉาย อาจารย์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่กรุณาให้โอกาสผู้วิจัยได้ทดลองเครื่องมือในการวิจัย และอาจารย์ปิยพร เจริญมั่นคง ที่กรุณาให้คำแนะนำและความช่วยเหลือต่างๆแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ มุลินธิศาสตราจารย์ หม่อมหลวงจิรายุ – ศาสตราจารย์ท่านผู้หญิง พูนทรัพย์ นพวงศ์ ที่ได้สนับสนุนทุนการวิจัย เป็นจำนวนเงิน 10,000 บาท

ขอบคุณพี่และเพื่อนๆสาขาการสอนภาษาไทยที่คอยให้กำลังใจและคำปรึกษาแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดา นายภาสกรและนางอรัญญา วิริยารัมภะ ผู้ซึ่งเป็นครูคนแรกที่อบรมสั่งสอน ชี้แนะแนวทางและให้โอกาสผู้วิจัยได้ศึกษาในสาขาวิชาที่สนใจ ให้การสนับสนุน ความช่วยเหลือ คำแนะนำและเป็นกำลังใจอันยิ่งใหญ่แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด กราบขอบพระคุณครอบครัววิริยารัมภะ ครอบครัววีระกวุฒิ คุณชนันท์ และครอบครัวฤทธิมงคลพันธุ์ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัย

คุณค่าหรือคุณประโยชน์ที่เกิดจากงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยขอถวายเป็นพุทธบูชา และขอมอบแด่บุพการีผู้ให้ชีวิต และครูอาจารย์ทุกท่านผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	10
สมมติฐานการวิจัย	10
ขอบเขตการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	13
หลักสูตรการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....	14
หลักสูตรการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน	
พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	14
มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น.....	15
คุณภาพของผู้เรียน.....	16
สาระการเรียนรู้ภาษาไทยรายปี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	17
การอ่าน.....	20
ความหมายของการอ่าน.....	20
ความสำคัญของการอ่าน.....	21
จุดมุ่งหมายในการอ่าน	23
ความเข้าใจในการอ่าน.....	27
การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ.....	30
ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	30
ความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ.....	32

	หน้า
หลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ.....	33
ลำดับขั้นของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	34
ประโยชน์ของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	36
วิธีสอน โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ.....	37
ประวัติความเป็นมาของเทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ.....	37
ความหมายของเทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ.....	38
ความมุ่งหมายของเทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ	42
การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ.....	43
ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ.....	45
ประโยชน์ของเทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ	49
วิธีสอนแบบปกติ	50
ความหมายของวิธีสอนแบบปกติ	50
ขั้นตอนการสอนแบบปกติ	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ.....	56
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	60
ขั้นเตรียมการ.....	60
ขั้นสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	61
ขั้นดำเนินการทดลอง	69
ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอน โดยใช้เทคนิคการคิด แบบหวมกหกไบและวิธีสอนแบบปกติ	72
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอน โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ	73
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	76
สรุปผลการวิจัย	77

	หน้า
อภิปรายผลการวิจัย	77
ข้อเสนอแนะ	82
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	82
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	83
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก.....	99
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	100
แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ	101
แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบปกติ	240
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	344
แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อวิธีสอน โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ	364
ภาคผนวก ข การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	368
ภาคผนวก ค การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ	382
ภาคผนวก ง รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	389
ประวัติผู้วิจัย	391

สารบัญญัตินำ

ตารางที่		หน้า
1	ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน(GAT)ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2547 วิชาภาษาไทย ระดับประเทศ.....	5
2	แสดงผลการประเมินด้านความถนัดทางการเรียน (SAT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2547 ระดับประเทศ.....	6
3	รายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ	62
4	รายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบปกติ	64
5	ระยะเวลาและรายละเอียดในการทดลองสอนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	70
6	การเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองที่สอนโดย ใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ และกลุ่มควบคุมที่สอนโดยวิธีปกติ.....	72
7	การเปรียบเทียบผลการทดสอบหลังเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองที่สอนโดย ใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ และกลุ่มควบคุมที่สอนโดยวิธีปกติ.....	73
8	ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ	73
9	ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ.....	370
10	ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบปกติ.....	372
11	ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ ข้อคำถาม ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ.....	375
12	แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 75 ข้อ	376
13	แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 30 ข้อ	378
14	คะแนนและผลรวมของคะแนนนักเรียน จำนวน 30 คน.....	379
15	การวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความคิดเห็น.....	381
16	คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง.....	383
17	คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มควบคุม	385

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในโลกที่มีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเอง ดังนั้นภาษาไทยจึงเป็นความภาคภูมิใจของคนไทย และมีความสำคัญในฐานะเป็นภาษาประจำชาติ ที่คนในชาติใช้ติดต่อสื่อสารกัน นอกจากนี้ยังแสดงถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติ ดังข้อความตอนหนึ่งในพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่อง “ความเป็นชาติโดยแท้จริง” ที่กล่าวว่า “ภาษาเป็นเครื่องผูกพันมนุษย์แน่นแฟ้นยิ่งกว่าสิ่งอื่น และไม่มีสิ่งใดที่จะทำให้คนรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกันหรือแน่นแฟ้นยิ่งไปกว่าพูดภาษาเดียวกัน ...” (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว 2520:12) ภาษาจึงเป็นเครื่องยืนยันถึงความเป็นเอกราชของชาติได้เป็นอย่างดี-

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มีพระราชดำรัสในการประชุมวิชาการของชุมนุมภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เกี่ยวกับภาษาไทย ความตอนหนึ่งว่า “ภาษาไทยนั้นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ ภาษาทั้งหลายเป็นเครื่องมือของมนุษย์ชนิดหนึ่ง คือเป็นทางสำหรับแสดงความคิดเห็นอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งสวยงามอย่างหนึ่ง เช่น ในทางวรรณคดี เป็นต้น ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องรักษาเอาไว้ให้ดี” (กรมสามัญศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์ 2544:7) จากพระราชดำรัสนี้แสดงให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญของภาษาไทย และทรงแนะนำให้ประชาชนไทยทุกคนช่วยกันรักษาภาษาไทยให้คงอยู่สืบไป นอกจากนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสำคัญของภาษาไทยไว้ ตอนหนึ่งว่า (มหาวิทยาลัยสยาม 2533:72)

ภาษานอกจากจะเป็นเครื่องสื่อสารแสดงความรู้สึกรู้คิดของชนทั่วโลกแล้ว ยังเป็นเครื่องแสดงให้เห็นวัฒนธรรม อารยธรรม และเอกลักษณ์ประจำชาติอีกด้วย ไทยเป็นอารยประเทศซึ่งมีขนบประเพณี ศิลปวัฒนธรรม วรรณคดีและภาษาซึ่งเจริญรุ่งเรืองมาแต่อดีตกาล เราผู้เป็นอนุชนจึงควรภาคภูมิใจ ช่วยกันผดุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมอันเป็นทรัพย์สินทางปัญญา ที่บรรพบุรุษอุทิศทรัพย์สร้างสรรค์ขึ้นไว้ให้เจริญสืบไป

นอกจากภาษาไทยจะเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรม อารยธรรมและเอกลักษณ์ประจำชาติแล้ว ภาษาไทยยังมีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ดังที่สุจริต เพียรชอบและสายใจ อินทร์มพรรย์ (2538:3-4) กล่าวไว้ว่า “ภาษาไทยเป็นเครื่องหมายแสดงเอกลักษณ์ประจำชาติ และเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาเพื่อแสวงหาความรู้ในสรรพวิทยาการในสาขาต่างๆและใช้ในการประกอบอาชีพทุกสาขา” ด้วยความสำคัญดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยเป็นสาระการเรียนรู้กลุ่มแรกที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545:5) ซึ่งหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2544 ค:8)

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือของคนในชาติเพื่อการสื่อสารทำความเข้าใจกันและใช้ภาษาในการประกอบกิจการงานทั้งส่วนตน ครอบครัว กิจกรรมทางสังคมและประเทศชาติ เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การบันทึกเรื่องราวจากอดีตถึงปัจจุบัน และเป็นวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาไทยจึงต้องเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะอย่างถูกต้อง เหมาะสมในการสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ ...การเรียนรู้ภาษาไทยต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดสร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจแก้ปัญหาและวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล...ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์ ส่วนการพูดและการเขียนเป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สามารถเลือกใช้คำ เรียบเรียงความคิด ความรู้และใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ได้ตรงตามความหมายและถูกต้องตามกาลเทศะ บุคคล และมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน และในปัจจุบันได้เพิ่มทักษะการดูเข้ามาอีกทักษะหนึ่ง ผู้เรียนจะต้องได้รับการฝึกฝนทักษะเหล่านี้จนเกิดความชำนาญและสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทักษะด้านต่างๆควรได้รับการพัฒนาไปพร้อมๆกันในลักษณะของการบูรณาการ ดังนั้นผู้สอนจึงควรพัฒนาทักษะแต่ละด้านให้เกิดความเชื่อมโยงกัน โดยเริ่มพัฒนาจากทักษะการอ่าน เนื่องจาก “ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สามารถเชื่อมโยงกับทักษะอื่นได้ง่าย เพราะผู้อ่านจะนำข้อมูลจากสิ่งที่อ่านไปใช้ประโยชน์ในการสื่อสาร เช่น พูดถึงความรู้ที่อ่านให้ผู้อื่นฟัง ดังนั้นทักษะการอ่านจึงเป็น

กระบวนการเริ่มต้นของทักษะอื่น” (เสาวลักษณ์ รัตนะวิชช์ 2531:73) นอกจากนี้ จิวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542:11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า

การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ ตั้งแต่เกิดจนโตและจนกระทั่งถึงวัยชรา การอ่านทำให้รู้ ข่าวสารข้อมูลต่างๆทั่วโลก ซึ่งปัจจุบันเป็น โลกของข้อมูลข่าวสาร ทำให้ผู้อ่านมีความสุข มีความหวังและมีความอยากรู้อยากเห็น อันเป็นความต้องการของมนุษย์ทุกคน การอ่านมีประโยชน์ ในการพัฒนาตนเอง คือ พัฒนาการศึกษา พัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนทันสมัย ทัน ต่อเหตุการณ์และสนองความอยากรู้อยากเห็น นอกจากนั้นการจะพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง ก้าวหน้าได้ต้องอาศัยประชาชนที่มีความรู้ความสามารถซึ่งความรู้ต่างๆ ได้มาจากการอ่านนั่นเอง

แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับที่ นภคล จันทรเพ็ญ (2535:74) ได้กล่าวไว้ว่า “การอ่าน มีความสำคัญต่อมนุษย์อย่างยิ่ง โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันมีหนังสือให้เลือกอ่านมากมาย การอ่านช่วยให้เราสามารถหาความรู้ความบันเทิง สร้างเสริมประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิตทั้งการศึกษา อาชีพการงานและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม” ดังนั้นการอ่านจึงเป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษา และการแสวงหาความรู้ในแขนงต่างๆ การอ่านจะช่วยพัฒนาสติปัญญาและเพิ่มพูนความรู้ เพราะ ในขณะที่อ่าน ผู้อ่านจะต้องใช้สติปัญญาในการวิเคราะห์ วินิจฉัยสิ่งที่อ่าน ตลอดจนนำสิ่งที่ได้อ่าน มาสร้างเป็นองค์ความรู้ของตนเอง ผู้ที่อ่านมากเท่าใดก็ยิ่งมีความรู้เพิ่มมากขึ้นตามปริมาณของการ อ่าน และในทางการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีความสามารถทางการอ่านสูงจะมีผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนวิชาต่างๆสูงตามไปด้วย เพราะการอ่านจะส่งผลต่อการศึกษาในรูปของการพัฒนาความคิดและ การนำสิ่งที่ได้อ่านมาใช้ประโยชน์ในทางการเรียน

โลกในยุคปัจจุบันเป็น โลกแห่งเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร มนุษย์สามารถ ติดต่อสื่อสารกันได้ทั่วโลก มนุษย์สามารถแสวงหาความรู้และรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสารและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งการรับสารเหล่านี้ต้องอาศัยทักษะ การอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญ และการอ่านที่จำเป็นต่อใช้อย่างยิ่งในยุคปัจจุบันนี้ คือ การอ่านอย่างมี วิจารณญาณ เนื่องจากการอ่านที่ผู้อ่านจะต้องใช้ความละเอียดถี่ถ้วนในการอ่าน ใช้สติปัญญา พิจารณาไตร่ตรอง แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า เรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นประชาชนในยุคปัจจุบันจึงควรได้รับการฝึกฝนให้มีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนซึ่งอยู่ในวัยเรียนและจะ เติบโตไปเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ หากเยาวชนขาดวิจารณญาณในการอ่านแล้ว การ รับสารต่างๆย่อมขาดประสิทธิภาพและไม่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ดังที่ เพ็ญพิสุทธิ์ เนคมานุรักษ์ (2537:12) และ จรรยา บุญปล้อง (2541:16) ได้กล่าวถึงความสำคัญของ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณสรุปได้ว่า ในสภาพสังคมปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร ผู้อ่านต้องรู้จักอ่านและคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจข้อมูลที่ยากซับซ้อน ผู้อ่านจำเป็นต้องมีวิธีการที่จะรับสารและจัดการกับข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งถ้าขาดการอ่านอย่างมีวิจารณญาณแล้ว ย่อมส่งผลเสียเป็นอย่างมาก

ด้วยเหตุนี้หลักสูตรวิชาภาษาไทยที่ผ่านมา จึงให้ความสำคัญกับทักษะการอ่าน กล่าวคือ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ได้กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในข้อที่ 3 ไว้ว่า “เพื่อให้สามารถฟังและอ่านได้อย่างมีวิจารณญาณ และมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนคิดค้นปัญหาที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ได้ฟังและได้อ่านโดยใช้วิจารณญาณ” (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2533:9) และ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดสาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐานการเรียนรู้ ท 1.1 ดังนี้ คือ “ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน” (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2544 ก:7)

ถึงแม้ว่าหลักสูตรการศึกษาจะให้ความสำคัญแก่การสอนอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ แต่นักเรียนยังคงมีปัญหาในการอ่านตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังที่ ณรงค์ฤทธิ์ ศักดาณรงค์ (2537:50) ได้กล่าวถึงปัญหาของการอ่านซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ปัญหาการอ่านของนักเรียนที่เกิดขึ้นคือ นักเรียนอ่านแล้วไม่เข้าใจความหมาย แยกใจความสำคัญหรือสรุปใจความสำคัญไม่ได้ ไม่สามารถแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ ตีความจากเรื่องที่อ่านได้ อีกทั้งไม่มีนิสัยรักการอ่าน ทำให้ขาดโอกาสในการแสวงหาความรู้จากหนังสือ เป็นผลให้ความรู้ทางวิชาการและความรู้ในด้านอื่น ๆ ค่อยลงไป ซึ่งสอดคล้องกับ กรรณิการ์ พวงเกษม (2533:52-53) ที่กล่าวถึงปัญหาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสรุปได้ว่า นักเรียนขาดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ทำให้การอ่านไม่เกิดประโยชน์เพราะไม่ได้รับสาระความรู้จากเรื่องที่อ่าน นอกจากนี้ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรย์ (2538:36) ได้กล่าวถึงปัญหาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งสรุปได้ว่า นักเรียนในปัจจุบันยังไม่เห็นถึงความสำคัญของวิชาภาษาไทยเท่าที่ควรสาเหตุอาจมาจากนักเรียนไม่มีจุดมุ่งหมายในการเรียน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จนในที่สุดก็ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนวิชาภาษาไทย ซึ่ง สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2535:58) กล่าวถึงปัญหาการอ่าน สรุปได้ว่า นักเรียนมักจะอ่านเพื่อความเข้าใจเรื่องราวมากกว่าที่จะอ่านเพื่อคิดวิจารณ์ การที่จะทำให้ นักเรียนสามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ได้นั้น จึงเป็นหน้าที่ที่ครูควรหาวิธีการหรือสื่อการสอนที่จะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้ผลการวิจัยของ มาลี ไชยการ (2530:7-14) ที่มีการสำรวจความสนใจในการอ่านวรรณกรรมปัจจุบันของ

นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่หนึ่งถึงมัธยมศึกษาปีที่หก ยังช่วยยืนยันถึงปัญหาการอ่านอย่างมี วิจารณ์ญาณได้เป็นอย่างดี เนื่องจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การอ่านที่นักเรียนสนใจเป็นอันดับ สุดท้ายคือ การอ่านที่ทำให้เกิดวิจารณ์ญาณกว้างขวางขึ้น

นอกจากสภาพปัญหาต่างๆซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวมาแล้วนั้น ยังปรากฏข้อมูลปัญหา ด้านภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการอ่าน ดังรายงานการประเมินสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GAT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2547 วิชาภาษาไทย ระดับประเทศ โดยสำนักทดสอบการศึกษา ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GAT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2547 วิชาภาษาไทย ระดับประเทศ

วิชา	จำนวนนักเรียน	\bar{x}	S.D.	$\bar{x} \%$	ร้อยละของนักเรียนแยกตามเกณฑ์		
					ปรับปรุง	พอใช้	ดี
ภาษาไทย	170,551	15.32	4.67	38.29	29.33	68.87	1.80

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, สำนักทดสอบการศึกษา, รายงานผลการประเมินสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GAT) [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 18 มีนาคม 2549. เข้าถึงได้จาก http://bet.obec.go.th/gat_sat/bet_47.pdf.

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยระดับดีมีเพียงร้อยละ 1.80 แต่มีนักเรียนจำนวนมากที่ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับพอใช้และปรับปรุงคือ ร้อยละ 68.87 และ 29.33 ตามลำดับ ซึ่งนับว่ามีจำนวนนักเรียนที่ต้องพัฒนาทักษะภาษาไทยค่อนข้างสูง และจากข้อมูลผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย โดยศึกษารายเขต ปีการศึกษา 2547 พบว่า นครปฐมเขต 1 และเขต 2 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนเต็ม โดย เขต 1 เท่ากับร้อยละ 38.54 และเขต 2 เท่ากับ 38.98 นอกจากนี้ สำนักทดสอบทางการศึกษา ได้ประเมินความถนัดทางการเรียน (SAT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2547 ระดับประเทศ โดยผลการประเมินสามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินด้านความถนัดทางการเรียน (SAT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2547 ระดับประเทศ

วิชา	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	\bar{x}	S.D.	\bar{x} %
ความถนัดทางการเรียน(SAT)	164,228	100	42.39	15.77	42.39
ความสามารถทางภาษา	164,228	35	13.99	5.05	39.69
ความสามารถทางการคิดคำนวณ	164,228	35	14.57	6.74	41.68
ความสามารถเชิงวิเคราะห์	164,228	30	13.84	6.14	46.12

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, สำนักทดสอบการศึกษา, รายงานผลการประเมินด้านความถนัดทางการเรียน (SAT) [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 18 มีนาคม 2549. เข้าถึงได้จาก http://bet.obec.go.th/gat_sat/bet_47.pdf

จากตารางแสดงผลการประเมินด้านความถนัดทางการเรียน (SAT) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2547 ระดับประเทศ จำนวน 164,228 คน จะเห็นได้ว่าความสามารถเชิงวิเคราะห์ซึ่งเป็นความสามารถพื้นฐานของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 46.12 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ ร้อยละ 50 จากข้อมูลนี้พอสรุปได้ว่า นักเรียนยังคงมีปัญหาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เนื่องจากนักเรียนต้องอาศัยความสามารถเชิงวิเคราะห์มาใช้ในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

จากปัญหาที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่ำตามที่กล่าวมาข้างต้น เมื่อพิจารณาแล้วสาเหตุหนึ่งน่าจะมาจากตัวครูและกลวิธีการสอนของครู ที่ทำให้นักเรียนไม่ได้รับการฝึกอ่านอย่างมีวิจารณญาณและไม่สามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ เคอร์คิน (Durkin 1974:18, อ้างถึงใน จรรยา บุญปล้อง 2541:8) ได้กล่าวถึงปัญหาในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่า “นักเรียนไม่ได้รับการฝึกฝนจากครูจึงทำให้นักเรียนไม่สามารถใช้ความคิดวิจารณ์ได้ นักเรียนจึงควรฝึกฝนด้วยการฟังหรือการอ่านเรื่องราวในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ” นอกจากนี้ครูยังขาดกลวิธีการสอนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ถูกต้อง และยังขาดเทคนิคและวิธีการสอนใหม่ๆ โดยยังคงยึดถือรูปแบบการสอนแบบเดิมๆที่เน้นตนเองเป็นศูนย์กลาง กล่าวคือครูจะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และชี้นำความคิดของผู้เรียน ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย และไม่มีแรงจูงใจในการอ่าน และไม่สามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ สมพร มั่นตะสูตร แพ่งพิพัฒน์ (2534:9-10) กล่าวถึงปัญหาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่า “ครูไม่ค่อยสนใจและกระตือรือร้นในวิทยาการใหม่ๆ

ครูขาดทักษะในการสอน” และ ศิริรัตน์ นีละคุปต์ (2528 ข:11) กล่าวถึงปัญหาการอ่านอย่างมี
 วิจารณญาณสรุปได้ว่า การที่การอ่านอย่างมีวิจารณญาณไม่ได้รับการพัฒนา ปัจจัยที่มีผลมากที่สุด
 คือ ตัวครู เพราะครูไม่สามารถใช้วัสดุที่เหมาะสมกับการสอนเพื่อพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
 ได้ และ วิไลลักษณ์ ศิริรินทร์ (2548:16) กล่าวถึงลักษณะของครูในการสอนอ่านสรุปได้ว่า ครูที่
 สอนวิชาการอ่านมักพยายามที่จะสอนทักษะและกลวิธีการอ่านให้จับต้นหลัดสูตรในหนึ่งภาคเรียน
 จึงไม่มีโอกาสให้นักเรียนได้ใช้เวลาอ่านมากๆครูบางคนให้นักเรียนทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การถาม
 รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านซึ่งเป็นคำถามด้านความจำ กิจกรรมนี้นอกจากจะไม่ส่งเสริมการอ่าน
 แล้วยังไม่ช่วยให้เกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่านอีกด้วย เพราะจัดเป็นการทดสอบมากกว่าการอ่าน ซึ่ง
 สอดคล้องกับ สุจิต เพียรชอบ (2533:11-16) ที่กล่าวถึงปัญหาการอ่านไว้ สรุปได้ว่า ครูไม่
 เปลี่ยนแปลงวิธีการสอน มุ่งเพียงให้นักเรียนสอบผ่าน ไม่ได้มุ่งให้นักเรียนนำไปใช้ใน
 ชีวิตประจำวัน และครูไม่คุ้นเคยกับวิธีการสอนแบบใหม่ นักเรียนจึงไม่เกิดวิจารณญาณในการอ่าน
 นอกจากนี้ สุันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2535:9) ได้กล่าวถึง ปัญหาสำคัญที่มีผลต่อการอ่าน ในข้อแรก
 ว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับตัวครู ครูไม่เข้าใจวิธีสอนอ่านอย่างแท้จริง ส่วนมากจะกำหนดวัตถุประสงค์
 ให้นักเรียนอ่านเรื่องโดยไม่มีวัตถุประสงค์อื่น ซึ่งถ้าครูสอนให้นักเรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์ของ
 การอ่านในลักษณะต่างๆตามความสามารถนักเรียนก็จะนำวิธีการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการเรียน
 นอกจากนี้ครูภาษาไทยยังมีความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอนอ่านไม่เพียงพอ

จากการประมวลปัญหาและสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีความบกพร่องในการอ่านอย่างมี
 วิจารณญาณที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า สาเหตุจากครูและกลวิธีการสอนของครูมีส่วนสำคัญอย่าง
 มากต่อการประสบความสำเร็จของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สตอฟเฟอร์ (Stauffer 1975:4)
 ที่สรุปได้ว่า การที่นักเรียนจะมีความสามารถในการอ่านและอ่านได้อย่างมีวิจารณญาณ ขึ้นอยู่กับว่า
 เขาได้รับการสอนอย่างไร ทักษะพื้นฐาน การอ่าน การคิด ที่นักเรียนได้รับนั้น เป็นผลมาจากครู
 และกระบวนการสอนของครูเกือบทั้งสิ้น ดังนั้นครูและการจัดกระบวนการเรียนการสอน เทคนิค
 และกลวิธีการสอนในรูปแบบใหม่ๆของครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการประสบความสำเร็จ
 ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน

ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นตอบสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษา
 แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่มุ่งปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และหลักสูตร
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กล่าวถึงบทบาทของ
 ผู้สอนไว้ว่า “ผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้บอกความรู้แก่ผู้เรียนเป็นผู้สนับสนุน
 เสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน” (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ
 2544 ค :22) และ(กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2544 ค:23) ได้แนะแนวการจัดการกระบวนการ

เรียนรู้ไว้หลายรูปแบบ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบโครงการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การสอนด้วย Story line การสอนด้วยแผนภาพ โครงเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดโดยใช้การใช้คำถาม

นอกจากวิธีการจัดการเรียนรู้ที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการแนะนำแล้ว พบว่ายังมีผู้ที่สนใจนำวิธีสอนในรูปแบบต่าง ๆ มาใช้ในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เช่น ชันยพร อินทมาศ (2538) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณระหว่างการใช้วิธีวิทยาศาสตร์กับวิธีเล่านิทานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เบญจมาศ นวลอุไร (2538) ศึกษาผลการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้วิธีการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางกับนักเรียนเป็นศูนย์กลางของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ลัดดา ไชวพันธ์ (2542) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนด้วยวิธีสอนกระบวนการทางวิทยาศาสตร์กับวิธีสอนตามคู่มือครู นอกจากการใช้เทคนิควิธีการสอนแบบต่างๆ แล้วยังพบว่า มีผู้สนใจนำสื่อต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เช่น สุวรา บัวทอง (2546) ใช้สารโฆษณาจากหนังสือพิมพ์พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปาริชาติ ชนม์ทวี (2546) ใช้วรรณกรรมวัยรุ่นที่ตรงกับความสนใจของนักเรียนพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เนาวรัตน์ สมรัง (2536) ใช้วรรณกรรมร่วมสมัยพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ เพ็ญศิริ มีปิ่น (2534) ใช้วรรณคดีเรื่องสามก๊ก พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จากการศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบต่างๆดังกล่าวมาข้างต้นพบว่า เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบหนึ่งที่น่าสนใจ และเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งกรมวิชาการได้นำเสนอไว้ในส่วนของการแนะนำการจัดการกระบวนการเรียนรู้ คือ การใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ ซึ่งเป็นเทคนิคการพัฒนาความคิดโดยการใช้คำถาม หรือการตั้งคำถามอย่างสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้เป็นอย่างดี โดยผู้คิดค้นเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ คือ เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (Edward de Bono) เขามีแนวความคิดว่าสมองมีระบบที่จัดการตัวมันเอง และจากความคิดนี้ เขาจึงได้ออกแบบเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพยิ่งสำหรับการคิด นั่นคือ เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ การใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบนั้น เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทางความคิด และสามารถคิดได้อย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูเป็นผู้สนับสนุนและแนะนำ ใช้คำถามเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดพิจารณาอย่างเป็นระบบ โดยใช้สีของหมวกเป็นสัญลักษณ์แทนการคิดหกแบบ ดังนี้ หมวกสีขาว แสดงข้อเท็จจริง หมวกสีแดง แสดงอารมณ์ความรู้สึก หมวกสีดำ แสดงความคิด

เชิงวิจารณ์ หมวกสีเหลือง แสดงการคิดในแง่ดี หมวกสีเขียว แสดงถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมวกสีฟ้า แสดงถึงการควบคุมและการจัดระบบของกระบวนการคิด

การใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ แยกแยะข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นรวมถึงประเมินค่าเรื่องที่อ่าน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ดังที่ ชญานินทร์ (2545:33 - 34) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านและการคิดไว้ว่า

ในการอ่านหนังสือที่ดีนั้น ควรอ่านไปคิดไป ใคร่ครวญไปเรื่อยๆ พินิจพิจารณาให้ตลอดเรื่อง ให้รู้จักใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผล และตรวจสอบข้อข้งหย่อนเกินเลย บกพร่องข้อเท็จจริงต่างๆในเรื่องที่อ่านนั้น ความคิดเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการอ่านหนังสือ จุดหมายอันสูงสุดในการอ่านก็คือ ได้เป็นคนคิดเป็น และทำเป็นในที่สุด เมื่อคนเราคิดเป็นทำเป็น ก็จะนำพาชีวิตไปสู่ความดีงามความเจริญได้...คนที่อ่านไปคิดไป คิดไปอ่านไป จะประสบผลสำเร็จในการอ่าน คือจะอ่านรู้เรื่อง เข้าใจในสิ่งที่อ่าน และยังสามารถนำความรู้ที่ได้อ่านนั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย

จากการศึกษาบทวิจัยของ พวงพกา โกมุติกานนท์ (2544) ปิยะนุช ชุตยาจารย์ (2544) และบังอร พรหมณฤกษ์ (2544) ซึ่งใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบในการพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการฝึกคิดโดยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ และปิยานี จิตรเจริญ (2543) ได้นำเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบไปใช้ในการพัฒนาการคิดแก้ปัญหา ซึ่งได้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันว่า เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบช่วยพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาได้ นอกจากนี้ยังมีผู้นำเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบไปใช้ในการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ ประภาศรี รอดสมจิตร (2542) สุนันทา สายวงศ์ (2544) กัสมมา สิทธิกุล (2547) และคชาภรณ์ คลังชำนาญ (2547) ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกันว่า เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนได้ นอกจากการพัฒนาทักษะการคิด แล้วเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบยังสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการอ่านวรรณคดีได้ ดังที่ สมันดา วีระกุล (2548) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านวรรณคดีไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบกับวิธีสอนปกติ และ พระมหาอำนาจ แสงศรี (2548) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบกับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่ง

ผลการวิจัยสอดคล้องกันว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้นหลังได้รับการฝึกโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

จากงานวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบสามารถพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการอ่านวรรณคดีได้ ดังนั้นเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ จึงน่าจะพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบและวิธีสอนแบบปกติ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษารั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบและวิธีสอนแบบปกติ
2. ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอน โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหก

ใบ
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบกับวิธีสอนแบบปกติแตกต่างกัน
2. นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อวิธีสอน โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนบางเลนวิทยา จำนวน 4 ห้องเรียน มีนักเรียน 160 คน เป็นห้องเรียนแบบคละความสามารถของนักเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนบางเลนวิทยา จำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียน 84 คน

3. ระยะเวลาในการทดลอง ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง โดยมีการทดสอบก่อนและหลังเรียน 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง

4. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง คือ วรรณกรรมร้อยแก้วประเภทบันเทิงคดี ได้แก่ นิทานเรื่องสั้น บทละคร

5. ตัวแปรที่ศึกษา

5.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีสอน 2 วิธี คือ

- วิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ
- วิธีสอนแบบปกติ

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การอ่านที่ผู้อ่านสามารถจับใจความสำคัญ วิเคราะห์ แยกแยะข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และสามารถตัดสินใจหรือประเมินค่าสิ่งที่อ่านได้

2. เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ หมายถึง วิธีการคิดอย่างเป็นระบบ ในการพิจารณาสถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้สีของหมวกเป็นสัญลักษณ์แทนการคิด 6 ด้าน ซึ่งมาจากแนวคิดของ ดร.เอ็ดเวิร์ด เดอ โบ โน (DR. Edward De Bono) ดังนี้

2.1 หมวกสีขาว เป็นการคิดหาข้อมูล ข้อเท็จจริงของสถานการณ์

2.2 หมวกสีแดง เป็นการคิดจากอารมณ์ความรู้สึก

2.3 หมวกสีดำ เป็นการคิดถึงผลในทางลบ จุดอ่อน จุดบกพร่อง ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

2.4 หมวกสีเหลือง เป็นการคิดถึงผลในทางบวก ข้อดี จุดเด่น คุณค่า คิดถึงความเป็นไปได้และประโยชน์ที่ได้รับ

2.5 หมวกสีเขียว เป็นการคิดหาแนวทางใหม่ๆและความคิดสร้างสรรค์

2.6 หมวกสีฟ้า เป็นการกำหนดปัญหา จุดเน้นของการคิด การสรุป กำหนดขั้นตอน และการควบคุมการคิดของแต่ละคนให้ตรงกับสีของหมวกที่ใช้

3. วิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดอย่างเป็นระบบ ในการพิจารณาสถานการณ์ เรื่องราวหรือปัญหาจากเรื่องที่อ่าน โดยใช้สีของหมวกเป็นสัญลักษณ์ในการคิด 6 ด้าน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ขั้นนำ (Lead-in)

3.2 ขั้นชี้แจงรายละเอียด (Explanation)

3.3 **ขั้นสาธิต (Demonstration)**

3.4 **ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice)**

3.5 **ขั้นหารายละเอียดเพิ่มเติม (Elaboration)**

3.6 **ขั้นสรุป (Conclusion)**

4. วิธีสอนแบบปกติ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยครูเป็นผู้เตรียมข้อมูลความรู้ นำมาถ่ายทอดให้แก่นักเรียน โดยการบรรยาย อภิปรายซักถามและใช้สื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

4.1 **ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน**

4.2 **ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้**

4.3 **ขั้นสรุป**

5. ผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง คะแนนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

7. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนบางเลนวิทยา จังหวัดนครปฐม

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบและวิธีสอนแบบปกติ” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นต่างๆเป็นลำดับดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 - 1.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 - 1.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น
 - 1.3 คุณภาพของผู้เรียน
 - 1.4 สาระการเรียนรู้ภาษาไทยรายปี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. การอ่าน
 - 2.1 ความหมายการอ่าน
 - 2.2 ความสำคัญของการอ่าน
 - 2.3 จุดมุ่งหมายในการอ่าน
 - 2.3.1 การอ่านเพื่อความรู้
 - 2.3.2 การอ่านเพื่อความคิด
 - 2.3.3 การอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน
 - 2.4 ความเข้าใจในการอ่าน
3. การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
 - 3.1 ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
 - 3.2 ความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
 - 3.3 หลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
 - 3.4 ลำดับขั้นของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
 - 3.5 ประโยชน์ของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
4. วิธีสอน โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ
 - 4.1 ประวัติความเป็นมาของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ
 - 4.2 ความหมายของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ
 - 4.3 ความมุ่งหมายของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

- 4.4 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ
- 4.5 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ
- 4.6 ประโยชน์ของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ
- 5. วิธีสอนแบบปกติ
 - 5.1 ความหมายของวิธีสอนแบบปกติ
 - 5.2 ขั้นตอนการสอนแบบปกติ
- 6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
 - 6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

1.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้ระบุสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2544 ก:6-16) ดังนี้

สาระการเรียนรู้

สาระที่ 1: การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1: ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2: การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1: ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้า อย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3: การฟัง การดูและการพูด

มาตรฐาน ท 3.1: สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดง ความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4: หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1: เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2: สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5: วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1: เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

1.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

การอ่านนั้นเป็นทักษะสำคัญ เพราะเป็นทักษะพื้นฐานที่ใช้ในการรับสารจากสื่อแขนงต่างๆ และการอ่านยังเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่จะช่วยพัฒนาความคิด ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการคิด อันจะนำไปสู่การฟัง พูด และเขียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544 ค:18-20) ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นของสาระที่ 1 การอ่าน ช่วงชั้นที่ 3 ม. 1-3 ไว้ดังนี้

1. สามารถอ่านอย่างมีประสิทธิภาพและอ่านได้เร็วยิ่งขึ้น เข้าใจวงศัพท์กว้างขวาง เข้าใจสำนวนโวหาร การบรรยาย การพรรณนา อธิบาย อุปมาและสาธก สามารถใช้บริบทการอ่าน สร้างความเข้าใจการอ่าน และใช้แหล่งความรู้พัฒนาประสบการณ์และความรู้กว้างขวางขึ้น นำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการตัดสินใจและแก้ปัญหา สร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต

2. สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ประเมินค่าทั้งข้อดีและข้อด้อยได้อย่างมีเหตุผล โดยใช้แผนภาพความคิดและกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างหลากหลาย พัฒนาการอ่านสามารถเล่าเรื่องย่อ ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและใช้การอ่านในการตรวจสอบความรู้

3. สามารถอ่านในใจและอ่านออกเสียงตามลักษณะคำประพันธ์ที่หลากหลายและวิเคราะห์คุณค่าด้านภาษา เนื้อหา และสังคม จำบทประพันธ์ที่มีคุณค่านำไปใช้อ้างอิงได้ เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างกว้างขวางเพื่อพัฒนาตนด้านความรู้และการทำงาน มีมารยาทการอ่านและนิสัยรักการอ่าน

1.3 คุณภาพของผู้เรียน

คุณภาพของผู้เรียนเป็นสิ่งที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดขึ้น การกำหนดคุณภาพของผู้เรียนคือสิ่งที่บอกว่าเมื่อผู้เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้และความสามารถตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ โดยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545:9) ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างดี
2. สามารถ อ่าน เขียน ฟัง ดูและพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล และคิดเป็นระบบ
4. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน แสวงหาความรู้และใช้ภาษาในการพัฒนาตนและสร้างสรรค์งานอาชีพ
5. ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจชื่นชมในวรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย
6. สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามสถานการณ์และบุคคล
7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย
8. มีคุณธรรม จริยธรรม วิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง

เมื่อจบช่วงชั้นที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545:11-12) ได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องมีความสามารถ ดังนี้

1. อ่านอย่างมีประสิทธิภาพและอ่านได้เร็วยิ่งขึ้น
2. เข้าใจวงศัพท์ที่กว้างขวางขึ้น ตำนวนโวหารที่ลึกซึ้ง แสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ ประเมินค่าเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล
3. เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้ได้กว้างขวางตามจุดประสงค์
4. เขียนเรียงความ ข้อความและจดหมาย เขียนอธิบาย ชี้แจง รายงาน เขียนแสดงความคิดเห็น แสดงการโต้แย้ง และเขียนเชิงสร้างสรรค์
5. สรุปความ จับประเด็นสำคัญ วิเคราะห์ วินิจฉัยข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และจุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังและดู

6. รู้จักเลือกใช้ภาษาเรียบเรียงข้อความได้อย่างประณีต จัดลำดับความคิด ขั้นตอนการนำเสนอตามรูปแบบของการเขียนประเภทต่างๆ
7. พุดนำเสนอความรู้ ความคิด การวิเคราะห์และประเมินเรื่องราวต่างๆ พุดเชิญชวน อวยพรและพุดในโอกาสต่างๆอย่างเหมาะสม
8. เข้าใจธรรมชาติของภาษาและการนำภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย
9. ใช้ภาษาแสดงความคิดเห็น สร้างความเข้าใจ โน้มน้าวใจ ปฏิเสธ เกรงใจต่อรองด้วยภาษาและกิริยาที่สุภาพ
10. ใช้ทักษะทางภาษาในการแสวงหาความรู้ การทำงาน และใช้อย่างสร้างสรรค์เป็นประโยชน์
11. ใช้หลักการพิจารณาคุณค่าและวรรณกรรม พิจารณาคุณค่าและวรรณกรรมให้เห็นคุณค่าและนำไปใช้ประโยชน์ไปใช้ในชีวิต
12. แต่งกาพย์ กลอนและโคลง
13. ท่องจำหรือยกรองที่ไพเราะและนำไปใช้ในการกล่าวอ้างในการพุดและ การเขียน
14. ร้องเล่นหรือถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านและบทกล่อมเด็กท้องถิ่น
15. มีมารยาทในการอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพุด
16. มีนิสัยรักการอ่านและการเขียน

1.4 ตารางการเรียนรู้ภาษาไทยรายปี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546:31) ได้จัดทำตารางการเรียนรู้ภาษาไทยรายปี ระดับชั้นต่างๆเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้จัดทำผังมโนทัศน์เพื่อให้เห็นเป็นภาพรวมดังนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546:48-49) ได้จัดทำสาระการเรียนรู้ภาษาไทยรายปี ในช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สาระการอ่าน ดังนี้

สาระการเรียนรู้ภาษาไทยรายปี

ช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สาระการอ่าน

1. การอ่านในใจได้เร็วยิ่งขึ้น เข้าใจเรื่องโดยใช้บริบทช่วย ทั้งเรื่องที่เป็นความรู้และบันเทิง ที่มีวงศัพทยากขึ้นและเรื่องมีความยาวขึ้น
2. การอ่านและเข้าใจความหมายของถ้อยคำ ลำนวนและโวหาร จากการบรรยาย การอธิบายและการพรรณนา
3. การเล่าเรื่องและการย่อเรื่องจากการอ่าน
4. การนำความรู้และประสบการณ์จากการอ่านและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆมาใช้ในการคิดตัดสินใจและแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต
5. การแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์และการประเมินค่าเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผลรวมทั้งด้านภาษา เนื้อหาและสังคม โดยใช้กระบวนการคิดอย่างหลากหลาย
6. การอ่านตรวจสอบความรู้และค้นคว้าเพิ่มเติม
7. การอ่านออกเสียงร้อยแก้วและร้อยกรองได้คล่องไพเราะ ถูกต้องตามอักขรวิธีและลักษณะคำประพันธ์และการอ่านทำนองเสนาะ
8. การท่องจำ การอธิบายความหมายและคุณค่าของบทอาขยาน บทร้อยแก้ว ร้อยกรองที่ไพเราะมีความงดงามทางภาษา มีคุณค่าทางความคิดและการนำไปใช้อ้างอิง
9. การพัฒนาตนด้านความรู้และการทำงานด้วยการเลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์
10. มารยาทการอ่าน การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและสุขลักษณะในการอ่านหนังสือ การรู้จักใช้ห้องสมุดหรือแหล่งการเรียนรู้แสวงหาความรู้

2. การอ่าน

2.1 ความหมายการอ่าน

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึงการอ่านและได้ให้ความหมายการอ่านไว้ดังนี้
 โกชัย สาริกบุตร (2519:127) ให้ความหมายว่า การอ่านเป็นพฤติกรรมในการแปลความหมายของตัวอักษร ออกมาเป็นถ้อยคำและความคิดแล้วนำความคิดนั้นไปใช้ประโยชน์

บันลือ พุกกะวัน (2534:6) ให้ความหมายว่า การอ่าน คือ การรับรู้ข้อความในสิ่งพิมพ์หรือสิ่งเขียนโดยแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิด แล้วนำความคิดนั้นไปใช้ประโยชน์

ศิริพร ลิ้มตระการ (2534:5) ให้ความหมายว่า การอ่าน คือ กระบวนการแห่งความคิดในการรับสารเข้า ในขณะที่อ่าน สมองของผู้อ่านจะต้องคิดตามผู้เขียนหรือตีความข้อความที่อ่านไปด้วยตลอดเวลา

สเตรง (Strang 1969:35) กล่าวว่า การอ่านเป็นการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกันนับตั้งแต่การที่ผู้อ่านรับข้อมูลซึ่งอยู่ในรูปของรหัส การถอดรหัสนี้คือ ตัวอักษร การเชื่อมโยงตัวอักษรกับความหมายตามประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน ตลอดจนการแสดงออกซึ่งความคิดที่ได้นั้นด้วยการพูดหรือการเขียน

บุชส์และฮิวเบอร์ (Bush and Huebner 1970:4) ให้ความหมายว่า การอ่าน คือ กระบวนการตีความจากสัญลักษณ์ไปกระตุ้นความคิดของผู้อ่านให้เกิดภาพในใจ

ซินท์ซ (Zintz 1984:5) ให้ความหมายว่า การอ่านคือ การถอดศัพท์ที่เขียนออกมาเป็นคำพูด การอ่านคือความเข้าใจภาษาของผู้เขียนที่ได้เขียนขึ้นเป็นตัวหนังสือ และเป็นความสามารถที่จะเข้าใจความหมายที่เขียนขึ้นมาแต่ละบรรทัด ซึ่งผู้อ่านไม่ต้องสนใจกับรายละเอียดแต่จะต้องสามารถจับใจความสำคัญจากกลุ่มคำที่สื่อความหมายได้

แฮร์ริสและสมิธ (Harris and Smith 1986:65) กล่าวถึงการอ่าน ในแง่ของรูปแบบการสื่อสาร ซึ่งผู้เขียนและผู้อ่าน แลกเปลี่ยนข่าวสารและความคิดเห็น โดยผู้เขียนพยายามใช้ภาษาในการถ่ายทอดความคิดของตนออกมา และผู้อ่านพยายามรับรู้ความคิดของผู้เขียนโดยการคาดเดาจากสิ่งที่อ่าน ซึ่งผู้อ่านต้องอาศัยประสบการณ์ของตนในการอ่าน

คูเปอร์และคณะ (Cooper and others 1988:76-77) ให้ความหมายว่า การอ่าน คือ กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับเนื้อเรื่อง เพื่อจัดรูปแบบความหมายของสารนั้น จากพื้นฐานประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเอง

สรุปได้ว่า การอ่าน คือ กระบวนการรับสาร โดยอาศัยการแปลความจากสัญลักษณ์หรือตัวอักษรที่ใช้แทนคำพูด ให้ความหมายอย่างสมบูรณ์ ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้อ่านในการทำความเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์หรือตัวอักษรที่อ่าน ซึ่งในการอ่านแต่ละครั้งผู้อ่านจะต้องรับรู้ค่า เข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน เข้าใจว่าผู้เขียนต้องการสื่อความหมายอย่างไร จะต้องคิดและมีปฏิกิริยาต่อสิ่งที่อ่าน เพราะการอ่านไม่ใช่เพียงแค่การรับรู้เพียงอย่างเดียว

2.2 ความสำคัญของการอ่าน

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงบรรยายถึงความสำคัญของการอ่าน ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. 2530 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย (อ้างถึงใน นิลวรรณ สิทธิอาษา 2539:5) ว่า “การอ่านหนังสือ ทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่า การศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่นๆ ทำให้สมองของผู้อ่านเปิดกว้าง สร้างแนวคิด และทักษะได้มากกว่า และไม่ยึดติดอยู่กับแนวคิดใดๆ โดยเฉพาะ”

สนิท ตั้งทวี (2531:4-6) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการอันสำคัญในการแสวงหาความรู้ของมนุษย์ เพื่อให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาการต่างๆ เป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้วิทยาการต่างๆอย่างกว้างขวาง

ศิริพร ลิ้มตระการ (2534:6) กล่าวสรุปความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่นๆ เช่น การฟัง
2. ผู้อ่านสามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ สามารถนำติดตัวไปได้
3. หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออย่างอื่น ซึ่งมักมีอายุการใช้งานจำกัด
4. ผู้อ่านสามารถฝึกการคิดและสร้างจินตนาการได้เองขณะอ่าน
5. การอ่านส่งเสริมให้มีสมาธิ มีสมาธิมากกว่าและมากกว่าสื่ออื่น เพราะขณะที่อ่านจิตใจจะต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ พินิจพิเคราะห์ข้อความ
6. ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง จะอ่านคร่าวๆอ่านอย่างละเอียด อ่านข้ามหรืออ่านทุกตัวอักษรก็ได้ ตามใจของผู้อ่าน หรือจะเลือกอ่านเล่มไหนก็ได้ เพราะมีหนังสือให้เลือกอ่านมากมาย
7. หนังสือมีหลายรูปแบบและราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่น ทำให้สมองผู้อ่านเปิดกว้าง สร้างแนวคิดและทักษะได้กว้างกว่าทำให้ผู้อ่าน ไม่ยึดติดอยู่กับแนวคิดใดโดยเฉพาะ
8. ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเองในขณะที่อ่าน สามารถวินิจฉัยเนื้อหาสาระได้

9. หนังสือบางเล่มสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ด้วยและเมื่อปฏิบัติแล้วก็เกิดผลดี ผู้รักการอ่านจะรู้สึกว่ามีความสุขเมื่อได้สัมผัสหนังสือ แม้ว่าในปัจจุบันจะมีหนังสือในรูปแบบของการเก็บข้อมูลในแผ่นดิสก์ที่ใช้กับคอมพิวเตอร์ก็ตาม

วีระชัย มีชอบธรรม (2536:98) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินชีวิต เพราะว่าการอ่านมีส่วนช่วยสร้างความสำเร็จ ผู้ใดมีความสามารถในการอ่านหนังสือเป็นพิเศษ มักจะมีโอกาสได้รับความเจริญก้าวหน้าในอาชีพและในชีวิตมากกว่าคนที่อ่านหนังสือน้อยหรืออ่านได้ช้า โลกเราในปัจจุบันเป็นโลกของการอ่าน กิจกรรมทุกอย่างทุกประเภทและทุกแห่งทั้งสถาบันการศึกษาและสถาบันอาชีพ ย่อมมีการอ่านเข้าไปเกี่ยวข้องอยู่ด้วยเป็นอันมาก

วินิตา ดิถียนต์ (2537:77) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านหนังสือเป็นการหาความบันเทิงที่มีประโยชน์หลายอย่างคือ บำรุงสติปัญญา มีโลกทัศน์กว้างขวางขึ้น การอ่านเป็นงานอดิเรกที่ประหยัดราคา และทำได้เกือบทุกสถานที่ทุกเวลา ช่วยระงับความเหงา ความฟุ้งซ่าน ทำจิตใจให้เป็นสมาธิ

ขวัญดี อัคราอุทัย และคณะ (2538:18) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า ในยุคปัจจุบันนี้การอ่านเพื่อหาข่าวสารข้อมูลคือ “ปัจจัยที่ 5” ของคนในเมืองหรือในสังคมเมืองไปแล้ว ถ้าวันใดไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ เขาอาจรู้สึกว่าชีวิตขาดสิ่งสำคัญไป เพราะการอ่านเป็นส่วนสำคัญยิ่งสำหรับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ แม้ในเรื่องการซื้อสินค้าและเครื่องบริโภครก็ยังคงต้องอาศัยการอ่าน

เสริมศรี หอทิมาวรกุล (2539:348) ให้ทัศนะเกี่ยวกับความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านเป็นพื้นฐานของการเรียนวิชาอื่นๆทั้งนี้เพราะการหาความรู้ในสาขาวิชาต่างๆจำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่านเป็นเครื่องมือ
2. การอ่านเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้สึกและความต้องการระหว่างบุคคลกับบุคคล
3. การอ่านเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพเพราะได้อ่านเอกสารที่ให้ความรู้ในการปรับปรุงงานของตนอยู่เสมอ
4. การอ่านเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพราะถ้าเราสามารถอ่านได้ก็สามารถทำความเข้าใจร่วมกับคนอื่นได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้ผ่านไปได้อย่างราบรื่น
5. การอ่านเป็นเครื่องมือในการรับทอดมรดกทางวัฒนธรรมของคนไทยสู่คนรุ่นหลังๆต่อไป

6. การอ่านเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดความเพิดเพิดินได้ความรู้และมีประสบการณ์กว้างขวาง

สร้อยสน สกกรักษ์ (2542:178) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า ทักษะการอ่านนั้นมีส่วนสำคัญต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มีมากมายในโลกยุคข้อมูลข่าวสาร และมีส่วนสำคัญต่อการเรียนสรรพวิชาต่างๆในห้องเรียนและในชีวิตการทำงานอีกด้วย

จากความสำคัญของการอ่านข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การอ่านเป็นทักษะสำคัญที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ เมื่ออ่านแล้วทำให้ได้รับข้อมูลความรู้ต่างๆ ผู้อ่านสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสติปัญญาให้สูงขึ้น นอกจากนี้การอ่านยังเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความคิดและนำไปวินิจฉัยเรื่องที่อ่านได้อย่างมีเหตุผล

2.3 จุดมุ่งหมายของการอ่าน

ในการอ่านสื่อแต่ละประเภทผู้อ่านจะมีจุดมุ่งหมายในการอ่านที่แตกต่างกัน ซึ่งนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการอ่าน สรุปได้ดังนี้

2.3.1 การอ่านเพื่อความรู้

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึงการอ่านเพื่อความรู้ไว้ดังนี้

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2526:85) กล่าวถึงการอ่านเพื่อความรู้ไว้ว่า การอ่านเพื่อความรู้หรืออ่านให้รู้ไม่จำเป็นเป็นการอ่านเรื่องใดก็ตามจุดประสงค์แรกคือ อ่านเพื่อให้รู้ เช่น อ่านสลากยาก็เพื่อให้รู้วิธีการกินยาที่ถูกต้อง ตามคำแนะนำของการใช้ยา การอ่านหนังสือตำรับตำรา ก็เพื่อให้รู้เรื่องราวเพื่อประเทืองสติปัญญาของผู้อ่าน การอ่านจึงเป็นการสะสมความรู้ ทำให้ผู้อ่านมีความรู้กว้างขวางขึ้น

ศรีสุดา จริยากุล (2529:8) กล่าวถึงการอ่านเพื่อความรู้ว่า เราจะอ่านเพื่อแสวงหาความรู้จากข้อเขียนในรูปแบบต่างๆได้แก่ การอ่านข่าวเพื่อให้ทราบเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นทั่วทุกภาคของโลกเพื่อจะได้เป็นคนทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ การอ่านข้อเขียนที่ผู้เขียนเล่าประสบการณ์ต่างๆนับตั้งแต่การปฏิบัติงาน การเดินทางท่องเที่ยว อ่านชีวประวัติบุคคลสำคัญ อ่านแนวความคิดในด้านปรัชญา ศาสนา ค่านิยม และความคิดของบุคคลในยุคต่างๆอ่านข้อเขียนที่ให้ความรู้ใหม่ ทรรศนะใหม่อันเป็นผลให้เกิดประโยชน์ต่อผู้รับแนวคิดนั้น อ่านข้อเขียนเพื่อประกอบการตัดสินใจ เข้าใจปัญหาและเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนและส่วนรวม ถ้าผู้อ่านเกิดความไม่แน่ใจว่าข้อความที่ได้อ่านไปนั้น ผิดหรือถูกประการใด ถ้าประสงค์จะทราบก็จำต้องอ่านและค้นคว้าศึกษาดูให้แน่เสียก่อน กับทั้งจะต้องใช้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยเพื่อจะได้เข้าใจว่าสิ่งใดที่ถูกต้องควรยึดถือ

ปฏิบัติ สิ่งใดผิดควรละเว้น การอ่านจะทำให้เราเข้าใจปัญหามานานชนิด เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ การศึกษา การเมือง การสังคม ฯลฯ เมื่อผู้ใดอ่านจะต้องแก้ปัญหาในชีวิตของตนและส่วนรวมก็สามารถที่จะแก้ไขได้อย่างเนบเนียนและเป็นผลดียิ่ง

สมพร มั่นตะสูตร แห่งพิพัฒน์ (2534 ก:9) กล่าวว่า การอ่านเพื่อให้ได้ความรู้ นั้น อาจแบ่งวัตถุประสงค์ย่อยออกเป็น 5 ประเด็นคือ

1. เพื่อหาคำตอบในสิ่งที่เราต้องการ ได้แก่ การอ่านคำแนะนำ การอ่านเพื่อตอบปัญหาที่ยังข้องใจอยู่
2. การอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ต่างๆ ทั้งโดยละเอียดและโดยย่อ
3. การอ่านเพื่อรับรู้ข่าวสาร ข้อเท็จจริง
4. การอ่านเพื่อศึกษาค้นคว้าเป็นพิเศษ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเพื่อเขียนตำราวิชา
5. การอ่านเพื่อรวบรวมข้อมูลเอามาทำรายงาน ทำวิจัยเผยแพร่ในหมู่นักวิชาการ ผู้สนใจทั่วไปอันเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม

กุสุมา รักษมณี (2536:78) กล่าวถึงการอ่านเพื่อความรู้ว่า การอ่านเพื่อแสวงหา ข้อมูลความรู้และรายละเอียดที่เป็นประโยชน์เฉพาะสาขาวิชา เป็นหน้าที่สำคัญของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะนักเรียนต้องอ่านตำราเรียนต่างๆ ตามหลักสูตรที่กำลังศึกษาอยู่และยังต้องอ่านหนังสืออ้างอิงหรือบทความที่มีเนื้อหาสาระสัมพันธ์กับบทเรียนอีกมากมาย นักเรียนจึงต้องฝึกฝนทักษะการอ่านให้เข้าใจประเด็นสำคัญๆ ทั้งส่วนที่เป็นประเด็นหลัก ประเด็นรอง รายละเอียดส่วนที่เป็นผลความและรายละเอียดส่วนที่ขยายความให้ชัดเจน สามารถลำดับความรู้ที่ได้รับอย่างถูกต้อง และประหยัดเวลาในการอ่านด้วย ซึ่งการศึกษาข้อมูลความรู้ใหม่อยู่เสมอจะช่วยให้เกิด ความเข้าใจในสภาพการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่กำลังเข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของนักเรียนในเกือบทุกด้าน หากนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจต่อสภาพแวดล้อมเหล่านี้อย่างถูกต้องแล้ว จะช่วยเพิ่มพูน กลไกการปรับตัวและการตัดสินใจของนักเรียนในการประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในแต่ละด้านอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประกอบกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประพฤติปฏิบัติตนตามแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมกับแบบแผนของสังคม

พันธุ์ทิพา หลาบเลิศบุญและคณะ (2539:48-49) กล่าวถึงการอ่านเพื่อความรู้ไว้ว่า ความรู้ที่ได้มักปรากฏในหนังสือหลายลักษณะ เช่น ความรู้เกี่ยวกับศาสตร์แขนงใดแขนงหนึ่ง โดยตรง เช่น วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ฯลฯ ความรู้ในลักษณะนี้มี มาก ในหนังสือประเภทตำรา การอ่านหนังสือเหล่านี้ผู้อ่านจะเลือกหนังสือหลายๆเล่มเพื่อทดสอบ

ความถูกต้องแม่นยำ การอ่านหนังสือประเภทนี้นับเป็นความจำเป็นสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้รักความก้าวหน้า นอกจากนี้ยังมีหนังสือบางเรื่องที่ทำให้ความรู้ประเภทเสริมให้คนรอบรู้ช่วยให้การประกอบอาชีพสัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น ช่วยให้เห็นใจผู้อื่นและงานของคนอื่นดีขึ้น ช่วยให้สะดวกในการวางตัวและรู้จักตนเองดีขึ้น การอ่านหนังสือประเภทนี้จึงเป็นเครื่องส่งเสริมให้ผู้อ่านมีความรอบรู้ในเรื่องต่างๆที่ตนสนใจ

ดวงใจ ไทยอุบุญ (2543:56-57) กล่าวถึงการอ่านเพื่อความรู้ไว้ว่า การอ่านเพื่อความรู้ได้แก่การอ่านตำราวิชาการ สารคดี บทความ ซึ่งจะลงละเอียดเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของผู้อ่านเป็นสำคัญ ผู้อ่านบางคนต้องการอ่านเพื่อทวิปัญญาหรือบางคนต้องการอ่านเพื่อเขียนรายงาน ตำรา หรือวิทยานิพนธ์ ก็จะต้องอ่านหนังสือหลายๆเล่มเพื่อประมวลความคิดที่ได้จากการอ่านและนำไปเขียน

2.3.2 การอ่านเพื่อความคิด

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึงการอ่านเพื่อความคิดไว้ดังนี้

สมพร มั่นตะสูตร แห่งพิพัฒน์ (2534 ก:10) กล่าวถึงการอ่านเพื่อความคิดไว้ว่า ในกระบวนการอ่านที่สำคัญนั้น ความรู้ก็เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่ง แต่ความคิดสำคัญยิ่งกว่า โดยเฉพาะความคิดแปลกใหม่ซึ่งจะเป็นชนวนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในตัวผู้อ่านด้วย เช่น การอ่านผลการทดลอง การค้นคว้าวิจัยและการเสนอความคิดใหม่ในหนังสือต่างๆซึ่งอาจหาได้ทั้งจากสารคดีและบันเทิงคดี

ณ ภัทร เทพพรธนะ (2538:159) กล่าวถึงการอ่านเพื่อความคิดว่า การอ่านเพื่อความคิดได้แก่ การอ่านข้อความประเภทที่แสดงทัศนะ เช่น บทความ บทวิจารณ์ การวิจัย ฯลฯ การอ่านในลักษณะนี้เป็นการอ่านแนวความคิดของผู้อ่าน เพื่อเป็นแนวทางความคิดของตนเองและอาจนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินชีวิตหรือแก้ไขปัญหิต่างๆในชีวิต ผู้อ่านจะต้องมีวิจารณญาณในการเลือกนำความคิดที่ได้อ่านมาใช้ให้เป็นประโยชน์

พันธุ์ทิพา หลาบเลิศบุญและคณะ (2539:48) กล่าวถึงการอ่านเพื่อความคิดไว้ว่า ความคิดของคนจะเจริญงอกงามได้ต้องอาศัยการกระตุ้นเตือนให้ใฝ่คิด การที่ได้มองเห็นอะไรรอบด้าน จะช่วยให้ทัศนะของเรากว้างขวางขึ้น ช่วยให้การแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจ มีความบกพร่องน้อยลง ดังนั้นการที่อ่านความคิดของหลายๆคน ที่พูดในเรื่องเดียวกัน แต่มีประสบการณ์ต่างกัน จะสร้างแนวความคิดให้ผู้อ่านได้กว้างขวางและถูกต้อง หนังสือประเภทที่แสดงความคิดเห็นได้แก่ บทความ บทวิจารณ์ บทสรุปของบทวิจัย หรือบางครั้ง แสดงออกในเชิงศิลปะ เช่น แสดงออกมาเป็น โครงเรื่องในรูปนวนิยาย บทละคร เรื่องสั้น ฯลฯ การอ่านความคิดเห็นที่ปรากฏในรูป

แบบแฝงเช่นนี้ต้องอาศัยวิธีทลายใจผู้แต่ง ซึ่งอาจพลาดได้ง่ายจำเป็นต้องศึกษาให้ละเอียดและรอบคอบ ดังนั้นจะต้องจำไว้ว่า ความคิดที่ดีต้องมีเหตุผลและความรู้เป็นพื้นฐาน

สิทธา พินิจภูวดล (2539:7) กล่าวถึงการอ่านเพื่อความคิดไว้ว่า อ่านเพื่อแสวงหาความคิด ช่วยให้คนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คนที่มีความคิดมีคณก่เกิดปัญญาสว่าง สามารถคิดสิ่งที่ยากๆได้ และช่วยสร้างเสริมความคิดให้แจ่มกระจ่างขึ้น ถูกต้องตามธรรมเนียมคลองธรรม มีเหตุผลดี มีสิ่งแปลกใหม่

นิติมา พรหมเกษตรินทร์ (2543:45) กล่าวถึงการอ่านเพื่อความคิดไว้ว่า การอ่านหนังสือบางประเภทก็ช่วยให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ช่วยเสริมความคิดให้กระจ่างขึ้น มีเหตุผลในสิ่งแปลกใหม่ หรือช่วยชี้้นำให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

2.3.3 การอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึงการอ่านเพื่อความเพลิดเพลินไว้ดังนี้

รัฐจวน อินทรกำแหง (2519:36) กล่าวถึงการอ่านเพื่อความบันเทิงหรือเพื่อความเพลิดเพลิน สรุปได้ว่า การอ่านด้วยวัตถุประสงค์ข้อนี้ค่อนข้างได้รับความนิยมจากผู้อ่านอยู่ไม่น้อย เพราะเป็นการอ่านเพื่อความสำเร็จาารมณ์ของตน โดยไม่ต้องฝืนใจอ่าน จึงมีผู้อ่านนิยมนานมาก การอ่านเพื่อความเพลิดเพลินนั้นชวนให้ไหลหลงได้ง่าย ฉะนั้นควรอ่านด้วยการพินิจพิจารณาประกอบไปด้วยเพราะจะช่วยให้ผู้อ่านได้รับรสและแก่นสาร อีกทั้งยังเป็นแนวทางให้เกิดการวิเคราะห์วิจารณ์ และประเมินค่าของหนังสือนั้นไปในตัว ซึ่งเป็นวิธีการที่จะยกระดับมาตรฐานการอ่านของตนได้อีกวิธีหนึ่ง

ศรีสุดา จรียากุล (2529:9) กล่าวถึงการอ่านเพื่อความบันเทิงหรือเพื่อความเพลิดเพลินไว้ว่า เราจะแสวงหาความบันเทิงได้จากหนังสือที่ให้ความบันเทิงได้แก่ นวนิยาย เรื่องชวนขำต่างๆ นิตยสาร ซึ่งก่อให้เกิดความรื่นเริงบันเทิงใจ เกิดอารมณ์สุข ทำให้ผู้อ่านมีสุขภาพจิตดี มีกำลังใจที่จะทำงานหรือศึกษาเล่าเรียนต่อไป

กุสุมา รัชชมณี (2536:78) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการอ่านเพื่อความเพลิดเพลินว่า การอ่านเพื่อความเพลิดเพลินขึ้นอยู่กับรสนิยมและความสนใจของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งอาจเป็นการอ่านในยามว่างหรือแสวงหาหนังสือที่มีเรื่องราวน่าสนใจตามที่นักเรียนต้องการอ่านเพิ่มเติม เช่น การอ่านบันเทิงคดีประเภท นวนิยาย นิทาน เรื่องสั้นหรือสารคดีเล่าเรื่องต่างๆ ที่มีประโยชน์ เช่น อัตชีวประวัติของบุคคลที่น่าสนใจ หรือสถานที่และเหตุการณ์สำคัญๆ เพื่อเสริมความรู้รอบตัวให้เป็นผู้มีโลกทัศน์กว้างขวาง ทันยุคทันสมัย นักเรียนควรเลือกสรรเรื่องราวแปลกๆใหม่ๆ มาอ่านอยู่เสมอ จะช่วยปลูกฝังนิสัยรักการอ่านของนักเรียนตามลำดับ

ทศนีศ สุภเมธี (2536:89) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการอ่านเพื่อความเพลิดเพลินไว้ว่า การอ่านแบบนี้เป็นการอ่านอย่างรวดเร็วไม่จำเป็นต้องศึกษารายละเอียด เราอ่านเพื่อต้องการรู้เรื่องราวของเรื่องนั้นๆ เพื่อความบันเทิงใจ แต่ในขณะที่เดียวกันผู้อ่านอาจจะได้ความรู้ แนวความคิด จากที่ผู้เขียนได้สอดแทรกไว้ในความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของตัวละคร และเป็นการได้ความรู้และการอบรมสั่งสอน โดยผู้อ่านเองก็ไม่ต้องรู้ตัว เป็นผลพลอยได้จากการอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน บางทีจะได้คติ ได้ความงดงามทางภาษา ได้บทสนทนาโต้ตอบที่เราสามารถนำมาใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ การอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน ควรอ่านเมื่อเรามีเวลาว่าง จิตใจปลอดโปร่ง เป็นการอ่านเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ไม่ควรหักโหมอ่านเพื่อติดตามเรื่องราวต่อไปโดยใช้เวลาในการอ่านมากเกินไปก็อาจทำให้เสียสุขภาพได้

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายในการอ่านมี 3 ประการ คือ การอ่านเพื่อความรู้ เป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องการค้นคว้าความรู้หรือข้อมูลต่างๆเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ การอ่านเพื่อความคิด เป็นการอ่านที่ทำให้ผู้อ่านได้ใช้ความคิด หรือเกิดความคิดใหม่ๆขึ้น เป็นการอ่านที่ช่วยพัฒนาผู้อ่านได้เป็นอย่างดีและการอ่านเพื่อความบันเทิง เป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องการอ่านเพื่อแสวงหาความเพลิดเพลิน ความบันเทิงจากบทอ่านมากกว่าที่จะมุ่งเน้นด้านสาระหรือความรู้

2.4 ความเข้าใจในการอ่าน

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึงความเข้าใจการอ่านไว้ดังนี้

บุญเสริม กุทธาภิรมย์ (2518:33-34) ได้กล่าวถึงระดับความเข้าใจในการอ่านว่ามีความแตกต่างกันอยู่กับจุดประสงค์ของการอ่าน และความสามารถของผู้อ่านแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ คือ

1. ระดับการอ่านหนังสือออก เป็นระดับการอ่านหนังสือได้ อ่านแล้วรู้ว่าเป็นเรื่องอะไร เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร โดยที่ผู้อ่านจะใช้ความจำเป็นส่วนใหญ่
2. ระดับการอ่านแล้วแปลความ ตีความและขยายความ การอ่านในระดับนี้ผู้อ่านจะต้องใช้ความสามารถนอกเหนือไปจากการอ่านหนังสือออก คือต้องจำเรื่อง ต้องแปลความ ต้องขยายความ ซึ่งจัดว่าเป็นระดับความเข้าใจที่สูงกว่าระดับการอ่านหนังสือออก
3. การอ่านขั้นวิจารณ์ การอ่านในระดับนี้ต้องใช้ความสามารถของสติปัญญาขั้นสูงสุด โดยอาศัยกระบวนการระดับที่ 1 และระดับที่ 2 เป็นพื้นฐาน ต่อจากนั้นผู้อ่านจะต้องอาศัยประสบการณ์ของตน หรือความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่ามาช่วยตัดสินใจและวินิจฉัยเรื่องราวและข้อความอีกต่อหนึ่ง

ชวาล แพร์ตกุล (2520:134-135) ได้อธิบายถึงลักษณะของผู้ที่มีความเข้าใจในเรื่องราวต่างๆว่า จะต้องสามารถแสดงลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งใน 3 ประการต่อไปนี้ได้อย่างถูกต้อง คือ

1. สามารถแปลความหมายของสิ่งต่างๆได้ เช่น แปลความหมายของข้อความตามลักษณะของเรื่องราวนั้นๆซึ่งเป็นความหมายที่ถูกต้องใช้ได้สำหรับเรื่องราวนั้นๆ
2. สามารถตีความหมายของเรื่องราวนั้นๆได้ คือ จับความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยๆของเรื่องนั้น จนสามารถนำมากล่าวเป็นอีกแบบหนึ่งหรืออีกนัยหนึ่งได้
3. สามารถขยายความหมายและนัยของเรื่องนั้นๆให้กว้างไกลไปจากการจำแนกระดับความเข้าใจในการอ่าน

สมิทธิ์ (Smith 1963:262-263) จัดระดับความเข้าใจในการอ่าน สรุปได้ 3 ระดับดังนี้

1. ความเข้าใจความหมายตามตัวอักษร (Literal comprehension) ซึ่งเป็นระดับความเข้าใจขั้นพื้นฐาน คือ การที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนเขียนไว้โดยตรงเป็นการแปลตามตัวอักษรที่ปรากฏ
2. ความเข้าใจขั้นตีความ (Interpretation) คือ การที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของการอ่านได้ลึกซึ้งกว่าระดับแรก เป็นการตีความสิ่งที่ผู้เขียนไม่ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจน หรือไม่ได้กล่าวไว้โดยตรง แต่เป็นความหมายแฝงอยู่ในเนื้อความ
3. ความเข้าใจขั้นใช้วิจารณ์ (Critical reading) คือการที่ต้องอาศัยความเข้าใจสองระดับแรกเป็นพื้นฐานก่อน เนื่องจากการอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้ความคิดเพื่อวิเคราะห์ตัดสิน และประเมินค่าสิ่งที่อ่าน

นิโคลาส (Nicolas 1973:30, อ้างถึงใน มณี ปีประชุม 2531:23-24) ได้กล่าวถึงระดับความเข้าใจในการอ่านไว้ดังนี้

1. การเข้าใจตามตัวอักษร (Literal Comprehension) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความหมายซึ่งแสดงไว้โดยตรง ด้วยถ้อยคำ ความคิด หรือประโยคต่างๆในใจความที่อ่าน
2. การตีความ (Interpretation) หมายถึง การเข้าใจความหมายที่ไม่ได้แสดงไว้โดยตรง ผู้อ่านจะต้องอาศัยการอ่านอย่างรอบคอบ ประมวลเรื่องราวต่างๆแล้วนำมาสรุปความ ต้องอาศัยการพิจารณาถึงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น การคาดคะเนถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้น การเปรียบเทียบ ตลอดจนการมองเห็นถึงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ต่างๆ
3. การใช้วิจารณ์ (Critical Evaluation) หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาตัดสินเรื่องคุณภาพ คุณค่า ความถูกต้องและความเป็นจริงของเรื่องราวต่างๆ ผู้อ่านจะต้องสามารถประเมินได้ว่า ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ในการเขียนอย่างไร และมีเหตุผลอย่างไร เช่น ผู้เขียน เขียนเพื่อความบันเทิง หรือให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆหรือเพื่อชักจูงให้ผู้อ่านเห็นคล้อยตาม เป็นต้น

4. การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) หมายถึงการค้นหา และแสดงออกซึ่งความคิดใหม่อันเป็นผลจากการอ่าน

ดัลล์แมน (Dallman 1974:52) กล่าวถึงระดับความเข้าใจในการอ่านไว้ดังนี้

1. ระดับความเข้าใจข้อเท็จจริง หมายถึง การอ่านเพื่อทำความเข้าใจกับเนื้อหาสาระที่ผู้เขียนเขียนออกมาโดยตรง ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถในการทำความเข้าใจกับความคิดที่ผู้เขียนแสดงออกอย่างชัดเจน ดังนั้นจึงต้องอาศัยความสามารถทางความจำ และการระลึกได้ในสิ่งที่ผู้เขียนเขียน และอาศัยความสามารถในการแปลช่วยอีกทางหนึ่งด้วย นั่นคือ ถ้าผู้อ่านตอบคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่อ่านด้วยการระลึกถึงสิ่งที่ผู้เขียนเขียนไว้แสดงว่าผู้อ่านใช้ความสามารถชั้นความจำ แต่ถ้าผู้อ่าน อ่านแล้วทำความเข้าใจแล้วแสดงออกมา ไม่ว่าจะโดยการเขียนหรือการพูดก็ตาม แสดงว่าผู้อ่านใช้ความสามารถในการแปล

2. ระดับความเข้าใจขั้นตีความ หมายถึง การอ่านทำความเข้าใจโดยอาศัยการตีความสรุปความและแปลความจากเรื่อง นั่นคือ ผู้อ่านจะต้องแสวงหาความหมายที่ซ่อนเร้นอยู่ในข้อความที่ผู้เขียนไม่ได้เขียนออกมาตรงๆ เพื่อให้ได้ความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อให้ได้

3. ระดับความเข้าใจขั้นประเมินค่า หรือวิจารณ์ หมายถึง การอ่านทำความเข้าใจโดยอาศัยประสบการณ์ และความรู้ ช่วยประเมินค่าตัดสินใจ วิเคราะห์เรื่องราวที่ได้อ่าน โดยไม่จำเป็นต้องยอมรับความคิดเห็นของผู้เขียนเสมอไป

4. ระดับความซาบซึ้ง หมายถึง ผู้อ่านมีอารมณ์ตอบสนองตามเนื้อเรื่อง ภาพพจน์และการแสดงอารมณ์จากเรื่องราวที่อ่าน อาจจะเป็นโดยจิตไร้สำนึกหรือจิตสำนึกก็ได้

มิลเลอร์ (Miller 1977:32) ได้แบ่งระดับความเข้าใจเป็น 4 ระดับ คือ

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร หรือ ข้อเท็จจริง (Literal or factual Comprehension) ประกอบด้วยความสามารถในการตอบคำถามที่ผู้อ่านสามารถค้นพบรายละเอียดได้จากเนื้อเรื่องที่อ่าน

2. ระดับความเข้าใจแบบตีความหรือสรุปอ้างอิงลงความเห็น (Interprtative or Inferential Comprehension) เป็นกระบวนการคิดที่แสดงออก โดยการตีความจากสิ่งที่อ่าน การสรุปอ้างอิง ขยายและทำนายสิ่งที่จะเกิดตามมา

3. ระดับขั้นวิจารณ์ หรือการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Reading) เป็นการประเมิน หรือตัดสินสิ่งที่อ่านด้วยเกณฑ์ที่ผู้อ่านกำหนดขึ้นโดยอาศัยประสบการณ์เดิม การอ่านขั้นวิจารณ์นี้มีความเกี่ยวข้องใกล้เคียงกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) ซึ่งเทียบกับวัตถุประสงค์ทางการศึกษาในระดับประเมินผล

4. ระดับการอ่านอย่างสร้างสรรค์ (Creative Reading) เป็นระดับการอ่านขั้นสูงสุดของการอ่าน เป็นการอ่านที่สามารถนำสิ่งที่อ่านไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การอ่านประยุกต์ (Applied Reading) หรือการอ่านอย่างบูรณาการ (Integrative Reading) การอ่านระดับนี้เทียบได้กับวัตถุประสงค์ทางการศึกษาในระดับการนำไปใช้หรือสังเคราะห์

สรุปได้ว่า ความเข้าใจในการอ่านแบ่งเป็น 3 ระดับคือ ระดับแรก เป็นการอ่านเพื่อรับรู้เรื่องราว ระดับที่สอง เป็นการอ่าน โดยอาศัยการตีความ การประเมินค่าตัดสินความถูกต้องของสิ่งที่อ่านและระดับที่สาม เป็นการนำความรู้หรือสิ่งที่ได้รับจากการอ่านมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

3. การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

3.1 ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

การอ่านเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยในการรับสารต่างๆ ดังนั้นการอ่านที่มีประสิทธิภาพที่ช่วยกลั่นกรองข้อมูลอันเป็นประโยชน์ คือ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้หลายท่าน ดังนี้ สนิท ตั้งทวี (2523:123) ให้ความหมายว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านที่ต้องอาศัยสติปัญญาของผู้อ่าน พิจารณาส่งที่อ่านเพื่อให้เข้าใจเรื่อง และสามารถอธิบายและขยายความเรื่องที่อ่านได้

ประเทิน มหาจันทร์ (2530:173) ให้ความหมาย การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สรุปได้ว่าเป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้ความคิดพิจารณาอย่างรอบคอบ เพื่อตัดสินเรื่องที่อ่านและสามารถทราบถึงแนวความคิดของผู้เขียน

มณีรัตน์ สุขโชติรัตน์ (2532:24-25) ให้ความหมายว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือ การอ่านที่ผู้อ่านต้องพิจารณา ตัดสิน ประเมินค่า สิ่งที่คุณเขียนว่าเท็จจริง ถูกผิดเพียงไร ซึ่งประกอบด้วยทักษะย่อย ดังนี้

1. การแยกความเป็นจริงกับความคิดเห็น
2. การแยกเนื้อเรื่องที่เป็นจริงออกจากเนื้อเรื่องที่เพ้อฝัน
3. การแยกเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้อง
4. การพิจารณาโฆษณาชวนเชื่อ
5. การพิจารณาเหตุผลที่ทำให้ชวนเชื่อ
6. การพิจารณาความเหมาะสมและคุณค่า และการยอมรับสิ่งที่อ่าน

7. การชี้วัดคุณภาพประสงคของผู้แต่ง

8. การแสดงความรู้สึกและการจับความรู้สึก

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านโดยใช้ความคิดพิจารณาสิ่งที่อ่านอย่างมีเหตุผล สามารถเข้าใจความคิดของผู้เขียน แยกแยะข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น สรุปเรื่องราว ตลอดจนประเมินสิ่งที่อ่าน โดยใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

สมพร มั่นตสุตร แพ่งพิพัฒน์ (2534 ก:33) ให้ความหมายว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือการอ่านที่ต้องคิดตามเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล ไม่เชื่อสิ่งใดโดยง่าย

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2534 ค:55) ให้ความหมายว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือการอ่านที่ต้องอาศัยความคิดในการพิจารณาข้อความที่อ่านว่าน่าเชื่อถือเพียงใด

สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์ (2548:98) ให้ความหมายว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือ การอ่านที่ใช้ปัญญา โดยสามารถรู้หรือให้เหตุผลที่ถูกต้อง หรือกล่าวโดยรวบรัดว่าเป็นการอ่านอย่างระมัดระวังด้วยการตรวจตราหาเหตุผล ที่นอกจากจะทำให้เกิดความรู้แล้วยังเกิดปัญญาในที่สุด

สมิธ (Smith 1963:267) ให้ความหมายว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณนั้นเป็นการอ่านขั้นสูงสุดของการอ่านอย่างมีความหมาย คือ ผู้อ่านต้องมีความเข้าใจในสิ่งที่เห็นตามตัวอักษร เป็นการอ่านด้วยการสืบสวน สามารถประเมินหรือตัดสินว่า ส่วนใดเป็นข้อเท็จจริงหรือความลำเอียงของผู้แต่ง และจะต้องสามารถวิจารณ์โดยใช้ความเห็นส่วนตัวที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับผู้เขียน โดยใช้ประสบการณ์ ความจริง หรือเหตุผลเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

รัสเซลล์ เอ็ช เดวิด (Russell H. David 1963:36) กล่าวถึง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นกระบวนการประเมิน วิเคราะห์สรุปโดยมีมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นการตรวจสอบสิ่งที่อ่านอย่างมีเหตุผล (logical examination) โดยปฏิเสธความเชื่อผิดๆ (fallacies) หรือการตัดสินสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยใช้อารมณ์เพียงอย่างเดียว

มิลเลอร์ (Miller 1977:189) ให้ความหมายการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นกระบวนการอ่านขั้นสูงที่ผู้อ่านจะต้องประเมินค่าสิ่งที่อ่านโดยใช้เกณฑ์ที่เราได้มาจากการสร้างสมจากการอ่านที่ผ่านมาในอดีต หรือจากประสบการณ์ภูมิหลัง เป็นเครื่องเปรียบเทียบ

ฮาฟเนอร์ อี ลอว์เรนซ์ (Hafner E. Lawrence 1977:78) ให้ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะแสวงหาความเป็นจริงหรือความถูกต้อง (truth) จากสิ่งที่เขียน โดยอาศัยการตีความ การวิเคราะห์ และการลงความเห็นที่ถูกต้องจากความเห็นที่แตกต่างกัน

คูเปอร์ และคณะ (Cooper and others 1988:81) ให้ความหมายการอ่านอย่างมีวิจรรณญาณ โดยสรุปได้ว่า การอ่านอย่างมีวิจรรณญาณ เป็นการกำหนดผู้อ่านให้ประเมินตัดสินเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน การตัดสินขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมและความรู้ของผู้อ่าน หรืออาจขึ้นอยู่กับ การกำหนดเกณฑ์ที่คิดขึ้นมาจากข้อมูลของผู้อื่น เช่น ครูหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง การอ่านอย่างมีวิจรรณญาณและการคิดเป็นผลของการไตร่ตรองของผู้อ่าน ซึ่งควรจะมีปรากฏในขณะที่อ่านตลอดเวลา ผู้อ่านควรจะตัดสินและประเมินค่าสิ่งที่อ่านได้

สรุปได้ว่า การอ่านอย่างมีวิจรรณญาณ หมายถึง การอ่านอย่างพินิจพิเคราะห์ โดยผู้อ่านสามารถ จับใจความสำคัญ ตีความ ใช้สติปัญญาคิดหาเหตุผลและนำความรู้ตลอดจนประสบการณ์ของตนไปไตร่ตรอง วิเคราะห์ แยกแยะข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น จากสิ่งที่อ่านโดยละเอียด เพื่อนำไปสู่การตัดสินหรือประเมินค่าสิ่งที่อ่านได้

3.2 ความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจรรณญาณ

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจรรณญาณไว้ ดังนี้
 กมล การกุศล (2529:186) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจรรณญาณว่า การอ่านอย่างมีวิจรรณญาณมีความสำคัญเพราะทำให้ผู้อ่านรู้จักพินิจพิเคราะห์สาร สามารถแยกแยะส่วนที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นได้ การปลูกฝังเรื่องการอ่านอย่างมีวิจรรณญาณจึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ

ประเทิน มหาจันทร์ (2530:73) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจรรณญาณ สรุปได้ว่าการใช้วิจรรณญาณในการอ่านมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันที่มีการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลด้านเอกสารสิ่งพิมพ์อย่างมากมายและฉับไว การโฆษณามีการแข่งขันสูง ตลอดจนลัทธิการเมืองในระบอบประชาธิปไตย การใช้วิจรรณญาณในการตัดสินใจโดยใช้เหตุผลไตร่ตรองอย่างรอบคอบจะทำให้การตัดสินใจในเรื่องต่างๆเป็นไปอย่างเหมาะสมถูกต้อง

ศิริพร ลิ้มตระการ (2534:46) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจรรณญาณ ว่า ปัจจุบันเป็นยุคข่าวสาร การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญต่อทุกชีวิต การอ่านเป็นลมหายใจของชีวิต

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2535:36) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจรรณญาณ สรุปได้ว่า การอ่านอย่างมีวิจรรณญาณเป็นการอ่านที่ต้องใช้ความคิดพิจารณาวิจรรณเรื่องทีอ่าน ทำให้ผู้อ่านสามารถตัดสินได้ว่าเรื่องที่อ่านมีความน่าเชื่อถือเพียงใด

สรุปได้ว่าการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีความสำคัญ เพราะช่วยทำให้ผู้อ่านได้ใช้ความคิดพิจารณา ไคร่ครวญสิ่งที่อ่าน รู้จักแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน ทำให้ได้รับประโยชน์จากเรื่องที่อ่านอย่างสูงสุด และสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

3.3 หลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึงหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ดังนี้

สนิท ตั้งทวี (2529:318) ได้กล่าวถึงหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สรุปได้ว่า ต้องพิจารณาความถูกต้องของภาษาที่อ่าน เพราะภาษาเป็นสัญลักษณ์แทนความรู้และความคิดของผู้เขียน พิจารณาความต่อเนื่องของประโยค โดยเหตุผลหรือข้อความที่จะนำมาต่อเนื่องกันได้ จะต้องเป็นข้อความที่ไปกันได้ พิจารณาความต่อเนื่องของความหมาย แยกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นและความรู้สึก วิเคราะห์ความเป็นไปได้ในความคิดของผู้เขียนกับความคิดส่วนตัวของผู้อ่าน

สมนึก ศิริเคน (2531:15) ได้กล่าวถึงหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของ เดอซองท์ (Dechant) สรุปได้ว่า ผู้อ่านจะต้องใช้ประสบการณ์และความรู้เดิม ติดตามความคิดของผู้เขียน วิเคราะห์และประเมินค่าข้อเขียน หากความถูกต้องมีเหตุผล แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นแล้วจึงตัดสินใจว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด

สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์ (2531:69) ได้กล่าวถึงหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

1. พิจารณาความถูกต้องของภาษาที่อ่าน ด้านความหมาย การวางตำแหน่งคำ การเว้นวรรคตอน เพราะความผิดพลาดดังกล่าวจะทำให้ความหมายเปลี่ยนไป

2. พิจารณาความต่อเนื่องของประโยคว่า ข้อความมีเหตุผลรับกันหรือไม่โดยอาศัยความรู้สึกลทางตรรกวิทยาเข้าช่วย ความจากประโยคไม่ขัดแย้งหรือเรียงลำดับไม่สับสนวุ่นวายจนอ่านไม่รู้เรื่องหรืออ่านแล้วเสียเวลา

3. พิจารณาความต่อเนื่องของเนื้อเรื่องที่เป็นแกนหลักหรือแกนนำให้แกนรองและส่วนประกอบอื่นว่ากลมกลืนกันหรือไม่ รู้จักแยกแยะข้อเท็จจริงและพิจารณาความสัมพันธ์

นุชน้อย สติธิ์อังกูร (2533:35) ได้กล่าวถึงหลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

1. จำความหมายของคำได้
2. เลือกความหมายของคำในกรณีที่มีหลายความหมายได้อย่างเหมาะสม
3. เข้าใจถ้อยคำความหมายที่ซ่อนเร้น
4. จับความคิดที่สำคัญของผู้เขียนได้
5. รู้จุดหมายความคิดเห็นและความลำเอียงของผู้เขียน

6. จับลักษณะการเขียนของผู้เขียนได้
7. จับความรู้สึกที่ผู้เขียนต้องการแสดงออกได้

สรุปได้ว่า หลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จะต้องมีการพิจารณาข้อความที่อ่านอย่างรอบคอบ ใช้ความคิดวิเคราะห์ วิวินิจฉัย แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นของเรื่องที่อ่าน และสามารถประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้

3.4 ลำดับขั้นของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึงลำดับขั้นของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ดังนี้

จิวลิคณณ์ บุญยะกาญจน์ (2525:76) กล่าวถึงลำดับขั้นของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสรุปได้ว่าแบ่งเป็น 3 ขั้นคือ การอ่านเอาเรื่อง การอ่านแล้วแปลความ ตีความ ขยายความ และการอ่านขั้นวิจารณ์

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2534 ค :112-113) ได้นำลำดับขั้นการเรียนรู้ของ Bloom มาประยุกต์ใช้ในการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยแบ่งเป็น 6 ขั้นดังนี้

1. ขั้นรู้ - จำความหมายของคำยาก อธิบายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง บอกคำจำกัดความ
 2. ขั้นเข้าใจ - บอกลำดับเหตุการณ์ ได้เล่าเรื่องด้วยคำพูดของตัวเอง เข้าใจและสรุปเรื่องได้
 3. นำไปใช้ - นำเหตุการณ์หรือประโยชน์ที่ได้จากการอ่านไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้
 4. ขั้นวิเคราะห์ - แยกองค์ประกอบย่อยของเรื่อง บอกความเกี่ยวข้องขององค์ประกอบย่อย
 5. ขั้นสังเคราะห์ - นำเรื่องที่อ่านไปเปรียบเทียบสำนวนสุภาษิต คติ หรือ สถานการณ์อื่นๆที่เกี่ยวข้อง
 6. ขั้นประเมินค่า - พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น รู้จักตัดสินพิจารณาคุณค่าที่ปรากฏในเรื่อง ตลอดจนความทราบซึ่ง ความประทับใจอื่น ๆ ที่ได้จากการอ่านเรื่อง
- สมพิศ คูศรีพิทักษ์ (2526:627-629) กล่าวถึงลำดับขั้นของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณดังนี้

ขั้นที่ 1 อ่านเพื่อความเข้าใจ อ่านได้อย่างไม่ติดขัด รู้จักศัพท์ต่างๆมาก เข้าใจหน้าที่ของคำในประโยค รู้จักความสัมพันธ์ในประโยคต่างๆ ดีความได้ถูกต้อง

ขั้นที่ 2 อ่านเพื่อวิเคราะห์พิจารณาขอบเขตของปัญหา เนื้อหาสาระเหตุผลในหนังสือแต่ละเล่มอย่างละเอียด

ขั้นที่ 3 อ่านเพื่อการสังเคราะห์ ผู้อ่านต้องนำความคิดจากหนังสือหลายๆเล่มที่อาจมีความคิดตรงกัน หรือขัดแย้งกันมาพิจารณาวินิจฉัย แล้วเรียบเรียงเป็นความรู้หรือความคิดของตนเอง

ขั้นที่ 4 อ่านเพื่อประเมินค่า เป็นการอ่านที่ต้องผสมผสาน การอ่านทั้ง 3 ขั้นตอนเข้าด้วยกัน เพื่อพิจารณาคูณค่าของเรื่องที่อ่าน

เพ็ญศรี รังสิยากุล (2532:123) ได้แบ่งลำดับขั้นการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ ประการแรกต้องทำความเข้าใจตามตัวอักษร คือ เข้าใจถึงคำพูดที่ผู้เขียนใช้ ประการที่สอง คือ รู้จักตีความหมาย ผู้อ่านต้องทำความเข้าใจว่าผู้เขียนหมายถึงสิ่งใด และประการสุดท้าย นำสิ่งที่ได้จากการอ่านมารวมเป็นบทสรุปประเมินค่าสิ่งที่ได้อ่าน

บันลือ พุกกะวัน (2534:82) กล่าวถึงลำดับขั้นของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สรุปได้ดังนี้ อ่านแล้วต้องอภิปรายความน่าเชื่อถือของเรื่องที่อ่าน โดยพิจารณาข้อความนั้นแล้วให้เหตุผลหรือชี้แนะได้อย่างสมเหตุสมผล การวิจารณ์บทความ การฝึกคิดให้เหตุผลในการใช้คดีพจน์ คำคม สุภาษิต นำสิ่งที่ขัดแย้งกันมาอภิปราย ยกเหตุผลประกอบให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง

สุพิน บุญชูวงศ์ (2539:19) แบ่งลำดับขั้นของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 อ่านเพื่อความเข้าใจ อ่านได้อย่างไม่ติดขัด รู้จักศัพท์ต่างๆมาก เข้าใจหน้าที่ของคำในประโยค รู้จักความสัมพันธ์ในประโยคต่างๆ ดีความได้ถูกต้อง

ขั้นที่ 2 อ่านเพื่อวิเคราะห์ พิจารณาขอบเขตของปัญหา เนื้อหาสาระเหตุผลในหนังสือแต่ละเล่มอย่างละเอียด

ขั้นที่ 3 อ่านเพื่อการสังเคราะห์ ผู้อ่านต้องนำความคิดจากหนังสือหลายๆเล่มที่อาจมีความคิดตรงกันหรือขัดแย้งกันมาพิจารณาวินิจฉัยแล้วเรียบเรียงเป็นข้อความรู้หรือความคิดของตนเอง

ขั้นที่ 4 อ่านเพื่อประเมินค่า เป็นการอ่านที่ต้องผสมผสานการอ่านทั้ง 3 ขั้นตอนเข้าด้วยกัน เพื่อพิจารณาคูณค่าของเรื่องที่อ่าน

สรุปได้ว่า ลำดับขั้นตอนในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย การอ่านเพื่อเข้าใจคำและความหมายของคำ การตีความ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และสุดท้ายคือการประเมินค่า

3.5 ประโยชน์ของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ดังนี้

เลกิง พันธุ์เถกิงอมร (2528:17) กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสรุปได้ว่า ทำให้ผู้อ่านสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ข้อความใดเป็นการแสดงความคิดเห็น และข้อความใดเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้เขียนยกมาประกอบ

ศิริพร ติมตระการ (2528:44) กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสรุปได้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณทำให้ผู้อ่านมีความรู้ มีมโนทัศน์กว้างขึ้น รู้จักโลกมากขึ้น สามารถพัฒนาตนเองไปเรื่อยๆ

สมถวิล วิเศษสมบัติ (2528:74) กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่า ช่วยให้ผู้อ่านได้ประโยชน์อย่างแท้จริง เพราะผู้อ่านไม่จำเป็นต้องรับความคิดของผู้เขียนเท่านั้น ผู้อ่านจะต้องนำความคิดของผู้เขียนมาประกอบกับความคิดของตน ทำให้เกิดความคิดใหม่ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ได้

กมล การกุศล (2529:8) กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่า เป็นการอ่านอย่างไตร่ตรองทำให้ผู้อ่านสามารถแยกเนื้อหาของข้อความที่อ่านว่าส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง ส่วนใดเป็นข้อคิดเห็น

ศิริพร พันธุ์ดี (2530:8) กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสรุปได้ว่า ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ในสิ่งตีพิมพ์ โดยใช้วิจารณญาณพิจารณาด้วยเหตุผล เพื่อให้ได้รับความรู้ที่ถูกต้อง สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์และแก้ปัญหาได้

บันลือ พลฤกษ์วัน (2534:42) กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่า ความรู้ที่ได้จากการอ่านจะไม่ทำให้หลงผิดก่อนหาทางพิสูจน์ความจริง

สุกุม เถลยทรัพย์ (2531:7) กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ช่วยให้ผู้อ่านเกิดปัญญาความรู้กว้างขวาง เข้าใจตนเอง มีเจตคติที่ถูกต้อง สามารถวินิจฉัยข้อผิดถูกของเรื่องต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันที

สุปราณี พุทธิการณ (2533:47) กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสรุปได้ว่า มีความจำเป็นต่อชีวิตของคนไทยยุคปัจจุบันมาก เพราะการเปลี่ยนแปลงด้านวัตตวิทยาการ และความนึกคิดเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอ่านหนังสือเพื่อปรับปรุงตนเองให้ทันต่อความเคลื่อนไหวของสิ่งแวดล้อมรอบตัวโดยอ่านและคิดหาเหตุผล วินิจฉัยด้วยตนเอง

สรุปได้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีประโยชน์ คือ ทำให้ผู้อ่านเกิดปัญญา ได้ข้อมูล ความรู้ที่ถูกต้องและมีประโยชน์ เนื่องจากได้ใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้ว

4. วิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

4.1 ประวัติความเป็นมาของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ เกิดขึ้นจากแนวคิด ของ ดร.เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (DR. Edward De Bono) (2543 ก:9) เขาเกิดที่เมืองมอลต้า ประเทศสหรัฐอเมริกา จบการศึกษาขั้นต้นที่มหาวิทยาลัยเซนต์เอ็ดเวิร์ด ในมอลต้าและได้รับปริญญาด้านเภสัชศาสตร์จากรอยัลยูนิเวอร์ซิตี ออฟ มอลต้า จากนั้นได้ไปศึกษาต่อยัง ไครสต์เชิร์ช มหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด และต่อมาก็ได้รับปริญญาเกิตติมศักดิ์ด้านจิตวิทยาและสรีรศาสตร์ รวมถึงปริญญาเอกด้านเภสัชศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ และฮาร์วาร์ดและได้รับเลือกให้เป็นอาจารย์ประจำสาขามหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด ลอนดอน เคมบริดจ์และฮาร์วาร์ด

ดร.เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน เป็นผู้ก่อตั้งและผู้อำนวยการสถาบัน Cognitive Reseach Trust ใน เคมบริดจ์ (ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2512) และ Centre for the Study of Thinking และเป็นผู้ก่อตั้ง SITO (Supranational Independent Thinking Organization) ทั้งยังดำเนินโครงการที่นับว่าใหญ่ที่สุดในโลกด้านการสอนเกี่ยวกับวิธีคิดใน โรงเรียนต่างๆ คำแนะนำของ ดร. เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน ในเรื่องการคิดนี้มีการนำไปปฏิบัติตามโดยบริษัทชั้นนำต่างๆ อาทิ ไอบีเอ็ม เซลล์-ยูนิลีเวอร์ คูปองต์ มอนซานโต ยูไนเต็ด เทคโนโลยี ฯลฯ

ดร.เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (2543 ก:7) มีความคิดว่า ประสิทธิภาพของมนุษย์นั้นด้อยกว่าศักยภาพที่มีจริงอยู่มาก นั่นก็เพราะเราไม่เคยแยกเรื่อง หรือแง่มุมการคิดที่แตกต่างออกจากกัน เพื่อพิจารณาไปที่ละเรื่องๆ เราเอาอารมณ์ความรู้สึกไปผูกอยู่กับทัศนคติเชิงเหตุผล เอาความคิดส่วนตัวไปรวมกับการวิพากษ์วิจารณ์ และตั้งข้อกังขา และนั่นจึงทำให้การคิดของเรายุ่งเหยิง ไร้ระเบียบ และไม่สามารถมองทางออกได้อย่างฉลาดหลักแหลม เดอ โบโน ยังเป็นผู้นำระดับโลกท่านหนึ่งทางสาขาวิชาแนวความคิด และการสอนคิด เป็นผู้คิดค้นแนวความคิดที่เรียกว่า ความคิดแนวข้าง

(Lateral Thinking) และเป็นผู้บัญญัติศัพท์คำนี้ด้วย ซึ่งปัจจุบันคำนี้ถูกระบุอยู่ในพจนานุกรม The Oxford English Dictionary นับเป็นการยอมรับอย่างเป็นทางการว่า ศัพท์คำนี้ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของภาษาอังกฤษ อีกทั้งยังได้ประพันธ์หนังสืออื่นอีกกว่า 27 เล่ม โดยมีผู้นำไปแปลเป็นภาษาอื่นอีกกว่า 20 ภาษา และยังได้รับเชิญให้จัดรายการ โทรทัศน์ของบีบีซี (BBC) ที่ชื่อว่า วิชาการคิดของเดอ โบโน และรายการโทรทัศน์อื่นอีกสองรายการ นอกจากนี้ยังได้รับเชิญให้อภิปรายในการสัมมนาต่าง ๆ ทั่วโลกไม่ว่าที่อเมริกา ยุโรป สแกนดิเนเวีย ญี่ปุ่น ฯลฯ

4.2 ความหมายของเทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ

เดอ โบโน (De Bono 2000:Preface XI) กล่าวว่า การคิด เป็นความสามารถขั้นพื้นฐานของมนุษย์ แต่มนุษย์ยังไม่พอใจกับความสามารถทางการคิดของตนเท่าใดนัก ไม่ว่าจะมีความสามารถทางการคิดมากเพียงใดก็ตาม เขาก็ยังต้องการที่จะพัฒนาความสามารถทางการคิดขึ้นไปอีก ผู้ที่พอใจกับความสามารถทางการคิดของตนนั้นจัดว่าเป็นนักคิดที่ไม่ดีเพราะเขาจะเชื่อว่าวัตถุประสงค์ของการคิดคือ การพิสูจน์ว่าเขาคิดถูกเสมอ ส่วนที่ยากที่สุดของการคิด คือ เราจะเกิดความสับสนระหว่างข้อเท็จจริง อารมณ์ความรู้สึก เหตุผล ความคาดหมาย ความคิดเห็นที่มีอยู่ในตัวเรามากมาย เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบจะช่วยให้เราคิดเพียงอย่างเดียวในเวลาเดียว ช่วยทำให้เราแยกอารมณ์ออกจากเหตุผล แยกความคิดเห็นออกจากข้อเท็จจริงได้ เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบจะช่วยเราควบคุมความคิดของตนเองราวกับเป็นวาทยกรผู้ควบคุมวงออเคสตรา ในทำนองเดียวกันเทคนิคนี้จะประโยชน์มากในการประชุม อภิปราย เพราะจะช่วยทำให้คนเปลี่ยนจากการคิดแบบเดิม ๆ มาเป็นการคิดที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

เดอ โบโน (De Bono 2000:13-15) ได้ให้ความหมายของหวมกหกใบไว้ดังนี้

4.2.1 หวมกหกสี่ขาว โดย สี่ขาว หมายถึง ธรรมชาติและความเป็นจริง หวมกหกสี่ขาวจึงเกี่ยวข้องกับความเป็นจริง ข้อเท็จจริง ตัวเลขและภาพที่เป็นภาววิสัย การคิดด้วยหวมกหกสี่ขาวจึงเป็นการคิดที่มีระเบียบและมีทิศทางแน่ชัด ผู้คิดต้องเป็นกลาง และมองสิ่งต่างๆอย่างปราศจากอคติ โดยนำเสนอในรูปแบบข้อมูลเท่านั้น

ผู้สวมหวมกหกสี่ขาวควรปฏิบัติตนดัง คอมพิวเตอร์ในความหมายที่ว่าคอมพิวเตอร์ให้แต่ข้อเท็จจริงและตัวเลขที่ถูกถามมา ดังนั้นคำตอบที่ได้จึงเป็นข้อเท็จจริงและตัวเลขที่เป็นกลางโดยไม่ปะปนกับข้อคิดเห็นและการแปลความหมายของผู้สวมหวมกหกสี่ขาว

ตัวอย่างการตั้งคำถามเมื่อคิดแบบหวมกหกสี่ขาว (ชาติรี สารานู 2542:72)

1. เรามีข้อมูลอะไรบ้าง
2. เราต้องการข้อมูลอะไรบ้าง

3. เราได้ข้อมูลที่ต้องการมาด้วยวิธีใด

4.2.2 หมวกสีแดง โดย สีแดง หมายถึง ความโกรธ ความเดือดดาล หมวกสีแดงจึงให้ทัศนคติที่เต็มไปด้วยอารมณ์ ความรู้สึก เป็นการแสดงอารมณ์ ความรู้สึกของผู้คิด ลักษณะตลกขบขัน สั้นกระชับ ความประทับใจ รวมไปถึง ความโกรธ ความสนุกสนาน ความอบอุ่นและความพอใจ

หมวกสีแดงให้ช่องทางที่ถูกต้องเหมาะสม และเป็นที่ยอมรับของกลุ่มในการแสดงออกซึ่งอารมณ์ความรู้สึกให้ปรากฏอย่างชัดเจน ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกนั้น เมื่อเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง ก็สามารถนำอารมณ์ความรู้สึกมาประกอบกับหมวกสีอื่นๆที่เหลือทั้งหมดเป็นแผนที่ให้สมบูรณ์ได้ ในการใช้หมวกสีแดง ไม่ควรอย่างยิ่งที่พยายามหาเหตุผลมาอธิบายอารมณ์ความรู้สึก

ตัวอย่างการตั้งคำถามเมื่อคิดแบบหมวกสีแดง(ชาตรี สำราญ 2542:72)

1. เราารู้สึกอย่างไร
2. เรามีความรู้สึกอย่างไรกับสิ่งที่ทำ
3. เรามีความรู้สึกอย่างไรกับความคิดนี้

4.2.3 หมวกสีดำ โดย สีดำ หมายถึง ความมืดมนและการปฏิเสธ หมวกสีดำจึงเป็นทัศนคติในแง่ลบ เหตุใดมันจึงไม่สำเร็จ เป็นการคิดเชิงวิจารณ์ การคิดแบบหมวกสีดำทำให้รู้ว่าจุดใดผิดพลาดไม่ถูกต้อง และมีข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนอย่างไร สามารถมองปัญหาที่อาจจะเกิดล่วงหน้า รวมทั้งช่วยตรวจสอบหาหลักฐาน หาความเป็นเหตุเป็นผล หาผลกระทบ หาความเหมาะสม การคิดแบบหมวกสีดำไม่ใช้การโต้เถียง แต่การคิดแบบนี้เป็นการพยายามอย่างมีเป้าหมาย เพื่อคิดถึงองค์ประกอบแง่ลบด้วย

ความคิดหมวกสีดำสามารถถามคำถามด้านลบ ความลุ่มหลง สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ ความคิดหมวกสีดำมากมายนั้นอันที่จริงเป็นหมวกสีแดง ในการพิจารณาความคิดใหม่หรือการเปลี่ยนแปลง ควรสวมหมวกสีเหลืองก่อนหมวกสีดำ

ตัวอย่างการตั้งคำถามเมื่อคิดแบบหมวกสีดำ (ชาตรี สำราญ 2542:73)

1. อะไรคือจุดอ่อน
2. อะไรคือสิ่งที่ยุ่งยาก
3. อะไรคือข้อผิดพลาด
4. เรื่องนี้มีจุดอ่อนตรงไหน

4.2.4 หมวกสีเหลือง โดย สีเหลือง หมายถึง ความสว่างไสวและการสร้างสรรค์ หมวกสีเหลืองจึงเป็นทักษะในแง่บวก ซึ่งรวมถึงความหวัง และการคิดในแง่ดี ความมั่นใจ เหตุผลในการยอมรับ ประโยชน์ ข้อดี จุดเด่น และความพยายามในการค้นหาผลดีที่จะได้รับ

หมวกสี่เหลี่ยมครอบคลุมลำดับมากน้อยด้านบวกตั้งแต่ความฝัน ความหวัง และภาพแห่งอนาคตไปจนถึงการปฏิบัติได้จริง หมวกสี่เหลี่ยมพยายามสำรวจเพื่อเสาะแสวงหาคุณค่าและประโยชน์ เมื่อพบแล้วจึงหาเหตุผลมาสนับสนุน

ตัวอย่างการตั้งคำถามเมื่อคิดแบบหมวกสี่เหลี่ยม (ชาตรี สาราญ 2542:73)

1. จุดดีคืออะไร
2. ผลดีคืออะไร

4.2.5 หมวกสี่เหลี่ยม โดยสี่เหลี่ยม หมายถึง หล้า ผัก และความอุดมสมบูรณ์ หรือการเจริญเติบโตองงาม หมวกสี่เหลี่ยมจึงหมายถึงความคิดริเริ่ม และความคิดใหม่ หลบหลีกความคิดเก่าๆ มุมมองเก่าๆรวมทั้งเป็นการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์ด้วย

ความคิดสร้างสรรค์คือการแสวงหาทางเลือกใหม่ๆ คำนึงทางเลือกที่ชัดเจนที่เป็นที่รู้จัก หรือเป็นที่พึงพอใจ ให้การคิดสร้างสรรค์เคลื่อนไหวเข้ามาแทนที่การตัดสินใจ ผู้คิดสร้างสรรค์จะต้องเปลี่ยนจากความคิดเดิมๆไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ

ตัวอย่างการตั้งคำถามเมื่อคิดแบบหมวกสี่เหลี่ยม (ชาตรี สาราญ 2542:73-74)

1. เราจะนำความคิดนี้ไปทำ (สร้าง...พัฒนาปรับปรุงอะไรได้)
2. ถ้าเราจะทำในสิ่งนี้...(ให้ดีขึ้น)...จะต้องเปลี่ยนแปลงอย่างไร

4.2.6 หมวกสี่เหลี่ยม โดยสี่เหลี่ยม หมายถึง ความเยือกเย็น ขณะเดียวกันก็เป็นสี่ของฟ้าที่อยู่เหนือสรรพสิ่งทั้งปวง หมวกสี่เหลี่ยมจึงหมายถึง การควบคุมและจัดระบบของกระบวนการคิด ซึ่งรวมไปถึงการนำหมวกสี่เหลี่ยมมาใช้ด้วย ทำหน้าที่เหมือนผู้ควบคุมวงออเคสตรา โดยทำหน้าที่บอกให้มีการสวมหมวกแต่ละสี โดยหมวกสี่เหลี่ยมต่างๆจะกำหนดทิศทางที่ต้องดำเนินไป การคิด กำหนดปัญหาชัดเจน สรุปหรือตัดสินใจในขั้นต่อไป นอกจากนี้หมวกสี่เหลี่ยมยังทำหน้าที่ตรวจสอบการคิด และมั่นใจว่ากฎของเกมการคิดนี้ได้ดำเนินไปอย่างดี คอยยุติข้อโต้เถียง รวมทั้งบังคับให้มีการรักษาวินัย

หมวกสี่เหลี่ยมทำหน้าที่จัดระเบียบ และควบคุมขั้นตอนการคิด ขั้นตอนการประชุม ระดมความคิดและขั้นตอนการใช้หมวกหกใบ หมวกสี่เหลี่ยมห้าหาจำกัดความแก่เรื่อง หรือปัญหาที่จะคิด ตั้งประเด็นถามให้ถูกคำถาม รวมทั้งตั้งกรอบและประเด็นแห่งคำถามให้ถูกต้อง

ตัวอย่างการตั้งคำถามเมื่อคิดแบบหมวกสี่เหลี่ยม (ชาตรี สาราญ 2542:74)

1. อะไรที่ต้องการ
2. ขั้นตอนต่อไปคืออะไร
3. อะไรที่ทำไปก่อนแล้ว

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ เป็นวิธีการจัดระบบความคิด และการแสดงบทบาทการคิดตามสีของหมวกที่สวมอยู่ ได้แก่ หมวกสีขาวแสดงถึงความ เป็นกลาง จึงเป็นการคิดหาข้อมูล ตัวเลข ข้อเท็จจริงต่างๆ หมวกสีแดงแสดงถึง ความรู้สึก อารมณ์ จึงเป็นการมองทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก การหยั่งรู้ และ สัญชาตญาณ หมวกสีดำแสดงถึงความ มีดราม่า จึงเป็นการมองด้านลบ ข้อเสีย เหตุผลในการปฏิเสธ จุดด้อย ข้อผิดพลาด หมวกสีเหลือง แสดงถึงความสดใส สว่าง จึงเป็นการมองในด้านบวก แง่ดี ความเป็นไปได้ ประโยชน์รวมทั้ง เหตุผลในการยอมรับ หมวกสีเขียวแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ ความเจริญงอกงาม จึงเป็นการมอง ด้วยความคิดใหม่ๆ และความคิดสร้างสรรค์ หมวกสีฟ้าแสดงถึงการควบคุม เปรียบเหมือนท้องฟ้าที่ ปกคลุมอยู่เหนือทุกสิ่ง จึงเป็นการควบคุม การกำหนดจุดเน้นหรือจุดสนใจของการคิด การกระตุ้น การประเมิน และการสรุปการคิดของแต่ละคนให้ตรงกับหมวกที่สวมใส่อยู่

การจัดระบบความคิดโดยใช้หมวกหกใบนั้น เน้นการตั้งคำถามเพื่อให้เกิดการคิด ซึ่งก็ สอดคล้องกับระดับขั้นความคิดและประเภทของคำถามของ เบนจามิน เอส บลูม ที่ ชาตรี ตำราญ (2542:37) ได้นำเสนอไว้ดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ระดับขั้นความคิด	ประเภทของคำถาม
ขั้นการประเมินค่า	ถามการประเมินค่า
ขั้นการสังเคราะห์	ถามการสังเคราะห์
ขั้นการวิเคราะห์	ถามการวิเคราะห์
ขั้นการนำไปใช้	ถามการนำไปใช้
ขั้นความเข้าใจ	ถามความเข้าใจ
ขั้นความรู้	ถามความรู้

จากระดับขั้นความคิดและประเภทคำถามของ เบนจามิน เอส บลูม สามารถนำมา เปรียบกับคำถามแบบเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบของ เอ็ดเวิร์ด เดอโบโน ได้ดังนี้

ประเภทของคำถามของ เบนจามิน เอส บลูม	ประเภทคำถามของ เอ็ดเวิร์ด เดอโบโน
ถามการประเมินค่า	คำถามด้วยหมวดสีเหลือง, สีดำ, สีฟ้า (ถามถึงข้อดี ข้อเสีย และข้อสรุป)
ถามการสังเคราะห์	คำถามด้วยหมวดสีฟ้า (ถามถึงข้อสรุป)
ถามการวิเคราะห์	คำถามด้วยหมวดสีเหลือง และสีดำ (ถามถึงข้อดี ข้อเสีย)
ถามการนำไปใช้	คำถามด้วยหมวดสีเขียว (ถามถึงความคิดสร้างสรรค์)
ถามความเข้าใจ	คำถามด้วยหมวดสีแดง (ถามถึงความรู้ลึก)
ถามความรู้	คำถามด้วยหมวดสีขาว (ถามข้อเท็จจริงหรือข้อมูล)

4.3 ความมุ่งหมายของเทคนิคการคิดแบบหมวดหกใบ

เอ็ดเวิร์ด เดอ โบ โน (2543 ก:26-27) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของเทคนิคการคิดแบบหมวดหกใบไว้ดังนี้

1. การเดินทางไปตามบทบาทที่ถูกระบุไว้แล้ว การจำกัดการคิดไว้อย่างเคร่งครัดจะช่วยปกป้อง “ตัวตน” ของเรา อันเป็นสาเหตุส่วนใหญ่ของความผิดพลาดในเชิงปฏิบัติของการคิด แต่หมวดคิดจะช่วยให้เราสามารถคิดและพูดสิ่งต่างๆ ได้โดยที่เราไม่ต้องเอาตัวตนของเราเข้าไปเสี่ยง เช่นเดียวกับการสวมชุดตลกช่วยเปิดทางให้เล่นตลกได้อย่างเต็มที่

2. การมุ่งความสนใจ หากว่าการคิดของเรามีความหมายมากกว่าการมีปฏิริยาตอบสนองเราก็ควรจะมึวิธีการมุ่งความสนใจไปที่ละด้าน และหมวดคิดจะเปิดทางให้เรามุ่งความสนใจไปในการใคร่ครวญเรื่องแต่ละเรื่องถึงหกด้านด้วยกัน

3. ความสะดวก สัญลักษณ์ของหมวดคิดที่แตกต่างกันหกใบ จะเปิดทางให้เราขอให้ใครสักคน(รวมทั้งตัวเราเองด้วย) ปรับเปลี่ยนท่าที สามารถขอให้ใครบางคนมองในแง่ลบ หรือหยุดมองในแง่ลบ หรือให้ใครบางคนมองในเชิงสร้างสรรค์ หรือให้แสดงความเห็นด้วยอารมณ์ล้วนๆ

4. พื้นฐานเกี่ยวกับสารเคมีในสมอง หมวดคิดหกใบเป็นเงื่อนไขกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสมดุลเคมีในสมองของคนเรา สภาวะเคมีที่แตกต่างกันในสมองมีส่วนสัมพันธ์กับความคิดที่แตกต่างกัน ซึ่งการคิดที่หลากหลายจะทำให้สมองมีส่วนสัมพันธ์กับความคิดที่แตกต่างกัน ซึ่งการคิดที่หลากหลายจะทำให้สมองของคนเราไม่อยู่กับสภาวะเคมีแบบใดแบบหนึ่ง

5. การตั้งกฎเกณฑ์ของเกมการเล่น ผู้คนจะเก่งเรื่องการเรียนรู้กฎของการเล่น การเรียนรู้กฎของเกมเป็นการเรียนรู้เด็กที่สามารถทำได้อย่างยอดเยี่ยมและมีประสิทธิภาพที่สุด นั่นจึงเป็นเหตุผลว่าทำไมเด็ก ๆ จึงพร้อมจะปรับตัวเพื่อใช้คอมพิวเตอร์ หมวกหกใบช่วยสร้างกฎเกณฑ์เฉพาะตัวสำหรับ “เกม” การคิด เกมการคิดที่ไว้ในใจนี้จะเป็นการสร้างแผนที่ที่แตกต่างไปจากการโต้เถียงอย่างสิ้นเชิง

4.4 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

สมศักดิ์ สินธุระเวช (2542:106-108) ได้กล่าวถึงการนำเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ว่าควรฝึกให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความหมายของหมวกแต่ละสี ผู้สอนอาจจะให้ผู้เรียนใส่หมวก แล้วให้ตอบคำถามตามสีของหมวกที่สวม ครั้งละสี หรือให้ผู้เรียนสวมหมวกคนละสีแล้วตอบคำถาม หรือสลับหมวกแล้วตอบคำถาม หรือให้ผู้เรียนตั้งคำถามเองตามสีของหมวกที่สวม วิธีการดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยและเข้าใจความหมายของหมวกแต่ละสีเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ การนำเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบไปใช้อาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การใช้ส่วนตัว

1.1 ใช้ในการคิดแบบใดแบบหนึ่ง หรือเปลี่ยนการคิด เช่น ผู้สอนควรจะแนะนำผู้เรียนว่าถ้าเกิดทัศนคติในทางลบต่อข้อเสนอของเพื่อนๆ ผู้เรียนอาจจะเปลี่ยนไปสวมหมวกสีเหลืองหรือในขณะที่ประชุม ถ้ามีความรู้สึกชื่นชมหรือสนับสนุนความคิดที่เสนอยู่ อาจจะทำให้มีความคิดคล้อยตาม การสวมหมวกสีดำจะทำให้เกิดความระมัดระวัง ในระหว่างการคิดถ้าต้องการเห็นมุมมองใหม่ควรสวมหมวกสีเขียว

1.2 ใช้ในการสนทนา ผู้สอนอาจจะแนะนำผู้เรียนในระหว่างที่มีการสนทนา การนำหมวกสีต่างๆ มาใช้จะทำให้เปลี่ยนการคิด เช่น ผมอยากจะขอการคิดหมวกสีขาวจากคุณ คุณมีข้อมูลอะไรบ้าง คุณให้การสนับสนุนเกี่ยวกับความคิดนี้มาก ขอให้ถอดหมวกสีเหลือง ต่อไปขอให้ใช้หมวกสีแดง เรามีข้อมูลอะไรเกี่ยวกับสถานการณ์นี้บ้าง (หมวกสีขาว) ต่อไปให้ใช้หมวกสีฟ้าเพื่อเสนอขั้นตอนในการแก้ปัญหา

1.3 ใช้ในการเขียนรายงาน การนำหมวกแต่ละสีมาเรียงลำดับเพื่อการเขียนรายงานจะทำให้เป็นการเสนอรายงานที่น่าสนใจ สมเหตุสมผล เช่น รายงานของนักเรียนอาจจะเริ่มด้วยหมวกสีขาว ตามด้วยหมวกสีเขียว หมวกสีดำ หมวกสีฟ้าและหมวกสีแดง บางครั้งการเขียนรายงานอาจจะเรียงหมวกสีอื่นก่อนก็ได้ และบางครั้งอาจจะไม่จำเป็นต้องเรียงครบทั้ง 6 ใบ

1.4 ใช้ในการตรวจสอบรายงาน เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ เช่น รายงานฉบับนี้ไม่มี
หมวดสีเขียวเลย หมวดสีดำน้อยไปหน่อย และขอให้เพิ่มหมวดสีแดงด้วย

2. การใช้ในยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้

2.1 ใช้ในการกำหนดทิศทางการคิดของกลุ่ม แนวทางนี้คือการจัดการเรียนรู้ที่เน้น
ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม มอบหมายโครงการให้ผู้เรียนทำ หรือกำหนด
เป้าหมายแล้วให้ผู้เรียนคิดโครงการเอง ในการวางแผนการดำเนินงานสมาชิกในกลุ่มจะต้องระดม
พลังสมองเพื่อให้ทุกคนได้ร่วมกันคิด การนำหมวดแต่ละสีมาใช้เพื่อให้ทุกคนคิดไปในทิศทาง
เดียวกัน ประธานของกลุ่มจะต้องให้สมาชิกสวมหมวดสีเดียวกัน เช่น ในการแก้ปัญหาตามที่ได้รับ
มอบหมาย เช่น ประธานอาจเริ่มด้วยหมวดสีฟ้า(อะไรคือเป้าหมายของการคิดที่ต้องการ) หมวดสี
ขาว(การแก้ปัญหาเรื่องนี้มีข้อมูลอะไรบ้าง) หมวดสีดำ(การแก้ปัญหาเรื่องนี้มีจุดอ่อนตรงไหน)
หมวดสีฟ้า(การแก้ปัญหานี้มีขั้นตอนอย่างไร) โดยยึดหลักการดังนี้

1. ภายใต้ง่อนไขของหมวดแต่ละสี ทุกคนในกลุ่มต้องใช้ความคิดไปในทิศทาง
เดียวกัน มุ่งไปที่เนื้อหา ไม่ใช่ต่างคนต่างคิดเรื่องนั้น

2. ความคิดที่แตกต่างกัน แม้ว่าจะตรงกันข้ามก็ตาม สามารถนำมาคิดพร้อมๆกัน
ได้

3. บทบาทของหมวดแต่ละสี ทำให้เกิดการมองไปในทิศทางเดียวกัน เช่น
หมวดสีเหลืองและหมวดสีดำ เป็นความพยายามร่วมกันที่จะค้นหาประโยชน์และอุปสรรคไม่ใช่หัน
หน้าเข้ามาต่อสู้กัน

สิ่งที่ผู้สอนจะต้องคิดตามการใช้หมวดของแต่ละกลุ่มเพื่อนำไปสู่การปรับปรุง
การทำงานของกลุ่ม มีดังนี้

- มีอุปสรรคอะไรเกิดขึ้นบ้าง
- มีอะไรที่ดำเนินไปด้วยดี
- ในแต่ละกลุ่มมีปัญหาในการจำกัดอยู่ภายใต้หมวดที่กำหนดให้หรือไม่
- มีอุปสรรคอะไรบ้างเมื่อมีการเปลี่ยนหมวดทันที

2.2 ใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดตามสีของหมวด ผู้สอนจะต้องกำหนดทักษะที่
ต้องการจะพัฒนาผู้เรียน ซึ่งทักษะที่กำหนดนั้นจะเกี่ยวข้องกับหมวดหลักไป ผู้สอนจะต้องคิดค้น
คำถามตามสีหมวดเพื่อพัฒนาทักษะที่กำหนด แล้วนำคำถามเหล่านั้นไปบรรจุในใบงานที่จัดเตรียม
ไว้สำหรับการสอนแต่ละครั้ง สอดแทรกไว้ในแผนการสอน ซึ่งคำถามเหล่านี้จะระบุสีของหมวดไว้

ท้ายคำถาม หรือเขียนภาพของหมวดหรือมีเฉพาะคำถามก็ได้ ในแต่ละใบงานพยายามตั้งคำถาม ให้ได้ครบทุกสีของหมวด

4.5 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวดหกใบ

เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (Edward De Bono 1992:18-19) ได้เสนอขั้นตอนการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวดหกใบไว้ดังนี้

4.5.1 ขั้นนำ (Lead-in) เริ่มด้วยการให้ภาพประกอบง่ายๆ ตัวอย่างหรือแบบฝึกหัดที่แสดงให้เห็นกระบวนการที่จะสอน

4.5.2 การอธิบาย หรือชี้แจงรายละเอียด (Explanation) เข้าสู่การให้ตัวอย่างทันทีว่าจะสอนอะไร ตามลักษณะพื้นฐาน ของหมวดหกใบที่เลือก

4.5.3 การสาธิต (Demonstration) แสดงให้เห็นถึงการใช้หมวดที่มีความสัมพันธ์กับการคิดแต่ละแบบ พร้อมกับคำอธิบาย แนะนำตัวอย่างคำถาม เพื่อสร้างความเข้าใจ

4.5.4 การปฏิบัติ (Practice) เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้กระบวนการในการฝึกฝนทุกใบ อย่าใช้เวลาฝึกฝนใบใดใบหนึ่งนานเกินไป ซึ่งจะเป็นการดึงความสนใจจากกระบวนการให้เขาไป จุดประสงค์คือให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ไม่ใช่การอภิปรายให้น่าสนใจ ถึงจะทำไมได้ผลนั้นก็ดำเนินต่อไปได้

4.5.5 การหารายละเอียดเพิ่มเติม (Elaboration) โดยอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการคิดหรือวิธีการตั้งคำถามตามแนวคิดของเทคนิคการคิดแบบหมวดหกใบ

4.5.6 ข้อสรุป (Conclusion) ทบทวน เรียบเรียงสิ่งที่คิด การสรุปกระบวนการ ให้เน้นย้ำประเด็นหลักและเน้นว่า ทำไมกระบวนการนี้จึงเกิดมีประโยชน์

นอกจากเอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน จะเสนอขั้นตอนการนำเทคนิคการคิดแบบหมวดหกใบไปใช้ในการสอนแล้ว เขายังได้นำหมวดแต่ละสีมาจัดเรียงลำดับ ตามประเภทของการคิดเพื่อให้เกิดเป็นไปตามสาระ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวคิดนี้อาจจะนำมาใช้ในการพัฒนากระบวนการคิด หรือปลูกฝังกระบวนการคิดให้แก่ผู้เรียน ซึ่งผู้สอนจะต้องตั้งคำถามเรียงลำดับ ตามเป้าหมายที่ต้องการจะพัฒนาผู้เรียน โดยอาจใช้หลักเกณฑ์หรือแนวทางต่อไปนี้ (Edward De Bono 1992:115-120)

1. หมวดแต่ละสีสามารถใช้ได้ไม่จำกัดจำนวนครั้ง แต่ต้องเป็นไปตามลำดับที่กำหนด
2. โดยทั่วไปมักจะเกิดผลดีหากใช้หมวดสีเหลืองก่อนหมวดสีดำ เนื่องจากเป็นการยากที่จะมองในแง่ดีหลังจากที่เพิ่งแสดงการวิพากษ์วิจารณ์
3. การใช้หมวดสีดำทำได้ 2 รูปแบบ

3.1 หมวกสีดำถูกใช้เพื่อให้เห็นถึงจุดอ่อนของความคิด แล้วควรคิดตามด้วย การใช้หมวกสีเขียวซึ่งพยายามเอาชนะจุดอ่อนนั้น

3.2 เมื่อหมวกสีดำถูกใช้ในขั้นตอนสุดท้ายของการประเมินความคิดใด ก็ควรตามด้วยการใช้หมวกสีแดง เพื่อที่จะได้ทราบความรู้สึกเกี่ยวกับผลการประเมินความคิดนั้น

4. หากเราเชื่อว่าเรื่องที่คิดนั้นเป็นเรื่องที่มีความรุนแรงต่ออารมณ์ความรู้สึก เราก็ควรเริ่มกระบวนการคิดด้วยหมวกสีแดงเพื่อให้มีการแสดงความรู้สึกต่างๆออกมาอย่างเปิดเผย

5. หากไม่ใช่เรื่องที่มีความรุนแรงต่ออารมณ์ความรู้สึก เราควรเริ่มจากหมวกสีขาว เพื่อให้มีการสะสมข้อมูลต่างๆ หลังจากหมวกสีขาว เราสามารถใช้หมวกสีเขียวในการสร้างทางเลือก ซึ่งต่อมาทางเลือกแต่ละทางจะได้รับการประเมินจากหมวกสีเหลืองและตามมาด้วยหมวกสีดำ ซึ่งทำให้เราสามารถเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งออกมาได้ หลังจากนั้นประเมินทางเลือกนั้นอีกครั้งด้วยหมวกสีดำและหมวกสีแดง

การจัดลำดับขั้นตอนของการใช้หมวกแต่ละสี สามารถแบ่งได้ตามประเภทของการคิด ดังนี้

1. การค้นหาความคิด (Seeking and Idea) มีลำดับการใช้หมวกแต่ละสี ดังนี้

- หมวกสีขาว	รวบรวมข้อมูล (Information) ที่มี
- หมวกสีเขียว	สำรวจความคิดเห็นต่อไปอีก และเพื่อสร้างทางเลือก (Alternatives)
- หมวกสีเหลือง	ประเมินประโยชน์และความเป็นไปได้ของทางเลือกต่างๆ
- หมวกสีดำ	ประเมินจุดอ่อนและอันตรายของทางเลือกต่างๆ
- หมวกสีเขียว	ทางเลือก (อาจพัฒนาทางเลือกเด่นๆต่อไปเพื่อให้ดียิ่งขึ้น แล้วจึงเลือกอีกครั้ง)
- หมวกสีฟ้า	สรุปและประเมินว่าได้บรรลุอะไรบ้างแล้ว
- หมวกสีดำ	ปิดฉากด้วยการพิจารณาตัดสินใจที่เลือกแล้ว
- หมวกสีแดง	มองหาความรู้สึกต่างๆ (Feeling) ที่มีต่อผลสรุปที่ได้รับ (Outcome)

2. การสนองตอบต่อความคิด (Reacting to an idea) มีลำดับการใช้หมวกแต่ละสี ดังนี้

- หมวกสีแดง	มองหาความรู้สึกเกี่ยวกับความคิดนั้น
- หมวกสีเหลือง	มองหาประโยชน์ที่จะได้รับจากความคิดนั้น

4.6 ประโยชน์ของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (2543 ข:11) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ ไว้ดังต่อไปนี้

1. ง่ายต่อการเรียนรู้ การใช้ และเป็นการกระตุ้นความสนใจที่ดี การใช้หมวกจริงหรือภาพหมวกและสีต่างกันมีส่วนช่วยอย่างมาก
2. ทำให้เหลือเวลาสำหรับความคิดสร้างสรรค์อย่างแท้จริง
3. ยินยอมให้แสดงออกในที่ประชุม ได้อย่างถูกต้อง เปิดเผยความรู้สึกหรือสัญชาตญาณโดยไม่ต้องเกรงใจว่าจะไม่เหมาะสมแต่อย่างใด
4. ทำให้สามารถคิดแบบใดแบบหนึ่งในเวลาหนึ่งได้อย่างเต็มที่ โดยไม่สับสนปนเปกับความคิดของหมวกสีอื่นในเวลาเดียวกัน
5. ทำให้สามารถเปลี่ยนแบบความคิดได้ง่ายและตรงไปตรงมาโดยไม่ล่วงเกินใครด้วยการเปลี่ยนสีหมวก
6. ทำให้ผู้ร่วมประชุมหรือผู้ร่วมอภิปรายสามารถระดมความคิดได้ทุกคน สามารถใช้หมวกแต่ละสีได้ครบทุกสี แทนที่จะคิดแต่เพียงสีเดียวด้านเดียวตามปกติ
7. เป็นการแยกทิวทัศน์ออกไป และปล่อยความคิดให้มีอิสรภาพที่จะคิดได้อย่างเต็มที่
8. ทำให้สามารถจัดลำดับการระดมความคิดให้เหมาะสมที่สุดกับหัวข้อ หรือประเด็นของการคิด
9. ป้องกันมิให้เกิดการโต้เถียงกันไปมาในที่ประชุม เพื่อฝ่ายต่างๆจะได้สามารถร่วมกันคิดอย่างสร้างสรรค์

10. ทำให้มีการระดมสมองในการคิด เพื่อผลิตงานออกมาดีขึ้น

นอกจากนี้ ทิสนา แคมมณี (2540:242) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบว่า เป็นการพัฒนาความคิดของผู้เรียน ได้อย่างไม่จำกัดเชื้อชาติ และวัฒนธรรม สามารถนำไปใช้ได้ง่าย เนื่องจากไม่มีความซับซ้อน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้พยายามคิด ซึ่งเป็นการคิดอย่างรอบด้าน คิดทั้งจุดดี จุดด้อย จุดน่าสนใจ ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้นๆ แทนที่จะยึดติดอยู่กับความคิดเพียงด้านเดียว หรือรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

สรุปได้ว่า เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบเป็นวิธีที่ช่วยส่งเสริมให้สามารถคิดอย่างรอบด้านในเวลาหนึ่งๆ ได้เต็มที่ และยังเป็นการสร้างกฎระเบียบในการใช้ความคิดร่วมกันระหว่างคนหลายคน โดยใช้สีของหมวกแทนประเภทการคิดที่แตกต่างกัน

5. วิธีสอนแบบปกติ

5.1 ความหมายของวิธีสอนแบบปกติ

จากเอกสารการประชุมข้าราชการครูเขตบางขุนเทียน(กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2542:10) ได้กล่าวถึง วิธีสอนแบบปกติว่าเป็นการสอนที่ยึดคู่มือครูของกรมวิชาการเป็นหลัก ซึ่งมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับคือ ขั้นนำ ขั้นสอนและขั้นสรุป นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของวิธีสอนแบบปกติไว้ดังนี้

ประทุมวรรณ ไทยประทุม (2531:11) กล่าวว่า วิธีสอนแบบปกติ หมายถึง วิธีสอนแบบบรรยายโดยครูเป็นผู้อธิบายและบอกความรู้ให้แก่นักเรียน

อมรรัตน์ ฉายศรี (2535:27) กล่าวไว้ว่า การสอนแบบปกติ จะเน้นการสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ และการสอนแบบปกติจะยึดแนวการสอนจากคู่มือครูภาษาไทยของกรมวิชาการเป็นหลัก

รัชนี ศิลป์สร (2544:11) ได้นิยามศัพท์ไว้ว่า วิธีสอนแบบปกติ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้เตรียมศึกษาหาความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะสอนจากตำรา แบบเรียนหรือหนังสืออ้างอิงต่างๆแล้วรวบรวมเรื่องราวทั้งหมดถ่ายทอดให้นักเรียนด้วยการบรรยาย การบอก การใช้สื่อประกอบการสอน ซึ่งครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายซักถามตลอดจนช่วยกันสรุปเนื้อเรื่องหรือสิ่งที่ได้จากการเรียน

ชวนพิศ อัดเนตร (2545:12) กล่าวว่า วิธีสอนแบบปกติ เป็นแนวการสอนตามแนวคู่มือครูของกรมวิชาการที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่เสนอไว้ในคู่มือการสอนวิชาภาษาไทย

สรุปได้ว่า วิธีการสอนแบบปกติ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดแนวการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ โดยครูเป็นผู้เตรียมข้อมูลความรู้นำมาถ่ายทอดให้แก่ นักเรียนมีการบรรยาย อภิปรายซักถามและใช้สื่อการสอน

5.2 ขั้นตอนการสอนแบบปกติ

กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ (2544 ง:21-27) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนตามคู่มือครู ซึ่งเป็นการสอนแบบปกติ ดังนี้

1. ระยะเริ่มต้น หรือนำเข้าสู่บทเรียน

ระยะเริ่มต้นนี้ครูมีหน้าที่เตรียมนักเรียนให้พร้อมก่อนที่จะเรียน ปลุกเร้าความสนใจ กระตุ้นให้อยากรู้อยากเห็นด้วยกลวิธีต่างๆซึ่งครูจำเป็นต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานดังนี้

1.1 มีสมรรถภาพในการพูด เสียงของครูที่พูดกับนักเรียนทั้งชั้นต้องแจ่มใส ชัดเจน หนักแน่น มีความเด็ดขาดแต่มั่นนวลน่าฟัง

1.2 รู้จักสังเกตจดจำเรื่องราว และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบๆตัวนักเรียน ติดตาม ข่าวสารการบ้านการเมือง ความก้าวหน้าทางวิชาการ

1.3 ช่างซักช่างถาม สนทนากับนักเรียนอย่างเป็นกันเองอยู่เสมอ ฝึกตนเองให้มี อารมณ์ขัน หากจุดสนใจร่วมกับนักเรียนของตนแม้จะต่างวัยกัน

1.4 รู้จักสะสมสิ่งทีอาจนำมาใช้ประโยชน์ในการสอนได้ เช่น ภาพจากปฏิทิน แผ่น พับ ใบปลิว

1.5 รู้จักเลือกใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย เช่น ภาพนิ่ง วิดิทัศน์ แถบบันทึกเสียง คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

2. ระยะดำเนินการสอน หรือ ชั้นสอน

ระยะดำเนินการสอนเป็นระยะสำคัญที่ทำให้นักเรียนรู้อสิ่งใหม่มีข้อเสนอแนะที่ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย น่าจะพิจารณาในระยะดำเนินการสอนดังนี้

2.1 ครูต้องปลูกฝังให้นักเรียนมีอุปนิสัยรักการอ่าน ครูอาจใช้กลยุทธ์หลาย

ทาง เช่น

2.1.1 สั่งให้นักเรียนอ่านล่วงหน้า

2.1.2 ซักถามเรื่องราว หรือเนื้อหาตามที่กำหนดให้อ่าน

2.1.3 ให้นักเรียนสรุปหัวข้อสำคัญส่งครูเป็นข้อเขียน

2.1.4 แยกนักเรียนที่อ่านหนังสือมา กับนักเรียนที่ไม่ได้อ่าน แล้วมอบหมายงาน

ให้ทำแตกต่างกัน

2.1.5 ให้นักเรียนทำบันทึกผลการอ่านของตน

2.1.6 จัดกิจกรรมกลุ่มอภิปรายถึงเนื้อความที่กำหนดให้อ่าน ซึ่งให้เห็นว่าผู้ที่ไม่ อ่านมาก่อนย่อมไม่สามารถร่วมแสดงความคิดเห็นได้

2.1.7 ให้นักเรียนทุกคนเขียนคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่กำหนดให้อ่าน

2.1.8 ให้นักเรียนเขียนทั้งคำถามและคำตอบเกี่ยวกับเรื่องที่กำหนดให้อ่าน

2.2 หากนักเรียนได้อ่านหนังสือเรียนมาแล้ว ให้ทำกิจกรรมในหนังสือเรียน ซึ่งต้อง ซักถามความเข้าใจดังนี้

2.2.1 ให้นักเรียนอ่านคำสั่ง หรือคำถามในกิจกรรมนั้นๆ ให้เข้าใจ อาจให้ นักเรียนสรุปอีกครั้งหนึ่งว่า กิจกรรมนั้นๆสั่งให้ทำอะไร

2.2.2 กิจกรรมทุกข้อต้องใช้ความคิด และทักษะทางภาษาทั้งสิ้น ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่

2.2.3 ให้นักเรียนเข้าใจว่ากิจกรรมไม่ใช่ข้อสอบ แต่กิจกรรมมีไว้ให้นักเรียนได้เรียนรู้เป็นขั้นตอน

2.3 การส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมในหนังสือเรียน มีข้อที่ครูผู้สอนควรคำนึงถึงคือ

2.3.1 ไม่ควรข้ามกิจกรรมใดโดยคิดว่าไม่สำคัญหรือไม่จำเป็น

2.3.2 การตอบคำถามในกิจกรรมควรย้าให้นักเรียนทราบว่าคำตอบบางข้อ อาจมีหลากหลาย บางข้อต้องสังเกต เงื่อนไขที่กำหนดไว้ และบางข้อก็มุ่งให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

2.3.3 ครูควรอ่านกิจกรรมแต่ละตอนให้เข้าใจและอธิบายให้ชัดเจนก่อนให้นักเรียนลงมือทำ

2.3.4 กิจกรรมหลายข้ออาจค่อนข้างยาก ครูไม่จำเป็นต้องรีบเร่งเฉลยคำตอบ ควรให้โอกาสนักเรียนหาคำตอบเอง หรือช่วยกันหาเป็นกลุ่ม

2.4 การฝึกนักเรียนให้รู้จักแสดงออก ต้องคำนึงถึงการสื่อสาร 2 ทาง คือ ฟังแล้วต้องแสดงความคิดเห็นว่าเห็นด้วยหรือไม่

3. ระยะเวลา หรือ ขั้นตอน

ระยะเวลาในการเรียนการสอนแต่ละคาบ ครูผู้สอนมีความสำคัญมาก ครูผู้สอนจะมองข้ามไม่ได้ สิ่งที่ครูควรกำหนดเสมอๆก่อนยุติการเรียนการสอนคือ

3.1 สรุปให้นักเรียนฟังว่าสาระสำคัญที่ได้เรียนมา หรือ ได้ทำกิจกรรมร่วมกันมาในคาบนั้นๆมีอะไรบ้าง ให้นักเรียนจดลงไว้อย่างสั้นๆ นักเรียนอาจมาซักถามเพิ่มเติมนอกเวลา หรือในคาบเรียนหน้าได้

3.2 ให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งเป็นผู้สรุป หรือให้หลายๆคน ช่วยกันสรุปก็ได้ว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรมาบ้างใน 1 คาบ หรือ 2 คาบที่ผ่านมา ครูควรขีดเวลาให้ตามสมควรและให้นักเรียนจดลงสมุดไว้

3.3 ครูแจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้าว่าความรู้ และทักษะที่นักเรียนได้เรียนรู้มาแล้วนั้นจะนำไปใช้ประโยชน์ต่อเนื่อกับบทเรียนต่อไปได้อย่างไร

3.4 ครูควรฝากข้อคิด สุภาษิต คำคม หรือบทกวีสั้นๆที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนมา และจำง่ายให้แก่นักเรียน

3.5 ในระยะสรุปนี้ครูอาจสั่งให้นักเรียนเตรียมตัวล่วงหน้า บทเรียนครั้งต่อไป

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการสอนแบบปกตินั้นประกอบด้วย ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน ช้่นสอน และช้่นสรุปบทเรียน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และการใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ เพื่อ วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบและวิธีสอนแบบปกติ ดังนี้

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

6.1.1 งานวิจัยในประเทศ

สมนึก พวงกลิ่น (2530) วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและสมรรถภาพการอ่านเร็วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีสืบสวน สอบสวนกับวิธีสอนตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนคุรุราษฎร์รังสฤษดิ์ จังหวัดราชบุรี จำนวน 60 คน แบ่งเป็น กลุ่มทดลองจำนวน 30 คน เรียนด้วยวิธีสืบสวนสอบสวน กลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน เรียนด้วยวิธีสอนตามคู่มือครู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการสอนแบบสืบสวนสอบสวน แผนการสอนตามคู่มือครู แบบทดสอบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และแบบทดสอบสมรรถภาพการอ่านเร็ว ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีสมรรถภาพการอ่านเร็ว สูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2534 ก) วิจัยเรื่อง การใช้วิธีวิทยาศาสตร์พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 60 คน แบ่งเป็น ชาย 30 คน หญิง 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบฝึกการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหญิงและนักเรียนชายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการกำหนดคำทำนายมีความสำคัญกับสัมฤทธิ์ผลในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จริยาพร สจิมทอง (2536) วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านอย่างมี
 วิจารณญาณของนักเรียนที่อ่านโดยใช้วิธีวิทยาศาสตร์กับอ่านโดยใช้วิธี SQ3R ระดับชั้นมัธยมศึกษา
 ปีที่ 4 โรงเรียนกัลยาณวัตร จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างเป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน
 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบฝึกการอ่าน
 อย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
 ก่อนเรียนกับหลังเรียนของกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 และค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองทั้ง
 สอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธัญพร อินทมาศ (2538) วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านอย่างมี
 วิจารณญาณระหว่างการใช้วิธีวิทยาศาสตร์ กับวิธีเล่านิทาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
 โรงเรียนอนุบาลลำปาง จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างเป็น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน
 อนุบาลลำปาง จังหวัดลำปาง จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน เครื่องมือที่
 ใช้ในการวิจัย คือ แผนการสอนโดยใช้วิธีวิทยาศาสตร์ แผนการสอนโดยวิธีเล่านิทาน แบบทดสอบ
 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการอ่านอย่างมี
 วิจารณญาณก่อนเรียนกับหลังเรียนของกลุ่มที่อ่านโดยใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์และกลุ่มที่อ่านโดยใช้
 วิธีเล่านิทานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ใน
 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เบญจมาศ นวลอุไร (2538) วิจัยเรื่อง การศึกษาผลการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
 โดยการใช้วิธีสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล 2
 (วัดใน) จังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 60 คน
 แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการสอน
 แบบครูเป็นศูนย์กลาง แผนการสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง แบบทดสอบการอ่านอย่างมี
 วิจารณญาณผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณระหว่าง
 กลุ่มที่เรียน โดยการใช้วิธีสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางกับกลุ่มที่เรียน โดยการใช้วิธีสอนแบบนักเรียนเป็น
 ศูนย์กลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลำจวน นิชเปี่ยม (2538) วิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการอ่านอย่างมี
 วิจารณญาณวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนา
 ความสามารถด้านการใช้เหตุผล กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัด
 พรหมสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 75 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 38 คน กลุ่มควบคุม 37

คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบฝึกการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปาริชาติ ชนม์ทวี (2546) วิจัยเรื่อง การใช้วรรณกรรมวัยรุ่นที่ตรงกับความสนใจของนักเรียนพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสะอาดเฉลิมวิทยา จังหวัดชุมพร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสะอาดเฉลิมวิทยา จำนวน 60 คน แบ่งตามระดับความสามารถทางภาษาเป็นกลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำ กลุ่มละ 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ วรรณกรรมวัยรุ่นที่ตรงกับความสนใจ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มสูง กลางและต่ำ ที่เรียนโดยใช้วรรณกรรมวัยรุ่นที่ตรงกับความสนใจมีพัฒนาการในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น ค่าเฉลี่ยของคะแนนจิตพิสัยและทักษะพิสัยของนักเรียนกลุ่มสูง กลางและต่ำอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

6.1.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เจมส์ เอลโม เชเรอร์ (Jame Elmo Shearer 1981, อ้างถึงใน สุริรัตน์ ไชสุริยา 2543:34) วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มของนักเรียนเกรด 8 แห่ง United States International University ประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มตัวอย่าง มี 120 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 60 คนและกลุ่มควบคุม 60 คน โดยมีผู้แนะนำเพื่อหาวิธีที่ดีที่สุด ที่จะทำให้นักเรียนเกิดวิจารณญาณในการอ่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ในกลุ่มทดลองนักเรียนจะมีแนวโน้มในการวินิจฉัยและเข้าใจศัพท์มากกว่ากลุ่มควบคุม

วอร์ดเคน (Worden 1984, อ้างถึงใน ศุภวรรณ เล็กวิไล 2539:63) วิจัยเรื่อง พัฒนาการในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับ 3-6 ปี กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับ 3-6 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบ และแบบฝึกการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ได้สร้างและพัฒนาขึ้น ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกที่สร้างขึ้นสามารถช่วยพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและกระบวนการพัฒนาการการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ

6.2.1 งานวิจัยในประเทศ

ปิยานี จิตรเจริญ (2543) วิจัยเรื่อง ผลของการฝึกคิดโดยใช้เทคนิคหวมกหกใบที่มีความคิดหวกใบที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลหล่มเก่า จำนวน 36 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสร้างสรรค์ แบบเกณฑ์ประเมินการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์จากงานประดิษฐ์ และชุดกิจกรรมฝึกการใช้เทคนิคหวมกหกใบ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์หลังทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมในแต่ละระดับของบุคคลที่มีคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์จากงานประดิษฐ์หลังทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมในแต่ละระดับของบุคคลที่มีคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์จากงานประดิษฐ์หลังทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองในแต่ละระดับของบุคคลที่มีคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บังอร พรหมณฤกษ์ (2544) วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลของการฝึกคิดแบบโมเดลชิปปา กับการฝึกคิดแบบหวมกหกใบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสระบัว สังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำ จำนวน 254 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ได้รับการฝึกแบบโมเดลชิปปา กลุ่มที่ 2 ได้รับการฝึกแบบหวมกหกใบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ โปรแกรมการฝึกแบบโมเดลชิปปา โปรแกรมการฝึกคิดแบบหวมกหกใบ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความคิดสร้างสรรค์ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หลังได้รับการฝึกแบบโมเดลชิปปา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความคิดสร้างสรรค์ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หลังได้รับการฝึกคิดแบบหวมกหกใบ และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการฝึกแบบโมเดลชิปปากับนักเรียนที่ได้รับการฝึกคิดแบบหวมกหกใบมีความคิดสร้างสรรค์ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญสถิติ

ปิยานุช ยุทธยาจารย์ (2544) วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลของการฝึกคิดแบบหวมกหกใบกับกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน

อัสสัมชัญแผนกประถม กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน กลุ่มแรกได้รับการฝึกคิดแบบหวมกหกไบ กลุ่มที่สองเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ โปรแกรมฝึกคิดแบบหวมกหกไบ โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการฝึกคิดแบบหวมกหกไบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ด้านความคิดคล่องแคล่วและความคิดริเริ่มเพิ่มขึ้นหลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับด้านความคิดยืดหยุ่นเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ นักเรียนที่ได้รับการฝึกคิดแบบหวมกหกไบกับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์กลุ่มประสบการณ์ชีวิตเพิ่มขึ้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านความคิดยืดหยุ่นที่เพิ่มขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วัลลภ สิริพองใส (2544) วิจัยเรื่อง การเรียนการสอนภาษา โดยวิธีหวมกหกความคิด หกไบ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการสอนวิชาภาษาไทย ท306 ที่มุ่งส่งเสริมทักษะการคิด โดยวิธีหวมกหกไบ จำนวน 8 แผน ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทย ท306 โดยวิธีหวมกหกความคิดหกไบ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยเกี่ยวกับวิธีเรียนและประสิทธิภาพของการเรียนวิชาภาษาไทย ท306 โดยวิธีหวมกหกความคิดหกไบที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนให้ดีขึ้น

สุนันทา สายวงศ์ (2544) วิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบและการสอนแบบซินดิเคท กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวิสุทธิเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำนวน 70 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ แผนการสอนแบบซินดิเคท แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชชาภรณ์ คลังชำนาญ (2547) วิจัยเรื่อง ผลการสอนคิดโดยใช้เทคนิคหวมกหกไบ ด้วยวิธีสอนที่ต่างกัน ที่มีต่อการคิดวิจารณญาณของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียน

ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนกาญจนาภิเษก จัตุภูมิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการสอน และแบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยพบว่า ผลการคิดวิจารณ์จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน สูงกว่าผลการทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และผลการคิดวิจารณ์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จากการสอนคิด ด้วยเทคนิคหวมกหกใบของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ไม่แตกต่างกัน

สมันตา วีรกุล (2547) วิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านวรรณคดีไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนตามแนวคิดหวมกหกใบกับวิธีสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบางเลนวิทยา โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและทดลองอย่างละ 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนตามแนวคิดหวมกหกใบ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบปกติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านวรรณคดีไทย แบบสอบถามความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านวรรณคดีไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยวิธีสอนตามแนวคิดหวมกหกใบและกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามแนวคิดหวมกหกใบมีผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ และ นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อวิธีสอนตามแนวคิดหวมกหกใบ

พระมหาอำนาจ แสงศรี (2548) วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่ายที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบกับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบปกติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและทดลองอย่างละ 46 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่ายที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ และกลุ่มที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบปกติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

6.2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบนั้น ยังไม่มีผู้ทำวิจัยไว้อย่างแน่ชัด แต่มีผู้นำเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ(Edward De Bono 2000:preface) ไปใช้ ในการพัฒนาศักยภาพของบุคคลากรในองค์กรต่างๆทั่วโลก ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้ เดิมทีบริษัทใหญ่ๆในประเทศฟินแลนด์อย่าง ABB เคยใช้เวลาถึงยี่สิบวัน ในการปรึกษาหารือเกี่ยวกับโครงการธุรกิจข้ามชาติของบริษัท แต่เมื่อนำเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบมาใช้ ทำให้ใช้เวลาในการปรึกษาหารือเพียงแค่สองวัน เช่นเดียวกับ บริษัทสแตตออยล์(Statoil) ในนอร์เวย์ ที่มีปัญหาเรื่องเครื่องเจาะน้ำมัน ซึ่งทำให้ต้องสูญเสียเงินถึงหนึ่งแสนดอลลาร์ต่อวัน จนกระทั่ง เจมส์ อารุฟ ผู้เข้ารับการศึกษาเรื่องเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบคนหนึ่งได้แนะนำให้ใช้เทคนิคดังกล่าวในการแก้ปัญหา และภายในสิบสองนาทีก่อนที่บริษัทจะสามารถแก้ไขปัญหาก็ได้ ทำให้ไม่ต้องสูญเสียเงินถึงหนึ่งแสนดอลลาร์ต่อวัน นอกจากเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบจะช่วยให้การประชุมแก้ปัญหาของบริษัทต่างๆสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีแล้ว ในทางกฎหมายก็มีการนำเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบไปใช้ เช่นกรณีที่เกิดขึ้นกับคดีสองคดีที่มีลักษณะคล้ายกัน คดีหนึ่งลูกขุนใช้เวลาถึงสามชั่วโมงในการสรุปคำตัดสิน ส่วนอีกคดีหนึ่ง ลูกขุนได้แนะนำให้ใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ ทำให้สามารถหาข้อสรุปได้ภายในเวลาสิบห้านาที ด้วยเหตุนี้ทำให้มีการใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบอย่างแพร่หลายเพราะผู้บริหารขององค์กรต่างๆ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการฝึกใช้ความคิดอย่างเป็นระบบ ดังเช่น ไชมอน แบทเชเลอร์ ผู้ซึ่งประกอบภารกิจขุดเจาะน้ำที่เขมร เขาพบปัญหาในการที่จะชักจูงชาวเขมรให้ร่วมมือในการทำงาน เขาจึงสอนเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบให้ชาวเขมร ซึ่งผลที่เขาได้รับคือ ชาวเขมรมีความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น ทำให้เขาค้นพบความจริงว่า การเรียนรู้วิธีคิดสำคัญกว่าการขุดเจาะน้ำเสียอีก ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกเลยที่เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลายในองค์กรชั้นนำต่างๆอาทิเช่น นาซ่า(NASA) ไอบีเอ็ม(IBM) ดูปองท์(DuPont) เชลล์(Shell) บีพี(BP) เอ็กซ์เพรส(Express) ซิเมนส์(Siemens) มาร์ซอตโต(Marzotto)(อิตาเลีย) เอ็นทีที(NTT)(ญี่ปุ่น)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ พบว่าเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบช่วยพัฒนาและจัดระบบความคิด ทำให้การประชุมหรือการแก้ไขปัญหาต่างๆสำเร็จได้ภายในเวลาอันสั้น เช่นเดียวกับการนำเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ที่ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบและวิธีสอนแบบปกติ” เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) มีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ศึกษาค้นคว้า หนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2. ขั้นสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

2.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

2.1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิธีสอนแบบปกติ

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

2.2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อวิธีสอน โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก

หกใบ

3. ขั้นดำเนินการทดลอง

4. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

รายละเอียดของขั้นตอนการวิจัย มีดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ศึกษาค้นคว้า หนังสือ เอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาษาไทย

1.1.2 คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1.1.3 หนังสือ เอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

1.1.4 หนังสือ เอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ

1.1.5 หนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

1.1.6 หนังสือ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.1.7 หนังสือ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

1.2 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนบางเลนวิทยา 4 ห้องเรียน จำนวน 160 คน เป็นห้องเรียนแบบผลความสามารถของนักเรียน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนบางเลนวิทยา ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) ด้วยการจับฉลากมาจำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 42 คน รวม 84 คน จากนั้นจับฉลากเลือก กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยได้ ม.2/2 เป็นกลุ่มทดลองสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ และม.2/1 เป็นกลุ่มควบคุมสอนโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

2. ชั้นสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

2.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1.1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1 : การอ่าน มาตรฐานการเรียนรู้ ท 1.1 รวมทั้งมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 1-3

2.1.1.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและเทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ

2.1.1.3 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1.1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ จำนวน 8 แผน รวม 10 ชั่วโมง โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 รายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

แผนการจัดการเรียนรู้	เนื้อหา	จำนวนชั่วโมง
1	การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ	2
2	ความรู้เกี่ยวกับบันทึงคดี	2
3	การอ่านนิทานอย่างมีวิจารณญาณ	1
4	การอ่านนิทานอย่างมีวิจารณญาณ	1
5	การอ่านเรื่องสั้นอย่างมีวิจารณญาณ	1
6	การอ่านเรื่องสั้นอย่างมีวิจารณญาณ	1
7	การอ่านบทละครพูดอย่างมีวิจารณญาณ	1
8	การอ่านบทละครพูดอย่างมีวิจารณญาณ	1

โดยมีลำดับขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาลัยสิรินธร

1. ขั้นนำ (Lead-in) แนะนำเรื่องที่จะสอน
2. ขั้นชี้แจงรายละเอียด (Explanation) ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับ

ธรรมชาติลักษณะของหมวกแต่ละใบ

3. ขั้นสาธิต (Demonstration) แสดงการใช้หมวกที่มีความสัมพันธ์กับการคิดแต่ละแบบ พร้อมกับอธิบายแนะนำตัวอย่างคำถาม

4. ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) ให้นักเรียนฝึกใช้หมวกคิดจากบทอ่านที่กำหนดให้ โดยพยายามให้นักเรียนได้ฝึกคิดให้รอบคอบ โดยใช้หมวกความคิดทั้งหกใบ

5. ขั้นหารายละเอียดเพิ่มเติม (Elaboration) โดยครูกระตุ้นให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการคิดหรือวิธีการตั้งคำถามด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ ที่นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติในขั้นที่ 4 โดยอาจมีการยกตัวอย่างคำถามของนักเรียนหรือคำถามเพิ่มเติมตามสีของหมวกเพื่อให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น

6. ขั้นสรุป (Conclusion) สรุปกระบวนการคิด และคุณค่าของกระบวนการคิดด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

2.1.1.5 เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา

2.1.1.6 ปรับปรุงและแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

2.1.1.7 เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงและแก้ไขแล้วต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน (รายละเอียดภาคผนวก ง) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง จุดประสงค์ เนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (IOC) (index of item objective congruence) (บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ 2535:139)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหา หรือระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

$\frac{\sum R}{N}$ = ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
= จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยใช้เกณฑ์การประเมินผลดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่ามีความสอดคล้องระหว่าง จุดประสงค์ เนื้อหา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องระหว่าง จุดประสงค์ เนื้อหา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าไม่มีความสอดคล้องระหว่าง จุดประสงค์ เนื้อหา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง จุดประสงค์ เนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.95

2.1.1.8 ปรับปรุงและแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

2.1.2.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่แก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มทดลอง

2.1.2 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบปกติ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1.2.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1 : การอ่าน มาตรฐานการเรียนรู้ ท 1.1 รวมทั้งมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.1.2.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการสอนแบบปกติ

2.1.2.3 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบปกติ

2.1.2.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบปกติ จำนวน 8 แผนรวม 10 ชั่วโมง โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 รายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบปกติ

แผนการจัดการเรียนรู้	เนื้อหา	จำนวนชั่วโมง
1	การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	2
2	ความรู้เกี่ยวกับบันเทิงคดี	2
3	การอ่านนิทานอย่างมีวิจารณญาณ	1
4	การอ่านนิทานอย่างมีวิจารณญาณ	1
5	การอ่านเรื่องสั้นอย่างมีวิจารณญาณ	1
6	การอ่านเรื่องสั้นอย่างมีวิจารณญาณ	1
7	การอ่านบทละครพูดอย่างมีวิจารณญาณ	1
8	การอ่านบทละครพูดอย่างมีวิจารณญาณ	1

โดยมีลำดับขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้

1. ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน ครูใช้การสนทนา เกม หรือการซักถาม
 2. ช้่นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูอธิบายเนื้อหาและจัดกิจกรรม เช่น การอภิปราย การบรรยาย การซักถาม โดยใช้สื่อประกอบ คือ ใบความรู้ ภาพประกอบ บัตรคำ และใบงาน

3. ช้่นสรุป นักเรียนและครูร่วมกันสรุปบทเรียน และทำแบบฝึกหัด

2.1.2.5 เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา

2.1.2.6 ปรับปรุงและแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

2.1.2.7 เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ ต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (รายละเอียดภาคผนวก ง) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง จุดประสงค์ เนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (IOC) (index of item objective congruence) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2535:139)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหา หรือระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

$\sum R$ = ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยใช้เกณฑ์การประเมินผลดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่ามีความสอดคล้องระหว่าง จุดประสงค์ เนื้อหา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องระหว่าง จุดประสงค์ เนื้อหา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าไม่มีความสอดคล้องระหว่าง จุดประสงค์ เนื้อหา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง จุดประสงค์ เนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.95

2.1.2.8 ปรับปรุงและแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

2.1.2.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่แก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มควบคุม

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

2.2.1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1 : การอ่าน มาตรฐานการเรียนรู้ ท 1.1 รวมทั้งมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2.1.2 ศึกษาวิธีการเขียนและสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ จากหนังสือ และเอกสารต่างๆ

2.2.1.3 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่องการอ่านอย่างมี วิจารณ์ญาณ

2.2.1.4 จัดทำตารางวิเคราะห์เนื้อหา

2.2.1.5 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ชนิด ปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 75 ข้อ

2.2.1.6 เสนอแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ต่อ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้องของข้อความ สอดคล้องของข้อความกับจุดประสงค์

2.2.1.7 ปรับปรุงและแก้ไขแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมี วิจารณ์ญาณ ตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

2.2.1.8 เสนอแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ต่อ ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน (รายละเอียดภาคผนวก ง) เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้องของข้อความ และความสอดคล้องระหว่างข้อความกับจุดประสงค์ โดยนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC) (index of item objective congruence) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า ดัชนีความสอดคล้อง 0.5 ขึ้นไปเก็บไว้และปรับปรุงข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.5 ให้มีความถูกต้อง และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง ซึ่งผลการตรวจสอบได้ค่าดัชนีความ สอดคล้องเท่ากับ 1.00 โดยใช้เกณฑ์การประเมินผลดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

2.2.1.9 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ไปทดลอง ใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนบางเลนวิทยา ที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

2.2.1.10 ตรวจสอบคำตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดได้ 0 คะแนน

2.2.1.11 นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ทางสถิติรายข้อเพื่อหาค่าความ ยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543:128-129) โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า

ความยากง่ายระหว่าง 0.33 – 0.73 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.26 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ (รายละเอียดภาคผนวก ข ตารางที่ 14-15)

2.2.1.12 วิเคราะห์ความเชื่อมั่น โดยใช้วิธี KR 20 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543:120-125) ผลปรากฏว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 (รายละเอียดภาคผนวก ข)

2.2.1.13 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ที่ได้ปรับปรุงตามเกณฑ์แล้ว ได้ข้อสอบจำนวน 30 ข้อ นำไปใช้ทดสอบก่อนเรียน (pretest) และหลังเรียน (posttest) ทั้งนี้ข้อสอบที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นข้อสอบชุดเดียวกัน แต่สลับข้อ สลับตัวเลือก กำหนดเวลาในการทำข้อสอบ 60 นาที

2.2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

2.2.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) จากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้อง

2.2.2.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนซึ่ง ประกอบด้วย ประโยคข้อความ จำนวน 12 ข้อ พร้อมด้วยมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ต (Likert,อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543:107) ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้ระดับคะแนน	5
เห็นด้วยมาก	ให้ระดับคะแนน	4
เห็นด้วยปานกลาง	ให้ระดับคะแนน	3
เห็นด้วยน้อย	ให้ระดับคะแนน	2
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้ระดับคะแนน	1

2.2.2.3 เสนอแบบสอบถามความคิดเห็นต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของข้อคำถาม

2.2.2.4 ปรับปรุงและแก้ไขแบบสอบถามความคิดเห็นตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

2.2.2.5 เสนอแบบสอบถามความคิดเห็นที่ปรับปรุงและแก้ไขแล้วต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน (รายละเอียดภาคผนวก ง) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ในการถาม IOC (index of item objective congruence) นำผลจากการวิเคราะห์ค่า IOC มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งผลการตรวจสอบได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 โดยใช้เกณฑ์การประเมินผลดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับจุดประสงค์ในการถาม
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับจุดประสงค์ในการถาม
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการถาม

2.2.2.6 คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป เก็บไว้ และปรับปรุงข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.5 ให้มีความถูกต้อง และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม

2.2.2.7 นำแบบสอบถามความคิดเห็น ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนบางเลนวิทยา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

2.2.2.8 ตรวจสอบแบบสอบถามความคิดเห็น

2.2.2.9 วิเคราะห์ความเชื่อมั่น (reliability) แบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของ ครอนบาร์ค (Cronbach) โดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 (รายละเอียดภาคผนวก ข ตารางที่ 17)

2.2.2.10 นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง

3. ขั้นตอนการทดลอง

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งมีรูปแบบดังนี้ (นิกม ตั้งกะภิกพ 2543:315)

กลุ่มทดลอง	O ₁	X ₁	O ₂
กลุ่มควบคุม	O ₃	X ₂	O ₄

O₁ คือ การทดสอบก่อนเรียนของกลุ่มทดลองโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

O₂ คือ การทดสอบหลังเรียนของกลุ่มทดลองโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

O₃ คือ การทดสอบก่อนเรียนของกลุ่มควบคุมโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

O₄ คือ การทดสอบหลังเรียนของกลุ่มควบคุมโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

X คือ วิธีสอน

X₁ คือ วิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกป

X₂ คือ วิธีสอนแบบปกติ

3.2 การดำเนินการทดลอง

3.2.1 กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน (pretest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 30 ข้อ กำหนดเวลา 60 นาที

3.2.2 ตรวจสอบให้คะแนนการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน และหาค่าเฉลี่ยของคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2.3 ผู้วิจัยดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดย

กลุ่มทดลอง สอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกป

กลุ่มควบคุม สอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบปกติ

3.2.4 ระยะเวลาในการทดลอง เริ่มทดลองวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2550 ถึงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ระยะเวลาและรายละเอียดในการทดลองสอนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

แผนการจัดการเรียนรู้	เนื้อหา	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
-	ทดสอบก่อนเรียน	25 ม.ค. 50	25 ม.ค. 50
1	การอ่านอย่างมีวิจารณญาณและเทคนิคการคิดแบบหวมวกหกใบ	26 ม.ค. 50 30 ม.ค. 50	
1	การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ		26 ม.ค. 50 30 ม.ค. 50
2	ความรู้เกี่ยวกับบันทึงคดี	31 ม.ค. 50 2 ก.พ. 50	1 ก.พ. 50 2 ก.พ. 50
3	การอ่านนิทานอย่างมีวิจารณญาณ	6 ก.พ. 50	5 ก.พ. 50
4	การอ่านนิทานอย่างมีวิจารณญาณ	7 ก.พ. 50	8 ก.พ. 50
5	การอ่านเรื่องสั้นอย่างมีวิจารณญาณ	9 ก.พ. 50	9 ก.พ. 50
6	การอ่านเรื่องสั้นอย่างมีวิจารณญาณ	13 ก.พ. 50	12 ก.พ. 50
7	การอ่านบทละครพูดอย่างมีวิจารณญาณ	14 ก.พ. 50	15 ก.พ. 50
8	การอ่านบทละครพูดอย่างมีวิจารณญาณ	16 ก.พ. 50	16 ก.พ. 50
-	ทดสอบหลังเรียน	20 ก.พ. 50	20 ก.พ. 50

3.2.5 กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียน (posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 30 ข้อ กำหนดเวลา 60 นาที

3.2.6 กลุ่มทดลอง ทำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมวกหกใบ

3.2.7 ตรวจสอบให้คะแนนการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.2.8 หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ และแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981:182) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
1.00 – 1.49	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด
1.50 - 2.49	เห็นด้วยในระดับน้อย
2.50 - 3.49	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
3.5. - 4.49	เห็นด้วยในระดับมาก
4.50 - 5.00	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

4. ชั้นวิเคราะห์ ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อทดสอบสมมติฐานและเพื่อสรุปการทดลอง ดังนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติแบบบรรยาย

โดยใช้ ความถี่(F) ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของวิธีสอน 2 วิธีโดยใช้ การทดสอบ

ทีแบบสองกลุ่มอิสระต่อกัน (t-test independent)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบและวิธีสอนแบบปกติ” ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบและวิธีสอนแบบปกติ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอน โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบและวิธีสอนแบบปกติ

ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอน โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบและวิธีสอนแบบปกติ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ และกลุ่มควบคุมที่สอนโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	t
กลุ่มทดลอง	42	16.50	2.92	.425
กลุ่มควบคุม	42	16.26	2.15	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 7 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลการทดสอบก่อนเรียน ของกลุ่มทดลอง ($\bar{X} = 16.50$, S.D. = 2.92) และกลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 16.26$, S.D. = 2.15) ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าก่อนการทดลอง นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบผลการทดสอบหลังเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ และกลุ่มควบคุมที่สอนโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	t
กลุ่มทดลอง	42	24.78	2.14	8.44*
กลุ่มควบคุม	42	20.61	2.36	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 8 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลการทดสอบหลังเรียนของกลุ่มทดลอง ($\bar{X} = 24.78$, S.D. = 2.14) และกลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 20.61$, S.D. = 2.36) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ มีความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่สอนโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 42 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 20 คน และเพศหญิง จำนวน 22 คน ที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ ผู้วิจัยนำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ได้รายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. นักเรียนแปลความหมายของหวมกแต่ละสีได้	4.02	0.61	เห็นด้วยในระดับมาก	12
2. นักเรียนรู้สึกสนุกสนานเมื่อเรียนด้วยเทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ	4.67	0.57	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด	1

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอน โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับที่
3. การใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบช่วยฝึกให้นักเรียนได้คิดอย่างหลากหลายแง่มุม	4.47	0.59	เห็นด้วยในระดับมาก	5
4. การใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบช่วยฝึกให้นักเรียนได้คิดอย่างเป็นระบบ	4.40	0.59	เห็นด้วยในระดับมาก	6
5. การใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบช่วยให้นักเรียนสามารถจับใจความเรื่องที่อ่านได้	4.25	0.43	เห็นด้วยในระดับมาก	10
6. การใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบช่วยให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์เรื่องที่อ่านได้	4.27	0.71	เห็นด้วยในระดับมาก	9
7. การใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบช่วยให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้	4.37	0.62	เห็นด้วยในระดับมาก	7
8. การใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบช่วยให้นักเรียนสามารถประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้	4.22	0.73	เห็นด้วยในระดับมาก	11
9. นักเรียนเกิดการใช้ความคิดทุกครั้ง หลังจากที่ได้รับหวมกหกแต่ละสี	4.35	0.57	เห็นด้วยในระดับมาก	8
10. นักเรียนเห็นด้วยกับการนำเทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบมาใช้ในการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	4.57	0.54	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด	3
11. นักเรียนคิดว่าเทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบมีประโยชน์ต่อการอ่านของนักเรียน	4.55	0.50	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด	4
12. นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบในการอ่านเรื่องราวอื่นๆที่นอกเหนือจากเรื่องในบทเรียนได้	4.65	0.53	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด	2
ความคิดเห็นของนักเรียนโดยรวม	4.39	0.58	เห็นด้วยมาก	

จากตารางที่ 8 วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ พบว่าความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความคิดเห็นที่อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ นักเรียนรู้สึกสนุกสนานเมื่อเรียนด้วยเทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.57) นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบในการอ่านเรื่องราวอื่นๆที่นอกเหนือจากเรื่องในบทเรียนได้ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.53) นักเรียนเห็นด้วยกับการนำเทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบมาใช้ในการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.54) และความคิดเห็นที่อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก 3 อันดับแรก คือ การใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบช่วยฝึกให้นักเรียนได้คิดอย่างหลากหลายแง่มุม ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.59) การใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบช่วยฝึกให้นักเรียนได้คิดอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.59) การใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบช่วยให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.62)

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นอื่นๆของนักเรียน ในส่วนที่เป็นคำถามปลายเปิด พบว่ามีนักเรียนจำนวน 10 คนคิดว่าการใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบในการอ่าน ทำให้มีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น มีนักเรียนจำนวน 9 คน คิดว่าการใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบในการอ่าน ทำให้ได้แง่คิดดีๆและคิดได้มากขึ้นรู้จักคิดอย่างเป็นขั้นตอนมากขึ้น มีนักเรียนจำนวน 7 คน คิดว่าการใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบทำให้สามารถคิดในทางสร้างสรรค์ได้มากขึ้น มีนักเรียนจำนวน 5 คนคิดว่า การคิดโดยใช้หวมกแต่ละสีทำให้เข้าใจเรื่องได้มากขึ้น มีนักเรียนจำนวน 4 คน คิดว่าควรมีการเล่นเกมน้อยๆ มีนักเรียนจำนวน 2 คน คิดว่า เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบช่วยทำให้เรามองเรื่องได้หลายมุม และมีนักเรียนจำนวน 2 คน คิดว่า เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบช่วยฝึกให้แสดงความคิดเห็นเพิ่มมากขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบและวิธีสอนแบบปกติ” มีวัตถุประสงค์เพื่อ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบและวิธีสอนแบบปกติ และ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนบางเลนวิทยา ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) ด้วยการจับฉลากมาจำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 42 คน รวม 84 คน จากนั้นจับฉลากเลือก กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยได้ ม.2/2 เป็นกลุ่มทดลองสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบ และม.2/1 เป็นกลุ่มควบคุมสอนโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบปกติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) รูปแบบการวิจัยเป็นแบบกลุ่มควบคุมมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองทั้ง 2 กลุ่ม มีการทดสอบก่อนเรียน ด้วยแบบทดสอบผลวัดสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและหาคุณภาพแล้ว เมื่อดำเนินทดลองสอนครบ 8 แผน จำนวน 10 คาบ จึงทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิม ที่มีการสลับข้อ สลับตัวเลือก หลังจากนั้น นำผลการทดลองมาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบและวิธีสอนแบบปกติ ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และทดสอบค่าเฉลี่ยโดยใช้การทดสอบ ทีแบบสองกลุ่มอิสระต่อกัน(t-test independent) การวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบ ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย(\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางและความเรียง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบและวิธีสอนแบบปกติ” สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนกลุ่มทดลอง สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ กับกลุ่มควบคุมที่สอน โดยใช้วิธีสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียน โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ สูงกว่า กลุ่มควบคุมที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ กล่าวคือ วิธีสอน โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบทำให้นักเรียนอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ดีกว่าวิธีสอนแบบปกติ

2. ความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 ซึ่งจากผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอน โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ พบว่า นักเรียนเห็นด้วยกับการนำเทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบมาใช้ และคิดว่าเทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบมีประโยชน์ต่อการอ่านซึ่งนักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการอ่านเรื่องราวอื่นๆ ที่นอกเหนือจากเรื่องในบทเรียนได้อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนแปลความหมายของหวมกแต่ละสีและใช้ความคิดได้มากทุกครั้งหลังจากสวมหวมกแต่ละสี และนักเรียนสามารถคิดอย่างหลากหลายแง่มุม คิดอย่างเป็นระบบ สามารถจับใจความ วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็นและประเมินค่าเรื่องที่อ่าน ได้อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้นักเรียนยังได้แสดงความคิดเห็นอื่นๆ ได้แก่ ต้องการให้มีการเล่นเกมมากขึ้น การคิดแบบหวมกแต่ละสี เป็นวิธีที่ใช้ในการอ่านแล้ว ทำให้เข้าใจเรื่องมากขึ้น รู้จักคิดอย่างเป็นขั้นตอนมากขึ้น ทำให้คิดในทางสร้างสรรค์มากขึ้น จากการศึกษาโดยมีการจัดลำดับขั้นตอนทำให้สามารถสรุปสิ่งที่อ่านได้อย่างครบถ้วน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบและวิธีสอนแบบปกติ” ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนกลุ่มทดลองซึ่งสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ กับกลุ่มควบคุมสอน โดยใช้วิธีสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มทดลอง

ที่เรียนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สูงกว่า กลุ่มควบคุมที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกการคิดอย่างเป็นระบบ มีลำดับขั้นตอนการสอนที่ชัดเจน โดยผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ ตามขั้นตอนการสอน 6 ขั้น ดังที่เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (Edward De Bono 1992:18-19) ได้เสนอไว้ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้การคิดแบบต่างๆ โดยใช้สีของหมวกเป็นสัญลักษณ์แทนการคิดแต่ละแบบ และฝึกปฏิบัติการใช้เทคนิคดังกล่าว พิจารณาเรื่องที่อ่าน โดยใช้หมวกคิดทีละใบ ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นนำ เป็นการแนะนำเบื้องต้นให้นักเรียนเห็นกระบวนการและเรื่องที่จะเรียน ทั้งประเภทของบทอ่าน การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ ขั้นที่ 2 ขั้นชี้แจงรายละเอียด เป็นการชี้แจงรายละเอียดของเรื่องที่จะเรียนและกระบวนการที่จะใช้ โดยเฉพาะรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ ซึ่งเป็นลักษณะการคิดตามสีของหมวกทั้ง 6 สี ซึ่งในขั้นนี้ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายถึงรายละเอียดดังกล่าว ขั้นที่ 3 ขั้นสาธิต เป็นขั้นที่ครูแสดงการใช้คำถามที่มีความสัมพันธ์หมวกแต่ละสี โดยยกตัวอย่างคำถาม รวมทั้งให้นักเรียนสังเกตลักษณะคำถามและลองตั้งคำถามตามสีของหมวกที่ครูได้สาธิต จนเกิดความเข้าใจครบทั้ง 6 สี ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติ นักเรียนจะได้ฝึกการใช้หมวกคิดทีละใบ โดยใช้หลังจากการอ่านบทอ่านต้นเรื่องคลี่ที่กำหนดให้ ทำให้นักเรียนได้ฝึกคิดตั้งคำถาม ตอบคำถามจากบทอ่าน ทั้งคำถามที่ครูตั้งขึ้นและนักเรียนตั้งเอง โดยการฝึกปฏิบัติจะมีทั้งฝึกกับครู ฝึกเป็นกลุ่มและฝึกเป็นคู่ ขั้นที่ 5 ขั้นหารายละเอียดเพิ่มเติม เป็นการทำความเข้าใจวิธีการใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยใช้ประสบการณ์ที่ได้ฝึกปฏิบัติในขั้นที่ 4 มาวิเคราะห์และอภิปราย โดยยกตัวอย่างคำถามของนักเรียนที่ได้ฝึกปฏิบัติในขั้นที่ 4 และมีการตั้งคำถามเพิ่มเติมตามสีของหมวกที่นักเรียนยังเข้าใจไม่กระจ่าง ขั้นที่ 6 ขั้นสรุป เป็นการสรุปกระบวนการใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ ประโยชน์หรือคุณค่าของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบที่นักเรียนได้รับ โดยให้นักเรียนเป็นผู้อภิปรายสรุปเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบดังกล่าว จะเห็นได้ว่าทุกขั้นตอนนักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีการคิดด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบเป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในขั้นที่ 4 นักเรียนจะได้ฝึกอ่านบทอ่าน แล้วคิดตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องราวในบทอ่านทีละประเด็น ตามการคิดแบบหมวกแต่ละสี ซึ่งมี 6 ประเด็น คือ 1) ข้อมูลต่างๆที่เป็นข้อเท็จจริง 2) จุดเด่น คุณค่า ข้อดีของเรื่อง 3) ความรู้สึกต่อเรื่องหรือต่อองค์ประกอบต่างๆในเรื่อง 4) จุดด้อย ข้อบกพร่องของเรื่องหรือองค์ประกอบของเรื่อง 5) การนำเสนอทางเลือกใหม่ การแก้ปัญหาหรือการเปลี่ยนแปลงเรื่องราวในทางสร้างสรรค์ การนำข้อคิดหรือความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ 6) การสรุปเรื่องและหาแนวคิดของเรื่อง ซึ่งการคิดเหล่านี้ล้วนเป็นพื้นฐานสำคัญที่มี

ความจำเป็นสำหรับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เนื่องจากการอ่านอย่างมีวิจารณญาณต้องใช้การคิดหลายแบบ พิจารณาได้จากความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งมีผู้กล่าวไว้ว่า “การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านขั้นสูงสุดของการอ่านอย่างมีความหมาย” (Smith 1963:267) “เป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้ความคิดพิจารณาอย่างรอบคอบ เพื่อตัดสินเรื่องที่อ่านและทราบถึงความคิดของผู้เขียน” (ประเทิน มหาจันทร์ 2530:173) และยังเป็น การอ่านที่ต้องอาศัยสติปัญญาของผู้อ่านพิจารณาสิ่งที่อ่านเพื่อให้เข้าใจเรื่อง และสามารถอธิบายและขยายความเรื่องที่อ่านได้ (สนิท ตั้งทวี 2523:123) นอกจากนั้นลำดับขั้นของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก็แสดงให้เห็นว่าผู้อ่านต้องใช้ความคิดหลายแบบเช่นเดียวกัน ดังที่วิลเลียม บลูเยกาญจน์ (2525:76) ได้แบ่งลำดับขั้นของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ 3 ขั้นคือ 1) การอ่านเอาเรื่อง 2) การอ่านแล้วแปลความ ตีความ ขยายความ และ 3) การอ่านขั้นวิจารณ์ และสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2525:112-113) ได้แบ่งลำดับขั้นของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ 6 ขั้นโดยใช้แนวคิดของ Bloom ดังนี้ 1) ขั้นรู้จำ 2) ขั้นเข้าใจ 3) ขั้นนำไปใช้ 4) ขั้นวิเคราะห์ 5) ขั้นสังเคราะห์ และ 6) ขั้นประเมินค่า ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าในขณะที่อ่านอย่างมีวิจารณญาณ ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถทางการคิดหลายแบบในเวลาเดียวกัน ซึ่งตามปกติหากไม่มีวิธีการหรือเทคนิคที่เหมาะสม ผู้อ่านจะไม่สามารถอ่านได้โดยง่าย เนื่องจากมักจะเกิดความสับสนเพราะไม่รู้จักการจัดลำดับการคิด ทำให้คิดได้ไม่ครอบคลุมทุกแง่มุมของเรื่องที่อ่าน ดังที่ เดอ โบโน (2543 ก:7) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของมนุษย์นั้นด้อยกว่าศักยภาพที่มีจริงอยู่มาก นั่นก็เพราะเราไม่เคยแยกเรื่อง หรือแง่มุมการคิดที่แตกต่างออกจากกัน เพื่อพิจารณาไปที่ละเรื่องๆ เราเอาอารมณ์ความรู้สึกไปผูกอยู่กับทัศนคติเชิงเหตุผล เอาความคิดส่วนตัวไปรวมกับการวิพากษ์วิจารณ์ และตั้งข้อกังขา และนั่นจึงทำให้การคิดของเรายุ่งเหยิง ไร้ระเบียบ และไม่สามารถมองทางออกได้อย่างฉลาดหลักแหลม ซึ่งสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นเป็นปัญหาที่ผู้อ่านอย่างมีวิจารณญาณประสบอยู่ ดังนั้น เมื่อผู้วิจัยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบ โดยให้นักเรียนได้อ่านและตั้งคำถามตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ครั้งละประเด็นตามสีของหวมก ทำให้นักเรียนสามารถจัดระเบียบการคิดของตนเอง ให้คิดครั้งละประเด็นให้เสร็จสิ้นไป ไม่คิดสับสนกัน ดังที่ เดอ โบโน (2000:Preface XI) ได้กล่าวว่า “...เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบจะช่วยให้เราคิดเพียงอย่างเดียวในเวลาเดียว ช่วยให้เราแยกอารมณ์ออกจากเหตุผล แยกความคิดเห็นออกจากข้อเท็จจริงได้และจะช่วยให้เรากำกับความคิดของตนเอง...” และ “ทำให้สามารถคิดแบบใดแบบหนึ่งในเวลาหนึ่งได้อย่างเต็มที่โดยไม่สับสนปนเปกับความคิดของหวมกสีอื่นในเวลาเดียวกัน” (เดอ โบโน 2543 ข:11) รวมทั้ง “หวมกคิดจะเปิดทางให้เรามุ่งความสนใจไปในการใคร่ครวญเรื่องแต่ละเรื่องถึงหกด้านด้วยกัน” (เดอ โบโน 2543 ก :26) นอกจากเทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบจะช่วยกำกับความคิดของนักเรียนแต่ละคนในขณะที่อ่านเรื่องแล้ว ในบางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้จัดให้นักเรียนอ่าน

และคิดเป็นกลุ่ม คิดเป็นคู่ รวมทั้งมีการระดมพลังสมอง ซึ่งเทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบก็ได้ช่วยให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มและระดมพลังสมองจนทำชิ้นงานสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้เพราะ เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบสามารถใช้ประโยชน์ได้ทั้งการกำหนดทิศทางความคิดของกลุ่ม (สมศักดิ์ สันธุระเวช 2542:108) และทำให้การระดมพลังสมองในการคิดเพื่อผลิตงานออกมามีขึ้น (เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน 2543 ข:11)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนทราบผลการทำงานของตนเองทุกครั้ง โดยในชั้นปฏิบัติมีการกำหนดให้นักเรียนทำใบงาน และร่วมกันเฉลย โดยผู้วิจัยเป็นผู้เฉลยและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายในข้อคำถามที่เป็นการแสดงความคิดเห็น ซึ่งเมื่อได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทราบข้อผิดพลาดของตนเอง นักเรียนจะมีความรอบคอบและระมัดระวังที่จะไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดขึ้นอีกในงานชิ้นต่อไป นอกจากนี้ยังสังเกตพบว่า นักเรียนยังมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมและร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่ โดยในขณะที่อ่านเรื่อง นักเรียนจะอ่านอย่างตั้งใจ และปฏิบัติตามขั้นตอนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เช่น นั่งในท่าสบาย ลำตัวตรง ไม่อ่านออกเสียงดัง ไม่ชี้นิ้วตามตัวอักษรและมีสมาธิในการอ่าน เป็นต้น และเมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติงานและทราบผลการทำงาน จะเกิดความพึงพอใจต่อผลงานของตนเอง และมีความกระตือรือร้นต้องการที่จะเรียนรู้ในเรื่องอื่นๆต่อไป สังเกตได้จากกรณีที่นักเรียนจะถามถึงเรื่องใหม่ที่จะให้อ่านในการเรียนครั้งต่อไป นอกเหนือจากขั้นตอนการสอนดังกล่าวแล้ว บทอ่านที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบใช้วรรณกรรมร้อยแก้วประเภทบันเทิงคดี ได้แก่ นิทานเรื่องสั้น และบทละครพูดเป็นบทอ่าน จากการสังเกตการจัดการเรียนรู้พบว่า บรรยากาศในห้องเรียนเต็มไปด้วยความสนุกสนานและนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้เป็นอย่างมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวรรณกรรมร้อยแก้วเป็นวรรณกรรมที่นักเรียนสามารถอ่านและเข้าใจได้ง่าย ประกอบกับเป็นงานเขียนประเภทบันเทิงคดี ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้อ่านเกิดความสนุกสนานและความเพลิดเพลิน จึงสามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และกระตือรือร้นที่จะอ่านเรื่องราว ซึ่งสอดคล้องกับกฎแห่งแรงจูงใจ ที่ ทัศนีย์ สุขเมธี (2542:13) กล่าวถึง การสร้างแรงจูงใจภายในสรุปได้ว่า เมื่อนักเรียนมีความพอใจ มีความสนุกสนานแล้วนักเรียนจะเกิดแรงจูงใจภายใน ทำให้มีความกระตือรือร้นอยากที่จะศึกษาค้นคว้า ซึ่งนอกจากวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทบันเทิงคดีจะสามารถอ่านได้ง่ายและมีความสนุกสนานแล้ว เรื่องที่ผู้วิจัยคัดเลือกมาโดยตรงกับความสนใจของนักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ดังที่ รัญจวน อินทรกำแหง(2517:95-96) กล่าวถึงความสนใจในการอ่านของวัยรุ่นสรุปได้ว่า วัยรุ่นสนใจอ่านนิทาน การ์ตูน การผจญภัย เรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตในบ้าน ในโรงเรียน งานอดิเรก เรื่องที่จับแบบให้ข้อคิด ซึ่งเรื่องที่ผู้วิจัยใช้เป็นบทอ่านในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นเรื่อง

ประเภทนิทาน เรื่องสั้นและบทละครพูดที่มีทั้งเรื่องการผจญภัย เรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตในบ้าน และ เรื่องที่ให้เกิดความสนใจ ซึ่งเป็นข้อคิดที่นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ง่าย เช่น การสอนให้มีความซื่อสัตย์ การสอนให้ไม่โลภมาก สอนให้มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ การเป็นลูกที่ดี เป็นต้น นอกจากนี้ตัวละครในเรื่องยังอยู่ในวัยใกล้เคียงกับนักเรียน ทำให้นักเรียนอ่านและเข้าใจเรื่องได้โดยง่าย นอกจากนี้งานเขียนประเภทบันเทิงคดี ยังเป็นเรื่องที่มีตัวละคร ซึ่งมีบุคลิกและพฤติกรรมที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนได้เห็นพฤติกรรมต่างๆ ได้ใช้ความคิดพิจารณาและไตร่ตรองถึง พฤติกรรมที่ควรกระทำและไม่ควรกระทำ รวมถึงผลเสียที่เกิดจากการกระทำเหล่านั้น และจากการที่นักเรียนได้ใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบในการอ่านวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทบันเทิงคดี ทำให้นักเรียนได้ฝึกฝนการใช้ความคิดพิจารณาเรื่องราวอย่างครบถ้วนและรอบคอบ ซึ่งทำให้ ประสพผลสำเร็จในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

จากเหตุผลและข้ออ้างอิงสนับสนุนดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า การสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบ ส่งผลให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่สอนโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมันตา วิรุกุล (2547:90) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านวรรณคดีไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนตามแนวคิดหวมกหกโบกับวิธีสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านวรรณคดีไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยวิธีสอนตามแนวคิดหวมกหกโบและกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการวิจัยของพระมหาอำนาจ แสงศรี (2548:58) ที่เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่ายที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบ กับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบปกติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่ายที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบและ กลุ่มที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบปกติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2. ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นที่อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดอันดับแรก คือ นักเรียนรู้สึกสนุกสนานเมื่อเรียนด้วยเทคนิคการคิดแบบหวมกหกโบ ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.57) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนได้เรียนรู้การคิดอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดประเด็นการคิดอย่างชัดเจนตามสี่ของหวมกทั้ง 6 สี ซึ่งมีขั้นตอนการใช้ที่ไม่ยากจนเกินไป จึงทำให้นักเรียน

สนุกที่จะใช้กระบวนการคิดดังกล่าวในการพิจารณาเรื่องราวที่อ่าน จับใจความ วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็นและประเมินค่าเรื่องที่อ่าน จนทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สามารถทำชิ้นงานสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย เมื่อนักเรียนประสบผลสำเร็จทางการเรียนจึงทำให้นักเรียนเกิดความสุขเมื่อเรียน โดยใช้เทคนิคดังกล่าว ส่วนความคิดเห็นที่อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด อันดับสอง คือ นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบในการอ่านเรื่องราวอื่นๆ ที่นอกเหนือจากเรื่องในบทเรียนได้ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.53) อาจเป็นเพราะในขั้นที่ 1-3 นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบจากการสอนและการสาธิตของครู และในขั้นที่ 4 ได้ฝึกปฏิบัติการใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบจนสามารถใช้ได้ และในขั้นตอนการสอนขั้นที่ 6 คือขั้นสรุป มีการสรุปกระบวนการใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบประโยชน์หรือคุณค่าของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบที่นักเรียนได้รับ ตลอดจนแนวทางการนำเทคนิคดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ จากการทำกิจกรรมตามขั้นตอนต่างๆ จึงทำให้นักเรียนเข้าใจและปฏิบัติได้ จึงเกิดความมั่นใจว่าจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการอ่านเรื่องราวอื่นๆ ได้ ประกอบกับบทอ่านที่ใช้ฝึกก็เป็นวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทบันเทิงคดี ที่นักเรียนพบเจอเป็นส่วนมากในชีวิตประจำวันจึงทำให้นักเรียนเห็นแนวทางการนำไปใช้ได้จริงของเทคนิคดังกล่าว ความคิดเห็นที่อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด อันดับสาม คือ นักเรียนเห็นด้วยกับการนำเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบมาใช้ในการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.54) สืบเนื่องจากความคิดเห็นลำดับที่ 1 และ 2 เมื่อนักเรียนเกิดความเข้าใจในการใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบและนักเรียนได้ปฏิบัติจนเกิดความตระหนักด้วยตนเองว่าเทคนิคดังกล่าวทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้จริง ยิ่งไปกว่านั้นนักเรียนยังเห็นแนวทางการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงในอนาคตจากการอภิปรายสรุปในขั้นที่ 6 นักเรียนจึงเห็นด้วยกับการนำเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบมาใช้ในการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ก่อนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบและการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยละเอียด และก่อนใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ ควรมีการพูดคุยและแนะนำถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบโดยละเอียด รวมทั้งควรมีการสร้างบรรยากาศที่ดีในการจัดการเรียนรู้ ให้แก่นักเรียน

2. หากจัดการเรียนรู้ด้านการอ่าน ควรเลือกเรื่องที่ตรงกับความสนใจของนักเรียนโดยพิจารณาจากช่วงวัย ว่าช่วงวัยนั้นๆสนใจอ่านเรื่องประเภทใด และควรเลือกเรื่องที่คาดว่าจะเป็นประโยชน์กับนักเรียน

3. ควรมีการศึกษาเนื้อหาและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างละเอียด เช่น องค์ประกอบบันเทิงคดี การพิจารณางานเขียนประเภทบันเทิงคดี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและคัดเลือกเนื้อหาที่อยู่นอกเหนือไปจากบทเรียนปกติ อาจเป็นเรื่องหรือเหตุการณ์ที่นักเรียนหรือสังคมกำลังให้ความสนใจ เช่น บทความจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เพราะนักเรียนจะได้ตระหนักถึงการนำความรู้ที่เรียนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการเปรียบเทียบการใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบกับวิธีสอนแบบอื่นๆ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

3. ควรนำเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆและระดับชั้นอื่นๆต่อไป

4. ควรมีการนำเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบไปศึกษาวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานบริษัท ข้าราชการ ฯลฯ โดยนำไปใช้ในการประชุมสัมมนาหรือการฝึกอบรม เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบในแนวทางที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กมล การกุศล . ก ทักษะความรู้ทางภาษาไทย. กรุงเทพฯ:เนติกุลการพิมพ์, 2529.

_____ . ข ทักษะและความรู้ทางภาษาไทย . พิษณุโลก:โครงการตำรา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2529.

กรมสามัญศึกษา . หน่วยศึกษานิเทศก์ . รักในหลวงห่วงภาษาไทย โครงการหม่อภาษาพัฒนาเยาวชน . กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภา, 2544.

กรณีการ์ พวงเกษม . การสอนเขียนเรื่องโดยใช้จินตนาการสร้างสรรค์ระดับประถมศึกษา . กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2533.

กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ . การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 . กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภา, 2546.

_____ . หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2545

_____ ก หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 . กรุงเทพฯ:ไทยรวมเกล้าการพิมพ์, 2544.

_____ . ข คู่มือการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัยของสำนักทดสอบทางการศึกษา . กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภา, 2544.

_____ . ค คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย . กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภา, 2544.

_____ . ง คู่มือครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย . กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภา, 2544.

_____ . เอกสารการประชุมข้าราชการครูเขตบางขุนเทียน . กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542.

_____ . หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) . กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2533.

กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. สำนักทดสอบการศึกษา. ก รายงานผลการประเมินสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GAT) [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 18 มีนาคม 2549. เข้าถึงได้จาก http://bet.obec.go.th/gat_sat/bet_47.pdf.

กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. สำนักทดสอบการศึกษา. ข รายงานผลการประเมินด้านความ
ถนัดทางการเรียน (SAT) [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 18 มีนาคม 2549. เข้าถึงได้จาก
http://bet.obec.go.th/gat_sat/bet_47.pdf.

กัสมมา สิทธิกุล . “ผลการฝึกคิดแบบหวมกหกไบที่มีต่อการคิดวิจารณ์ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุเหล่าบ้านดอน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร.”
ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2547.

กุสุมา รัชมณี . การอ่านภาษาไทย . กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2541.

_____ . ทักษะการสื่อสาร 2 (รายวิชา ท 505 - ท504) . พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์
อักษรเจริญทัศน์, 2536.

กุหลาบ มัลลิกะมาส . ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย . กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.

โกชัย สาริกบุตร . การอ่านขั้นใช้วิจารณ์ . กรุงเทพฯ:แสงรุ่งการพิมพ์, 2519.

ขวัญดี อัคราวิชัย และคณะ . การใช้ภาษาไทย . กรุงเทพฯ:คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2538.

คชาภรณ์ คลังชำนาญ . “ผลของการฝึกคิดโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกไบด้วยวิธีการสอน
ต่างกัน ที่มีต่อการคิดวิจารณ์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3.” วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2547.

จรรยา บุญปล้อง . “การพัฒนารูปแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อสอนอ่านวิจารณ์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขา
การสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

จรรยา สจิมทอง . “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ของนักเรียนที่อ่าน
โดยใช้วิธีวิทยาศาสตร์กับการอ่านโดยใช้วิธี SQ3R ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนกัลยาณวัตร จังหวัดขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขา
การสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2536.

จูไรรัตน์ ลักขณะศิริ และบاهش อัมสาราญ, บรรณาธิการ . ภาษากับการสื่อสาร . กรุงเทพฯ:
บริษัท พี.เพรส, 2548.

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์ . การอ่านและพิจารณาหนังสือ . กรุงเทพฯ:สมาคมหอสมุดแห่ง
ประเทศไทย, 2523.

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์ . จิตวิทยาการอ่าน . มหาสารคาม:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2525.

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ . การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน . กรุงเทพฯ:บูรพสาส์น, 2542.

ฉวีวรรณ สิทธิปาน . “การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขา การสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526.

ชยานินทร์ [นามแฝง]. ศิลปะการอ่านหนังสือให้เก่ง . กรุงเทพฯ:สุภาพใจ, 2545.

ชวนพิศ อัดเนตร์ . “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยที่สอนโดยใช้หนังสือการ์ตูนเรื่องกับวิธีสอนแบบปกติ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

ชวาล แพร์ตกุล . เทคนิคการเขียนข้อสอบ . กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภา, 2520.

ชาติร์ เกิดธรรม . เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ . กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2545.

ชาติร์ สำราญ . หลากหลายวิธีสอนที่ไม่หลอกลอนวิธีการเรียนรู้ . กรุงเทพฯ:มูลนิธิสคศรี- สฤษดิ์วงศ์, 2542.

ชูลี อินมั้น . การอ่านสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต . กรุงเทพฯ:ฝ่ายการศึกษาข้อมูลข่าวสาร หน่วย การศึกษานิเทศ กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2533.

ณภัทร เทพพรธนะ . ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2538.

ณรงค์ฤทธิ์ ศักดาณรงค์ . “เทคนิคการสอนภาษาไทย.” วิทยจารย์ 4,4 (เมษายน 2537):64-66.

ดวงใจ ไทยอุบุญ . ทักษะการเขียนภาษาไทย . กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2543.

ดาวรุ่ง เลียรทวิ . “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลและการสอนตามคู่มือครู.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540.

เดอโบโน ,เอ็ดเวิร์ด . คิดแนวข้าง . กรุงเทพฯ:เอ็กซ์เปอร์เน็ต, 2546.

_____ . ก หมวก 6 ใบ คิด 6 แบบ = Six Thinking Hats . แปลโดย นุชริย์ ชลคุป. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมล คีมทอง, 2543.

_____ . ข รองเท้า 6 คู่ ปฏิบัติการ 6 แบบ = Six Action shoes . แปลและเรียบเรียงโดย สุรชัย รัตนกิจตระกูล . กรุงเทพฯ:ซีเอ็ดไอยูเคชั่น, 2543.

เถลิง พันธุ์เถลิงอมร . การอ่านทั่วไป . นครศรีธรรมราช:โครงการตำราเอกสารวิชาการ วิทยาลัยครู นครศรีธรรมราช, 2528.

ทรงพันธ์ วรรณมาศ . การอ่านตีความ . กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์, 2534.

ทัศนีย์ สุขเมธี . การสอนภาษาไทย . กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2542.

_____ . พฤติกรรมกรรมการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา . กรุงเทพฯ:วิทยาลัยครูธนบุรี สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์, 2536.

ทิสนา แคมมณี . ศาสตร์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ . กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

_____ . การคิดและการสอนเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิด . กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540.

_____ . “ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน” กลุ่มสัมพันธ์:ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1 . กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์, 2534.

ชั้นยพร อินทมาศ . “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านอย่างมีวิจารณ์คุณระหว่างการใช้วิธี วิทยาศาสตร์ กับวิธีเล่านิทาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาล ลำปาง จังหวัดลำปาง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการศึกษาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538.

ธีระพัฒน์ ฤทธิ์ทอง . 30 รูปแบบการจัดกิจกรรมโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ . กรุงเทพฯ:เฟื่องฟ้า พรินติ้ง, 2547.

นพวรรณ สิริเวชกุล และปานบุญ สิริเวชกุล . เรื่องสั้นสำหรับเด็ก . กรุงเทพฯ:แม็ค, 2548.

นภคณ จันทรเพ็ญ . การใช้ภาษาไทย . กรุงเทพฯ:แสงศิลป์การพิมพ์, 2535.

นิคม ตั้งกะภิกพ . สถิติเพื่อการวิจัยทางการศึกษา . นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.

นิติมา พรหมเกษตรรินทร์ . แนวพัฒนาการอ่านเร็วคิดเป็น . กรุงเทพฯ:ไทยวัฒนาพานิช, 2543.

_____ . ภาษาไทย . กรุงเทพฯ:สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ, 2538.

นิลวรรณ สิทธิอาษา . “การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านภาษาไทยของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนอ่านตามแนวทฤษฎีอภิปัญญากับการสอนอ่านตามคู่มือครู.” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.

นุชน้อย สติธองกุล . ภาษาไทย 1 . กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

- นุชน้อย สติรอังกูร. “การวิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น เล่ม 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- เนาวรัตน์ สมร่วง . “การใช้วรรณกรรมร่วมสมัยพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชวินิต บางแก้ว จังหวัดสมุทรปราการ.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2536.
- บรรเทา กิตติศักดิ์ . ก ท034:การพิจารณาคุณค่าของเรื่อง . กรุงเทพฯ:ไทยวัฒนาพานิช,
2526.
- _____ . ข เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนภาษาไทย หน่วยที่ 6-11 . กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2526.
- บังอร พรหมณฤกษ์ . “การเปรียบเทียบผลของการฝึกแบบโมเดลชิปปากับการฝึกคิดแบบหมวก
หกใบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
วัดสระบัว สังกัดกรุงเทพมหานคร.” ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขา
จิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2544.
- _____ . บันลือ พฤกษ์วัน . แนวพัฒนาการอ่านเร็วคิดเป็น . กรุงเทพฯ:ไทยวัฒนาพานิช, 2543.
- _____ . มิติใหม่ในการสอนอ่าน . กรุงเทพฯ:ไทยวัฒนาพานิช, 2534.
- _____ . ก การสอนภาษาไทยในโรงเรียนชั้นประถม . พิชณุ โลก:มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, 2529.
- _____ . ข “ทักษะในการอ่าน.” วิทยจารย์ 9,2 (กันยายน 2529):7-10.
- บินหลา สันกาลาคีรี . เจ้าหญิง . พิมพ์ครั้งที่ 10 . กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์มติชน, 2548.
- บุญธรรม กิจประดิษฐ์สุทธิ . สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย . กรุงเทพฯ:ศรีอนันต์การพิมพ์, 2535.
- บุญเสริม ฤทธาภิรมย์ . “การสอนเพื่อพัฒนาการอ่าน.” วิทยาสาร 26, 23 (กรกฎาคม 2518):33-37.
- เบญจมาศ นวลอุไร . “การศึกษาผลการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยการใช้วิธีสอนแบบครูเป็น
ศูนย์กลาง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดใน) จังหวัด
สมุทรปราการ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538.

ประทุมวรรณ ไทยประทุม . “ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนผลิตตะเลงพ่ายที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนและการสอนปกติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนไทรมิตรวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531.

ประเทิน มหาจันทร์ . การสอนอ่านเบื้องต้น . กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์, 2530.

ประกาศรี รอดสมจิตร . “การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แนวคิดหมวดหกใบของเดอโบโน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

ประยูทธ ไทยธานี . “ผลของการฝึกการคิดแบบหมวดหกใบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541.

ปริศนา พุทธิสุวรรณ . “การศึกษาสัมฤทธิ์ผลการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดหนองจอก กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2527.

ปาริชาติ ชนม์ทวี . “การใช้วรรณกรรมวัยรุ่นที่ตรงกับความสนใจของนักเรียนพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสะอาดเผด็จมวิทยฯ จังหวัดชุมพร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.

ปิ่น มาลากุล, หม่อมหลวง . บทละครพูดสิบเรื่อง . กรุงเทพฯ :องค์การค้าของคุรุสภา, 2512.

ปิยานี จิตรเจริญ . “ผลของการฝึกคิดโดยใช้หมวดหกใบที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ปิยานุช ยุตยาจาร . “การเปรียบเทียบผลของการฝึกคิดแบบหมวดหกใบกับกิจกรรมกลุ่มที่มีความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม.” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2544.

ผจงวาด กมลเสรีรัตน์ และคณะ . นิทานพื้นบ้านภาคกลาง . กรุงเทพฯ:สุริยสาส์น , 2543.

ผะอบ โปษะกฤษณะ . ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย การเขียน การอ่าน การพูด การฟัง และ ราชศัพท์ . พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพฯ:อักษรพิทยา, 2541.

_____ . ลักษณะสำคัญของภาษาไทย การเขียน การอ่าน การพูด การฟัง . กรุงเทพฯ :สำนักเลขธิการคณะนายกรัฐมนตรื, 2521.

พยอม ธรรมบุตร . “ทักษะและกระบวนการอ่าน.” วารสารการอ่าน , ฉบับที่ 1 (ก.ค. 36):37-47.

พรณี ชูชัย . จิตวิทยาการเรียนการสอน . กรุงเทพฯ:วรุฒิการพิมพ์ ,2522.

พระมหา อำนาจ แสงศรี . “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่ายที่ใช้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ กับกระบวนการจัดการ เรียนรู้แบบปกติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร- มหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.

พวงผกา โกมุติกานนท์ . “การเปรียบเทียบผลของการระดมพลังสมองและเทคนิคการคิดแบบ หมวกหกใบ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน ชุมทางดลิ่งชัน เขตดลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร.” ปริญญาบัตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2544.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ . วิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ . กรุงเทพฯ:สำนักทดสอบทาง การศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2543.

พันธุ์ทิพา หลาบเลิศบุญ และคณะ . จะสอนภาษาไทยให้สนุกได้อย่างไร . กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

พาทิส พ่วงสัมฤทธิ์ . “ผลการฝึกคิดแบบหมวกหกใบที่มีความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานของ พนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน) สาขาราชดำเนิน.” สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาธุรกิจศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2545.

เพ็ญพิสุทธิ์ เนคมานุรักษ์ . “การพัฒนารูปแบบการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาครู”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

เพ็ญศรี รังสิยากุล . การอ่านเพื่อศึกษาข้อเท็จจริง . กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ,2532.

เพ็ญศิริ มีปิ่น . “การใช้วรรณคดีสามก๊ก พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2534.

_____ . การอ่านภาษาอังกฤษ . กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2528.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ . ความเป็นชาติโดยแท้จริง . กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์รวมสาส์น, 2520.

มนูเนตรบรรหาร, พระยา . นิทานโบราณสอนใจ . กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ษรณัฏ, 2546.

มณี ปีประทุม . “ผลการใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

มณีรัตน์ สุขโชติรัตน์ . การฝึกอ่านวิเคราะห์วิจารณ์ . กรุงเทพฯ:โอเอสพริ้นติ้ง, 2532 .

มหาวิทยาลัยสยาม . ประมวลพระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี . กรุงเทพฯ:อมรินทร์พริ้นติ้ง, 2533.

มาลี ไชยการ . “การสำรวจความสนใจในการอ่านวรรณกรรมปัจจุบันของนักเรียนชั้น ป.1-ม.6 ในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิจัยสนเทศ 30, 79(เมษายน 2530):7-14.

แมนมาส ชวลิต . สภาพการอ่านในสังคมไทยและแนวทางแก้ไข . กรุงเทพฯ:ศูนย์พัฒนาหนังสือ, 2529 .

รัชนี ศิลป์สร . “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การฝึกอ่านออกเสียงร้อยกรองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพันท้ายนรสิงห์วิทยา จังหวัดสมุทรสาคร ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มและวิธีสอนแบบปกติ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2544.

รัญจวน อินทรกำแหง และคณะ . วรรณกรรมวิจารณ์ . กรุงเทพฯ:ต้นอ้อแถมมี, 2532.

_____ . การอ่านและพิจารณาหนังสือ . กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2519.

_____ . วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น . กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, 2517.

โรจน์ จะโนภาย และคณะ . แบบจำลองทักษะการสอนจุดภาค:ทักษะการตั้งคำถาม . กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2522.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ . หลักการวิจัยทางการศึกษา . กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ทวีกิจการพิมพ์, 2524.

ลัดดา ไชวพันธ์ . “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยด้านการอ่านอย่างมี
 วิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนด้วยวิธีสอนกระบวนการทาง
 วิทยาศาสตร์กับวิธีสอนตามคู่มือครู.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2542.

ลำจวน นิชเปี่ยม . “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ วิชา
 ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยรูปแบบการสอน เพื่อพัฒนา
 ความสามารถด้านการใช้เหตุผล.” ปริญญาบัตรศึกษามหาบัณฑิต สาขา
 การประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2534.

วัฒนาрі ทวีวรดิกล . “การพัฒนาโปรแกรมการเพิ่มพูนความสามารถ ในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์สูงทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ
 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
 สาขาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

วัลลภ สิริพองใส . “การเรียนการสอนภาษา โดยวิธีหวมกความคิด 6 ใบ.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
 มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
 2544.

วณิฐา ปนวงศ์สานติ . เทคนิคการอ่าน . กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2520.

วาสนา อรุณศักดิ์ . “การใช้สารจากหนังสือพิมพ์ พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ของ
 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเชียงราย จังหวัดเชียงราย.” วิทยานิพนธ์
 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 เกษตรศาสตร์, 2538.

วิเชียร เกษประทุม . นิทานสำหรับเด็กและเยาวชน . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนศึกษา, ม.ป.ป.

วินิตา ดิถียนต์ . วรรณคดีวิจารณ์ . นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2537.

วิมลศิริ ร่วมสุข . การสอนภาษาไทย . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สถานสงเคราะห์ปากเกร็ด, 2522.

วิไลลักษณ์ ศิริรินทร์ . การสอนและส่งเสริมการอ่าน . นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม,
 2548.

วีระชัย มีชอบธรรม . ภาษาไทย . กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต, 2536.

ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ . การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน . กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2536.

ศรีสุดา จริยากุล . ภาษาไทย 5 การอ่าน . กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529.

ศิริพร พันธุ์ดี . “ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการรับรู้ทางสายตา กับสัมฤทธิ์ผลในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดปทุมธานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530.

ศิริพร ลิ้มตระกูล . “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่าน” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนภาษาไทย หน่วยที่ 1-7, 1-52. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534.

_____ . อ่านเร็วอย่างเข้าใจ . กรุงเทพฯ:สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2530.

_____ . “อ่านนั้นสำคัญไฉน.” จันทร์เกษม, ฉบับที่ 186 (กันยายน-ตุลาคม 2528):46.

ศิริรัตน์ นิละคุปต์ . ก สรุปผลการดำเนินงานโครงการปฏิรูปการฝึกหัดครู โครงการพัฒนาศึกษาอาเซียน 2523-2528. กรุงเทพฯ:ศูนย์พัฒนาการศึกษาแห่งชาติ, 2528.

_____ . ข “การพัฒนาทักษะการไต่ร่องโดยใช้หนังสือพิมพ์รายวัน.” จันทร์เกษม, ฉบับที่ 186(กันยายน-ตุลาคม 2528):10-12.

ศิริรัตน์ วิชาช่าง . “เจตคติต่อการอ่านและสัมฤทธิ์ผลทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของวัยรุ่นที่มีนิสัยในการดูโทรทัศน์ต่างกัน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2535.

ศุภวรรณ เล็กวิไล . “การพัฒนาแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยกลวิธีการเรียนภาษาโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

สถิต วงศ์สุวรรณ . จิตวิทยาการศึกษา . กรุงเทพฯ:รวมสาส์น, 2526.

สนิท ตั้งทวี . ศิลปะการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา . กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์, 2531.

_____ . การใช้ภาษาเชิงปฏิบัติ . กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์, 2529.

_____ . ความรู้และทักษะของภาษา . พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์, 2523.

สมฉวี วิเศษสมบัติ . วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา . กรุงเทพฯ:อักษรบัณฑิต, 2528.

สมนึก พวงกลิ่น . “การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและสมรรถภาพการอ่านเร็วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนกับการสอนตามคู่มือครู.” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

สมนึก ภักดิ์ทิษณี . การวัดผลการศึกษา . พิมพ์ครั้งที่ 3. กทม:สำนัก:ประสานการพิมพ์, 2544.

สมนึก ศิริเคน . “การศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2528 ที่มีต่อหนังสือสำหรับเด็กฉบับคณะกรรมการประกวดเนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 - 2527.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2531.

สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์ . กลมเม็ดการอ่านให้เก่ง . กรุงเทพฯ:สถาพรบุ๊ค, 2548.

_____ . หลักนักอ่าน . กรุงเทพฯ:เมดิคัล มิเดีย, 2531.

สมพร มั่นตะสูตร แฝงพิพัฒน์ . ก การอ่านทั่วไป . พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์, 2534.

_____ . ข การสอนภาษาไทย . กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์, 2534.

สมพิศ กุศรีพิทักษ์ . “กระบวนการอ่านเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ หน่วยที่ 10” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนภาษาไทย หน่วยที่ 9-15, 627-629. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2526.

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ . กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน . กรุงเทพฯ:วัฒนาพานิช, 2544.

_____ . มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา . กรุงเทพฯ:วัฒนาพานิช, 2542.

สมันดา วีรกุล . “การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านวรรณคดีไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบกับวิธีสอนแบบปกติ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.

สร้อยสน สกลรักษ์ . เอกสารประกอบการสอน 2704627 วรรณกรรมไทยปัจจุบันสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา .กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

_____ . “แนวการสอนบันเทิงคดีร้อยแก้วสำหรับนักเรียนมัธยม.” ครูศาสตร์ 24,3 (มกราคม-มีนาคม 2539) : 45-49 .

สวลี ชนะปานพันธ์ . “การใช้วรรณกรรมที่คณะกรรมการประกวดพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2536.

ลีทรา พินิจภูวดล . การเขียนและการพูด . กรุงเทพฯ:ไทยวัฒนาพานิช, 2539.

สุขุม เฉลยทรัพย์ . การส่งเสริมการอ่าน . เพชรบุรี:วิทยาลัยครูเพชรบุรี, 2531.

สุจริต เพียรชอบ . การพัฒนาการสอนภาษาไทย . พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:คณะครูศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรชัย . วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

สุจิตรา ศรีนวล . “การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลวิธีการอ่านการคิด สำหรับนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร-ดุยบัณฑิตสาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

สุนันทา ผลโกชน . “ผลของการฝึกคิดแบบหวนกลไกที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของข้าราชการ สำนักอำนวยการ สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2547.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ . การสอนอ่านวิชาภาษาไทย . กรุงเทพฯ:ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2535.

_____ . ก “การใช้วิธีวิทยาศาสตร์พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2534.

_____ . ข “การใช้วิธีวิทยาศาสตร์ พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.” ศึกษาศาสตร์ปริทัศน์ 8 (มกราคม-เมษายน 2534):58-70.

_____ . ค หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย . กรุงเทพฯ:ไทยวัฒนาพานิช, 2534.

_____ . ง เอกสารการสอนชุดวิชาการอ่านภาษาไทย หน่วยที่ 3. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534.

สุนันทา สายวงศ์ . “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวนกลไกและการสอนแบบซินดิเคท.” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2544.

สุปราณี พุดกิจการณ์ และคณะ . ภาษาไทย 3 . กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

สุพิน บุญชูวงศ์ . หลักการสอน . กรุงเทพฯ:สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2539.

สุรพล พยอมแย้ม . เอกสารประกอบการสอนวิชาพื้นฐานจิตวิทยาการศึกษา . นครปฐม:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540.

สุริรัตน์ ไชยสุริยา . “ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

สุวรา บัวทอง . “การใช้สารโฆษณาจากหนังสือพิมพ์พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” จังหวัดฉะเชิงเทรา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.

สุวิทย์ มูลคำ . ก กลยุทธ์การสอนคิดเปรียบเทียบ . กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2547.

_____ . ข กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์ . กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2547.

_____ . ค กลยุทธ์การสอนคิดวิพากษ์ . กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2547.

_____ . ง กลยุทธ์การสอนคิดสังเคราะห์ . กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2547.

_____ . จ กลยุทธ์การสอนคิดอย่างมีวิจารณญาณ . กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2547.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ . 21 การจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนากระบวนการ . กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2545.

เสริมศรี หอทิมาวรกุล . หลักการใช้ภาษาไทย . กรุงเทพฯ: บรรณกิจ, 2539.

เสาวลักษณ์ รัตนวิษณุ . การพัฒนาการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา กลุ่ม 3 . กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2531.

โสภณา แจ่มขวง . “การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีระดับแรงจูงใจในการเรียนต่างกัน และได้รับการสอนตามแนวอรรถศาสตร์กับการสอนตามคู่มือครู.” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการสอนมัธยม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.

อมรรัตน์ ฉายศรี . “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนปกติ วิทยาลัยเทคนิคพิจิตร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2535.

อาจารย์ ชณะรัตน์ . “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้สารภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสื่อสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 สาขาช่างอุตสาหกรรมและสาขาพาณิชยกรรม วิทยาลัยเทคนิคพังงา จังหวัดพังงา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.

อุดมพร พัสดาน . “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ กับ เจตคติการอ่านก่อนและหลังฝึกอ่าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2537.

ภาษาต่างประเทศ

Best, John W. Research in Education . 3rd. ed. New Jersey : Prentice – Hall Inc.,1977.

Bush, C.L ,and M.H. Huebner . Strategies for reading in the elementary school . New York:The macmillan ,1970.

Cooper, J.D. and others . To what and How to reading instruction .Ohio:Merill Publishing ,1988.

Dallman, Martha and others . The Teaching Reading . New York:Holt, Rinehart & Winston,Inc ,1974.

De Bono, Edward . Six Thinking Hats [online]. Accessed 2 October 2005.Available from:<http://www.debonoonline.com>

_____ . Six Thinking Hats . England:Penguin Book, 2000.

_____ . Teach Yourself to Think . England:Penguin Book, 1996.

_____ . Six Thinking Hats for schools . London:Haeler Brownlow Education, 1992.

_____ . Teaching Thinking . London:Temple Smith, 1990.

Dechant, E.V. Improving the Teaching of Reading . New Delhi:Prince-Hall of India, 1969.

Durkin, D . Teaching Them to Read. Boston:Allyn & Bacon,Inc.,1974.

Durr, William K . Reading : a program of instruction for the elementary school . Michigan : Houghton Mifflin Company, 1997.

- Dyck, Brenda . Students talking while others are talking or teaching [online]. Accessed 2 October 2005. Available from: [http://www.teachnet.com /how_to/manage/sixhats120800. html](http://www.teachnet.com/how_to/manage/sixhats120800.html).
- Hafner, E. Lawrence. Development Reading in Middle and Secondary school:Foundations, Strategies and skill for Teaching . New York:Macmillan Publishing Co., Inc., 1977.
- Harris ,L. A., and Carl B. Smith. Reading instruction .4 th ed. New York:Macamilan Publishing, 1986.
- Heaton, J.B . Using English in the classroom . Singapore:Longman, 1981.
- Hilgreth, Gertruite . Teaching Reading . New York:Holt, Rinehart & Winston, Inc ,1968.
- Miller,Wilma H. The first R .Elementary Reading Today . 2nd ed. New York:Rinehart and Winston, 1977.
- Robinson, Helen M. Delveloping Critical Readers Dimension of Critical Reading . New Jersey:University of Delaware, 1964.
- Rusell, David H. Children Learn to Read . Boston:Ginn & Company, 1963.
- Smith, F. Psycholinguistic and Reading . New York:Holt, Rinehart & Winton, 1973.
- Smith, N. B. Reading Instruction for Today's children . New York:Prentice-Hall Inc., 1963.
- Spache, George D. , and Evelyn B. Sparch . Reading in Elementary school . Boston:Allyn and Baco, Inc, 1969.
- Stauffer, R.G. The Language Experience Approach to the Teaching of Reading . New York:Harper and Row publisher, 1975.
- Strang, Ruth , Constance, M. Cullough. and Arther E. Traxler. The Improvement of Reading . New York:McGraw-Hill, 1969.
- Waples, L. What Reading Does to People . Chicago:Chicago University Press, 1967.
- Zintz, Miles V . The reading process:the teacher – and the learner . Save Dubuque, Iowa:Win c. Brow, 1984.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาววิริยา วิริยรัมย์กะ
ที่อยู่	3 หมู่ 12 ตำบลกำแพงแสน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม 73140 โทรศัพท์ 034-351647
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2542	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
พ.ศ. 2546	สำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย วิชาโทบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
พ.ศ. 2547	ศึกษาต่อระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์